

Notulen

Provinciale Staten van Noord-Holland

Datum	:	8 oktober 2018
Voorzitter	:	dhr. J.W. Remkes
Griffier	:	mw. K. Bolt
Contactpersoon griffie	:	mw. V. Mulder - statengriffie@noord-holland.nl

5

Aanwezig: Mw. R. Alberts (SP), mw. W. van Andel (CDA), dhr. E. Annaert (VVD), dhr. W. Bakker (D66), mw. I.A. Bezaan (PVV), dhr. T.M. Buijtendorp (D66), mw. C. Boelhouwer (SP), dhr. J.M. Bruggeman (SP), mw. S.S. Doevendans (PvdA), mw. M. van Duijn (PvdA), dhr. H.J. de Graaf (CDA), mw. J.M.E. de Groot (SP), dhr. F. de Groot (D66), dhr. J. Haijen (SP), dhr. D.G. Heijnen (CDA), dhr. A. Hietbrink (GL), dhr. J.J.A.M. van Hooff (PVV), dhr. W. Hoogervorst (SP), mw. A.A.J. Jellema (PvdA), mw. J.F.L. Kaamer van Hoegee (VVD), dhr. P.J. de Kam (CDA), dhr. N. Kaptheijns (PVV), mw. P.E. Kirch-Voors (VVD), mw. S. Klaassen (D66), dhr. M.C.A. Klein (CU-SGP), mw. R.P.M. Kocken (GL), dhr. F. Kramer (GL), dhr. J. Kramer (VVD), mw. F.M. Lagerveld (VVD), mw. A. van Langen-Visbeek (VVD), dhr. A.E. van Liere (PvdD), dhr. M.S. Ludriks (PVV), mw. O.A.C. de Meij (50PLUS), dhr. N. Papineau Salm (PvdA), mw. Z. Pels (GL), mw. E.A.S. Rommel (VVD), mw. C.W.M. van Rooij (PvdA), dhr. D.J. van der Sluijs (PVV), dhr. J.P.M. van Straaten (VVD), mw. A.J.C.E. Strens (D66), dhr. H.W. Struben (D66), dhr. A.E. Tijssens (D66), dhr. M. Tromp (VVD), dhr. X.J. den Uyl (PvdA), mw. L.D. Vermaas (PvdD), dhr. L.Hj. Voskuil (PvdA), mw. C. Weemhoff (D66), dhr. M.R.F. Wieseahn (VVD), dhr. A.J.C. de Wit (VVD), dhr. Z. Yurdakul (D66), mw. I. Zaal (D66), dhr. F.A.S. Zoon (PvdD)

20

Afwezig: dhr. M. Deen (PVV), mw. W. Koning-Hoeve (CDA), dhr. J.H. Leever (ONH)

Agenda

Paginanummer

25	1.	Opening en mededeling	03
	2.	Vaststelling agenda, vaststellen primus bij hoofdelijke stemming en regeling van werkzaamheden	03
	2.a.	Actualiteiten	03
	2.b.	Interpellatiedebat	04
30	3.a.	Bekrachtiging besluit GS inzake opgelegde verplichting tot geheimhouding	22
	3.b.	Lijst geheimhouding PS	22
	4.	Vaststelling notulen van de vergaderingen van 9 juli en 12 september 2018	22
	5.	Vaststelling strategische Statenagenda	22
	6.	Vaststelling lijst ingekomen stukken	22
35	7.	Voortgangslijst van moties	22
	8.	Hamerstukken	22
	8.a.	Statenvoordracht 51 Verzoek tot uitbreiding fondsvermogen Participatiefonds Duurzame Economie Noord- Holland (PDENH)	23
	8.b.	Statenvoordracht 52 Rapport van de Randstedelijke Rekenkamer "Restauratie van rijksmonumenten".	23
40	8c.	Statenvoordracht 53 Wijzigingen begroting 2018 en 2019 gemeenschappelijke regeling Waddenfonds.	23
	8d.	Statenvoordracht 54 Zienswijze op resultaatbestemming 2017 Omgevingsdienst Flevoland, Gooi & Vechtstreek.	23

45	8e.	Statenvoordracht 55 Zienswijze op de tweede begrotingswijziging 2018 van de RUD Noord-Holland Noord.	23
	8f.	Statenvoordracht 49 Subsidievaststelling na verleende voorschotten op fractiebijdragen over de periode 15 maart 2017 t/m 14 maart 2018.	23
	9.	Statenvoordracht 50 Zomernota 2018.	23
50	10.	Statenvoordracht 56 Begroting en werkplan 2019 Metropoolregio Amsterdam (MRA).	39
	11.	Statenvoordracht 57 Verklaring van geen bedenkingen (vvgb) Versterking Markermeerdijken.	48
55	12.	Statenvoordracht 58 Inzet gelden voor de warmtetransitie van de gebouwde omgeving.	68
	13a.	Statenvoordracht 59 Vaststelling van het Reglement van Orde werkzaamheden jury Ribbius Peletier penning.	78
	13b.	Statenvoordracht 60 Benoemen van de leden van de jury Ribbius Peletier penning.	78
60	14.	Statenvoordracht Benoemen lid werkgroep Willem Arondéuslezing.	79
	15.	Vragenuur.	79
	2.a.	Actualiteiten	79
	16.	Sluiting	84

65 **1. Opening en mededelingen**

De **VOORZITTER**: Dames en heren, van harte welkom. De vergadering is geopend. Ik verzoek u uw mobiele telefoons tijdens de vergadering uit te zetten. Bericht van verhindering is binnengekomen van de heer Deen (PVV) en de heer Leevers (ONH). De heer Ludriks (PVV) en Van Hooff (PVV) komen later, evenals mevrouw Van Langen (VVD). Gedeputeerde Post zal de vergadering om 14.00 uur verlaten vanwege een afspraak met de minister. De heer Yurdakul (D66) heeft mij laten weten dat hij ook de hele middag afwezig is.

75 De heer **HEIJNEN** (CDA): Mevrouw Koning is afwezig vanwege haar aanwezigheid bij de VN.

De **VOORZITTER**: Wij wensen haar veel wijsheid en sterkte in die hoedanigheid. Ik wil de gasten van de Staten van harte welkom heten. Het zijn deze keer leden van de CDA-fractie en de ondersteuning van de fractie uit Schagen. Vandaag maakt een cameraman sfeerbeelden van onze bijeenkomst, daarbij wordt geen geluid opgenomen, die worden gebruikt voor een video die de redactie van het personeelsmedium Op Dreef maakt over de voorbereiding van de verkiezingen voor de Staten in maart 2019. Ik zal als uw voorzitter tijdens de lunch een petitie over sport in ontvangst nemen en er worden sporten gedemonstreerd in onze binnentuin.

85 **2. Regeling van werkzaamheden, vaststellen primus bij hoofdelijke stemming en vaststelling agenda**

De **VOORZITTER**: De primus. Op grond van artikel 18 van het Reglement van Orde is het lotnummer gevallen op nummer 10, mevrouw Kirch (VVD).

90 **2.a. Actualiteiten**

De **VOORZITTER**: Er is een actualiteit aangemeld door de PvdD, het advies van het presidium is per mail gevraagd. Geen vergunning voor biomassacentrales. Het verzoek kwam vrijdag op de valreep binnen. Het presidium adviseert in meerderheid dat er geen sprake is van spoedeisendheid, maar PS besluiten daarover. Omdat er nog allerlei vragen worden beantwoord op dit moment en voor de volledigheid, adviseer ik PS om de actualiteit aan het einde van de vergadering in behandeling te nemen in afwijking van ons reglement van orde, dan worden PS het beste bediend. Eerst het feit als zodanig. De meerderheid van het presidium is niet overtuigd van de spoedeisendheid van deze actualiteit, maar ik geef het graag als ordepunt in bespreking. Wie van u? Als er geen behoefte is om hierover te spreken, dan gaan wij hierover stemmen. Elf leden moeten voor zijn. Wie is voor? Dat zijn de leden van de fracties SP, GL, PvdD, CU/SGP en 50plus, dus aan de eis van elf voorstanders is voldaan. Kunt u ermee instemmen dat wij dat aan het einde van onze vergadering doen?

105 De heer **ZOON** (PvdD): Dat is prima.

De **VOORZITTER**: Dan gaan wij dat op deze manier doen. Er zijn geen moties Vreemd aan de orde van de dag ingediend. Er is een verzoek voor een interpellatie aangevraagd maar gedeputeerde Post moet om 14.00 uur weg. Ik stel dus voor om de interpellatie aan het begin van de vergadering te doen. Maar er moeten elf leden voor stemmen. Wie is voor? Dat zijn de leden van de PvdA, GL, SP, PvdD, 50plus, PVV en CU/SGP, zodat die toestemming is verleend. Ik stel voor dit onder agendapunt 2.b. te doen. Daarmee gaat u akkoord. De agenda is op die twee punten gewijzigd en conform het voorstel van het presidium vastgesteld.

2.b. Interpellatiedebat

De heer **HOOGERVORST** (SP): Voorzitter. Er is de afgelopen jaren veel gesproken over de mogelijke verbindingsweg A8/A9. PS hebben veelvuldig gediscussieerd over nut en noodzaak met als uitgangspunt enerzijds de leefbaarheid in Krommenie langs de huidige N8, anderzijds de doorstroming van het autoverkeer in de regio Zaanstad/Amsterdam. De door sommigen gewenste verbindingsweg doorkruist in elk geval UNESCO Werelderfgoed Stelling van Amsterdam. In enkele vergaderingen van de commissie M&F van de afgelopen maanden heeft een deel van de fracties helder aangegeven het niet acceptabel te vinden als door de komst van een verbindingsweg de Stelling van Amsterdam haar erfgoedstatus zou verliezen. ICOMOS, adviesbureau voor UNESCO, rapporteerde dat met de verschillende voorliggende varianten de erfgoedstatus van de Stelling van Amsterdam gevaar liep. ICOMOS accepteert zelfs geen enkele verbindingsweg A8/A9, althans niet de opties zoals die in de plannen worden geschetst. Inmiddels kozen GS voor de golfbaanvariant als voorkeursvariant, maar wetende dat ICOMOS deze variant niet zou goedkeuren, is er overleg gestart met de ministeries van OCW en IenW om te zoeken naar een oplossing die de kans dat ICOMOS zou adviseren aan UNESCO de erfgoedstatus van de Stelling van Amsterdam af te halen, zou minimaliseren. Samen met de ministeries werd een redeneerlijn opgesteld die ertoe leidde dat er een landschapsplan zal worden opgesteld. ICOMOS noemde de landschapssituatie in het gebied nu al een ernstige bedreiging voor de erfgoedstatus en het landschapsplan moet eerst de huidige situatie verbeteren. Op basis van de nieuwe situatie moet dan gekeken worden of een verbindingsweg ingepast kan worden zonder dat de erfgoedstatus zal worden ingetrokken. In de afgelopen commissievergadering waarin de A8/A9 aan de orde kwam, is op zijn minst de veronderstelling gewekt dat onze provincie een grote rol speelt in de opstelling van een landschapsplan waarbij GS melden uit te gaan van de golfbaanvariant. Er is gesproken over het verdiept aanleggen van de golfbaanvariant als mogelijke optie. Dankzij een WOB-verzoek van een bewoner in het plangebied werd duidelijk dat niet de provincie maar het ministerie de contacten onderhoudt met ICOMOS. Na het opstellen van een landschapsplan legt het ministerie van OCW het plan ter keuring voor aan ICOMOS. ICOMOS geeft geen adviezen, maar alleen een oordeel op basis van wat wordt voorgelegd. Enkele andere fracties stelden naar aanleiding van de uitkomsten van het WOB-verzoek schriftelijke vragen. Uit de antwoorden werd nog maar weer eens duidelijk dat ICOMOS geen enkele optie accepteert zoals die nu voorligt en ook niet accepteert als er variaties in de bestaande opties zouden worden aangebracht. Er moet gezocht worden naar nieuwe opties. Zo zal een verdiepte aanleg van de golfbaanvariant als optie niet worden geaccepteerd. Een verdiepte ligging van de golfbaanvariant is wel ter sprake gekomen in commissievergaderingen.

150 Uit de uitkomsten van het WOB-verzoek is naar voren gekomen dat GS op de hoogte waren van een waarschijnlijke afwijzing van de verdiepte aanleg door ICOMOS en dat dit al eind 2017 duidelijk was. Met het duidelijk worden van de onderliggende verhoudingen tussen UNESCO, ICOMOS, het ministerie van OCW, lenW en de provincie lijkt het zo te zijn dat elke discussie en elk debat over een mogelijke verbindingsweg voorlopig zinloos is, omdat gewacht moet worden op het gereedkomen van het landschapsplan, nee, zelfs op het wachten op het ICOMOS advies op basis van het landschapsplan, nee, zelfs op het wachten op een ICOMOS advies op basis van de inpassing van de golfbaanvariant in het landschap met inachtneming van het landschapsplan. De SP-fractie heeft een aantal vragen aan GS. Zijn GS het met ons eens dat ICOMOS in haar rapportage klip en klaar heeft aangegeven dat geen enkele optie die voorligt, behoud van de erfgoedstatus van de Stelling van Amsterdam zal garanderen? Graag een verheldering waarom GS deze vraag met ja of nee beantwoorden. Zijn GS van mening dat zij in de commissievergaderingen nadrukkelijk en duidelijk hebben aangegeven dat ICOMOS alleen in contact staat met het ministerie en niet of althans niet direct met de provincie? Wisten GS al vanaf 2017 dat een verdiepte aanleg van welke van de toen voorliggende varianten dan ook, niet door ICOMOS zou worden geaccepteerd? Zo ja, waarom kiezen GS dan toch uit de voorliggende varianten een voorkeursalternatief? Vinden GS dat zij PS op een gedegen en correcte wijze hebben geïnformeerd over het proces rond de advisering van ICOMOS in relatie tot het kiezen van een definitieve voorkeursvariant en het besluit tot het opstellen van een landschapsplan? Wij ontvangen graag een uitgebreide toelichting. Zijn GS het met ons eens dat PS buiten spel staan totdat ICOMOS haar advies heeft uitgebracht op het straks door het ministerie van OCW ingebrachte landschapsplan waarin de huidige golfbaanvariant is ingepast? Zo nee, hoe denken GS daar dan over en zo ja, wat vinden GS van de ontstane situatie?

175 De heer **KLEIN** (CU/SGP): Voorzitter. Op 18 september jl. hebben GS de gestelde schriftelijke vragen over de openbaar geworden mail van 22 december 2017 van ICOMOS aan OCW beantwoord. GS concluderen dat de mail geen nieuwe informatie bevat en daarom niet met PS gedeeld had hoeven worden. Dat vinden wij op zijn zachts gezegd een bijzondere interpretatie van de feiten. Daarover wil ik graag met GS in debat gaan. Er zijn een aantal feiten, zoals dat OCW aan ICOMOS om verduidelijking heeft gevraagd: 'On behalf of the vice-governors of the province of Noord-Holland'. Het college heeft dit voornemen op 22 november aan PS aangekondigd met de woorden: "Wij willen voordat wij conclusies trekken uit dit advies eerst duidelijkheid hebben over wat wel en niet mogelijk is en die duidelijkheid willen wij krijgen door ICOMOS over een aantal zaken verduidelijking te vragen en daarover in gesprek te treden met de ministers van OCW en lenW." De exacte formulering van deze vragen is via het WOB-verzoek bekend geworden en de eerste twee vragen in de mail van OCW van 11 december 2017 startte met de zinsnede: "Our conclusion is" en eindigt met de vraag: "Do you agree with this conclusion?" Wij hebben een aantal vragen. Interpreteren GS de antwoorden op beide vragen in de mail van 22 december 2017 als een instemming met de conclusies zoals die door GS zijn geformuleerd en zo ja, kunt u uitleggen hoe u dat ziet als een instemming? Hebben GS hun eigen conclusies herzien op basis van de mail van ICOMOS? Bent u het met ons eens dat de antwoorden die de conclusies van de provincie falsificeren, geïnterpreteerd kunnen worden als de antwoorden die meer duidelijkheid bieden over wat wel en niet mogelijk is? Bent u het met ons eens dat een

antwoord dat dwingt tot het herzien van een foutieve conclusie over een rapport beschreven kan worden als ‘een nieuw inzicht’? Het laatste deel van het antwoord van ICOMOS op de eerste vraag

195 luidde: “Therefore the mission report suggests that other options rather than other design options as considered that none of the current options or modifications were feasible.” Bent u het met ons eens dat ICOMOS hier benadrukt dat de conclusie van het rapport is dat een oplossing gezocht moet worden in andere opties en niet in aanpassing van bestaande varianten? Over de uitkomst van de verduidelijking heeft het college op 26 april met de Staten gedeeld: “Naar

200 aanleiding van de reactie van ICOMOS is nogmaals teruggekeken op het proces of er nieuwe inzichten zijn die aanleiding vormen om andere opties dan wel alternatieven opnieuw te beschouwen”. Hoe kunt u deze mededeling rijmen met de extra duidelijkheid over wat wel en niet mogelijk is die is geboden door de antwoorden van ICOMOS en het nieuwe inzicht dat die antwoorden boden en de nadruk in die antwoorden op de noodzaak om de oplossing te zoeken

205 in andere opties. In de redeneerlijn die op 26 april aan PS is gezonden, wordt uitgelegd dat GS een landschapsplan gaan ontwikkelen op basis van het golfbaantracé. De verduidelijking die ICOMOS biedt in haar mail van 22 december wordt daarin niet expliciet genoemd. Kunt u zich voorstellen dat PS de redeneerlijn anders zouden hebben beoordeeld wanneer de verduidelijking door ICOMOS wel expliciet was gedeeld met PS? Bent u het met ons eens dat de discussie en

210 besluitvorming over de redeneerlijn daarom deels opnieuw gedaan moet worden? Tenslotte, bent u het gezien de stellige uitspraken van ICOMOS over de onhaalbaarheid van de aanpassing van bestaande opties, het met ons eens dat het nu verstandiger is om een alomvattend gebiedsplan te ontwikkelen waarin alle opgaven, bedreigingen en kansen van het gebied worden meegenomen in plaats van een landschapsplan voor een variant waarvan wij nu al weten dat die

215 niet de goedkeuring van ICOMOS kan wegdragen?

De heer **HIETBRINK** (GL): Voorzitter, hiermee is het project A8/A9 terug bij af. U zult misschien denken dat dit het begin is van een vlamvend GL-betoog waarin ik fel van leer trek tegen het onzalige plan om door een gebied met de werelderfgoedstatus een autoweg aan te leggen, maar

220 dat betoog houdt u van me tegoe. Hiermee is het project A8/A9 terug bij af. Dat dachten wij inderdaad toen wij in augustus de mail van ICOMOS zagen van 22 december 2017 waarin in niet mis te verstane woorden wordt aangegeven dat wij ons moeten richten op andere varianten en dat aanpassing van bestaande varianten niet voldoende is om het vernietigende oordeel van ICOMOS te veranderen. Hiermee is het project A8/A9 terug bij af. Niet alleen wij dachten dat, ook

225 de provincie dacht dat nadat zij begin januari de e-mail van ICOMOS onder ogen kreeg. In een notitie van de provincie voor een overleg op 15 januari staat het volgende te lezen en ik citeer: “In eerste instantie was uit het advies van ICOMOS niet duidelijk of nieuwe alternatieven moeten worden onderzocht of inpassingsvarianten van bestaande alternatieven. Daarvoor is bij ICOMOS opheldering gevraagd. Als antwoord is gekomen dat modificaties aan bestaande alternatieven

230 onvoldoende soelaas bieden om de alternatieven acceptabel te krijgen. Dit betekent dat volgens ICOMOS nieuwe alternatieven onderzocht moeten worden. Hiermee is het project A8/A9 terug bij af.” Hiermee is het project A8/A9 terug bij af. Dat concludeert de provincie zelf op 10 januari ook na de verhelderende e-mail van ICOMOS. Blijkbaar vonden GS dat geen nieuwe informatie die met ons gedeeld moest worden. Wij hebben vrijdag een aantal vragen ingediend die ik niet allemaal

235 ga herhalen. De notitie waar ik zojuist uit citeerde, komt boven water na een nieuw WOB-verzoek,

dit keer aan het ministerie en ontving ik gisteren. Het is de zoveelste indicatie dat er wel degelijk nieuwe en relevante informatie was die GS naar onze mening had moeten delen met PS. Het meest sprekend is dat misschien het geval bij de vraag of een verdiepte aanleg van de varianten nu wel of niet mogelijk is. Over een verdiepte aanleg wordt voor zover wij kunnen nagaan, niet gerept in het advies van ICOMOS en het was pas na de mail van ICOMOS duidelijk dat die oplossing geen soelaas bood. Nieuwe informatie dus, die des te relevanter lijkt nu in de redeneerlijn wordt betoogd dat de aandachtspunten van ICOMOS bij een verdiepte ligging van het wegtracé een goede invulling zouden krijgen. Wat ons betreft, is een ruiterlijke erkenning van GS dat de informatie uit december met PS gedeeld had moeten worden, op zijn plaats. De nieuwe informatie is ook reden voor een heroverweging van het besluit van GS. Inderdaad, hiermee is het project A8/A9 terug bij af.

De **VOORZITTER**: De twee meest betrokken portefeuillehouders zullen in goede samenzang deze vragen beantwoorden. Het woord is aan gedeputeerde Geldhof.

Gedeputeerde **GELDHOF**: Voorzitter, dit dossier regardeert twee portefeuilles, mobiliteit wordt besproken door gedeputeerde Post en de Stelling van Amsterdam en ICOMOS door mij. Uit de inleiding van de drie fracties blijkt dat er veel onduidelijkheid bestaat over de rol en verantwoordelijkheden van verschillende partijen die betrokken zijn bij dit proces en dat er veel onduidelijkheid is over wat er in het landschapsplan wordt uitgewerkt. Voorafgaand aan de beantwoording wil ik de rollen en verantwoordelijkheden, het proces en het landschapsplan nader duiden. ICOMOS is het adviesorgaan van UNESCO en die gaat niet over de status van het werelderfgoed en heeft in het advies daarover niets opgenomen. In het proces A8/A9 is ICOMOS drie keer gevraagd aan te geven wat wel acceptabel is en drie keer is er geen antwoord op gegeven. ICOMOS toetst slechts wat voorligt door het inhuren van experts zoals wordt gedaan door de commissie van de MER. OCW is het Focal Point namens de State Party, het Koninkrijk der Nederlanden. De minister van OCW maakt een zelfstandige afweging of zij een voorstel aanbiedt aan ICOMOS/UNESCO of niet. Daarom is het van belang dat OCW het proces mede regisseert en de aanpak draagt. De provincie is site holder van de Stelling van Amsterdam en het bevoegd gezag voor de A8/A9. Het landschapsplan wordt opgesteld in opdracht van de provincie in samenwerking met het ministerie van OCW. Het proces. Ons college wil benadrukken dat de mailwisseling van OCW naar ICOMOS van 11 en 22 december 2017 en de beantwoording geen novum is. Het secretariaat van ICOMOS heeft de vragen getoetst aan het reeds uitgebrachte advies, die heeft in feite een exegese gedaan. Het advies van ICOMOS en de mailwisseling is onderwerp van gesprek geweest met de minister van OCW en dat heeft uiteindelijk geleid tot de afspraken die zijn gemaakt op 25 april jl. De conclusie is dat wij op een andere manier gaan werken waarbij eerst wordt gekeken naar het herstel en versterking van de Stelling van Amsterdam en daarna hoe de weg daarin optimaal past. Die aanpak verschilt wezenlijk van de eerdere aanpak die heeft geleid tot het ontwerp zoals die eerder waren voorgelegd aan ICOMOS. Dan het landschapsplan. Het proces is als volgt. Het wordt opgesteld in opdracht van de provincie in samenwerking met OCW en bij beide partners volgt een go/no go moment op basis van het landschapsplan en bij de provincie ligt dat bij PS. Het doel van het landschapsplan is herstel en versterking van de Stelling van Amsterdam en vervolgens kijken hoe de weg daarin

280 optimaal past. Tot zover mijn inleiding. Nu kom ik bij de vragen. De eerste vraag is, zijn GS het met ons eens dat ICOMOS in haar rapportage klip-en-klaar heeft aangegeven dat “geen enkele optie zoals die voorligt” behoud van de erfgoedstatus van de Stelling van Amsterdam zal garanderen? Graag een verheldering waarom deze vraag met ‘ja’ of met ‘nee’ wordt beantwoord. Het antwoord is nee. ICOMOS is een adviesorgaan van UNESCO en UNESCO heeft beslissingsbevoegdheid. In geen enkel document van UNESCO is de suggestie gewekt dat ICOMOS UNESCO adviseert om de werelderfgoedstatus van de Stelling van Amsterdam mogelijk verloren te laten gaan. De vraag is prematuur, dus het antwoord is nee. Vraag 5. Zijn GS het met ons eens dat de Staten van Noord-Holland in feite buiten spel staan tot het moment dat ICOMOS haar advies heeft uitgebracht op het straks door het ministerie van OCW ingebrachte landschapsplan waarin de huidige golfbaanvariant is ingepast? Het antwoord is nee. Wij hebben 290 met OCW de afspraak gemaakt dat na voltooiing van het landschapsplan een go/no go besluit volgt zowel bij de provincie als bij OCW. In onze brieven van 30 mei en 19 juni dit jaar hebben wij u laten weten dat na afronding van het landschapsplan een definitief go/no go besluit wordt voorgelegd aan PS. Dus de definitieve beslissingsbevoegdheid voor het vaststellen van het Provinciaal Inpassingsplan ligt eveneens bij PS. Vraag 6, interpreteren GS de antwoorden op beide 295 vragen in de mail van ICOMOS op 22 december 2017 als een instemming met de conclusies zoals die door GS waren geformuleerd? Zo ja, kunt u dat uitleggen? De antwoorden van ICOMOS zijn een herhaling van het eerdere advies uit november. De antwoorden geven geen nadere duiding. Dat hadden wij gehoopt, maar dat zit er niet in. Wij zijn vervolgens met OCW in gesprek gegaan. Dit heeft geleid tot afspraken zoals gemaakt op 25 april jl. en daarin hebben wij gekozen voor 300 een andere aanpak en benadering van het vraagstuk en hierover heeft ICOMOS geen conclusies getrokken.

De heer **HIETBRINK** (GL): Ik heb horen zeggen dat het een novum is dat er mailverkeer is geweest. Daar ga ik vanuit, dat lijkt mij te doen gebruikelijk, maar in dit mailverkeer – dat maak 305 ik op uit de passage die ik net citeerde – niet duidelijk voor de provincie zelf, namelijk of er nieuwe alternatieven moesten worden gezocht of inpassingsvarianten van bestaande alternatieven. U had daar toch pas duidelijkheid over nadat u de mail van 22 december heeft ontvangen?

310 Gedeputeerde **GELDHOF**: Nadat wij de mail hadden ontvangen was duidelijk dat ICOMOS geen adviezen geeft over wat wel en niet te doen. ICOMOS heeft uitsluitend gezegd, dit was ons rapport, daar moet je het mee doen. Nieuwe informatie over wat je wel en niet moet doen, krijg je niet. Daarom zei ik, wij hadden gehoopt dat wij met een nadere duiding nieuwe informatie zouden krijgen en die hebben wij niet gehad.

315 De heer **HIETBRINK** (GL): Dan citeer ik nog een keer uit de notitie van de provincie: “Als antwoord is gekomen dat modificaties aan bestaande alternatieven onvoldoende soelaas bieden om de alternatieven acceptabel te krijgen. Dat betekent dat volgens ICOMOS nieuwe alternatieven onderzocht moeten gaan worden. Hiermee is het project A8/A9 terug bij af.” Hoe moet ik dat 320 rijmen met wat u zegt?

Gedeputeerde **GELDHOF**: Ik maak hieruit op dat in het overleg met OCW er tot een andere conclusie is gekomen en dat het ministerie dat op een heel andere manier duidt.

325 De heer **HIETBRINK** (GL): Het is een belangrijke vraag over de kern. Dit is geen standpunt van het ministerie maar van de provincie, in ieder geval begin januari. Het lijkt mij politiek de belangrijkste vraag of u vindt dat als u deze conclusies trekt, u daar PS wel of niet over moet informeren. Ik vind dat u daar een beetje omheen draait. Vindt u als u deze conclusies trekt nadat u de mail heeft ontvangen, dan niet dat u PS moet informeren?

330

Gedeputeerde **GELDHOF**: Wij hebben die conclusie niet getrokken, anders hadden wij u op een andere manier geïnformeerd. De mail waar u het over heeft, ik weet niet welke dat is.

De heer **DEN UYL** (PvdA): Bij interruptie, van de orde. Wij hebben een interpellatie met tig vragen.

335 Ik probeer dit te volgen. De interpellanten hebben toch het recht in tweede termijn aanvullende vragen te stellen?

De **VOORZITTER**: Zo is het en dat allemaal binnen een uur. Het advies aan de heer Hoogervorst is ook om de gedeputeerde eerst haar verhaal te laten afmaken.

340

Gedeputeerde **GELDHOF**: Bij welke vraag ben ik gebleven? Bij vraag 7. Hebben GS hun eigen conclusies herzien op basis van de antwoorden in de mail van ICOMOS? Nee. Met de ministeries is afgesproken te kiezen voor een nieuwe aanpak waarbij herstellen en versterken van het landschap van de Stelling van Amsterdam centraal staat en hoe een wegverbinding hier het beste
345 in past. Deze optie is niet beoordeeld door ICOMOS. Vraag 12, kunt u zich voorstellen dat de Staten de redeneerlijn anders zouden hebben beoordeeld wanneer de verduidelijking door ICOMOS wel expliciet gedeeld was met de Staten? Nee, de redeneerlijn is na 22 december gezamenlijk met OCW die Nederland richting UNESCO vertegenwoordigt en ICOMOS, samen met de provincie opgesteld en bekrachtigd. De mail van 22 december was dus ten tijde van het
350 opstellen van de redeneerlijn bekend bij betrokken partijen. De mail omvatte geen nieuwe informatie ten opzichte van het advies van ICOMOS van november 2017 maar was slechts een herhaling van het eerdere advies. De redeneerlijn bekrachtigd door de minister OCW als vertegenwoordiger van de State Party en door GS als site holder, omvat afspraken welk proces zou worden doorlopen om het behoud en versterking van de Stelling van Amsterdam en de
355 wegverbinding A8/A9 te realiseren. Vraag 13, bent u het met ons eens dat de discussie en de besluitvorming over de redeneerlijn daarom opnieuw gedaan moet worden? Nee. De afspraken met het Rijk in de redeneerlijn zijn gemaakt na de mail van 22 december van ICOMOS. De inhoud van de mail van ICOMOS was bekend bij het Rijk en de provincie ten tijde van het opstellen van de redeneerlijn. De mail omvat geen nieuwe informatie ten opzichte van het advies van ICOMOS
360 uit november 2017 maar was slechts een herhaling van het eerdere advies. Vraag 14, bent u het – gezien de stellige uitspraken van ICOMOS over de onhaalbaarheid van de aanpassing van bestaande opties en bovenstaande passage – met ons eens dat het nu verstandiger is om een omvattend gebiedsplan te ontwikkelen waarin alle opgaven, bedreigingen en kansen van het gebied meegenomen worden? Het landschapsplan dat wij voornemens zijn te maken, is een

365 gebiedsplan voor het gebied tussen de N203 en het Noordzeekanaal waarin wij kijken op welke
punten de Stelling van Amsterdam in dit gebied hersteld en versterkt kan worden. Voor de
Stelling als geheel bestaat het voornemen om de komende jaren in het kader van de uitbreiding
van de Stelling met de nieuwe Hollandse waterlinie meerdere gebiedsanalyses op te stellen, met
name voor die gebieden die grote ruimtelijke druk kennen. Binnen Noord-Holland gaat het om
370 het gebied van Heemskerk tot voorbij Schiphol en om het gebied Vechtstreek-Noord. Vraag 15,
kunnen GS aangeven hoe zij de hierboven geciteerde passages – die de heer Hietbrink heeft
uitgesproken – weegt en waarom zij van mening zijn dat dit geen nieuwe informatie bevat en een
herhaling is van het advies uit november. Samen met OCW hebben wij geconcludeerd dat ICOMOS
in haar mail bij haar standpunt blijft dat de drie alternatieven die op dat moment voorlagen, niet
375 aanvaardbaar waren. Zij verwijzen naar andere opties. Daarmee was dat voor ons een herhaling
van het advies van ICOMOS in november. Wij hebben samen met OCW geconstateerd dat er
ruimte was om op basis van het door ICOMOS gegeven advies in november te kijken naar herstel
en verbetering van de OUV, Outstanding Universal Value, de universele waarden van de Stelling
van Amsterdam in een landschapsplan en vervolgens naar inpassing van de weg. Vraag 21,
380 kunnen GS uitleggen hoe de chronologie precies in elkaar zit? Wanneer is de portefeuillehouder
geïnformeerd en wanneer GS? Het antwoord van ICOMOS kwam beschikbaar op 22 december
2017 en de portefeuillehouders zijn geïnformeerd op 8 januari 2018. Op basis van een eerste
ambtelijke bespreking tussen OCW en de provincie op 15 januari zijn GS geïnformeerd op 23
januari 2018. Vraag 22, Wij ontvangen graag een volledig leesbaar afschrift van de mail van 3
385 januari van het ministerie aan de provincie. Kunnen GS dat afschrift beschikbaar stellen aan PS?
Het is niet aan ons om mails met persoonlijke beleidsopvattingen van ambtenaren van het
ministerie openbaar te maken, dus het antwoord is nee.

Gedeputeerde **POST**: Voorzitter. Ik dank de interpellanten voor dit debat, het is altijd fijn als het
390 college in staat wordt gesteld om de feiten op een rij te mogen zetten, zeker nu er zoveel ruis op
de lijn zit. Als je de berichtgeving online en offline volgt, dan waan je je af en toe in Paviljoen
Zweinstijn waar ondergetekende als een nearly headless Nick of haast onthoofde Elisabeth door
de gangen van het paviljoen zweeft. Er zou sprake zijn van desinformatie, van een laconieke
houding, van verzwijgen en van het achterhouden van informatie, grote woorden waarin wij ons
395 als college geenszins herkennen, dus dank aan de drie partijen dat wij dat recht kunnen zetten.
Dan heb ik behoefte aan nog een inleidende beschouwing. Afgelopen vrijdag was hier in dit huis
een bijeenkomst over de verschraling van de regionale pers. Een van de aanwezigen constateerde
dat er in het publieke discours meer sprake is van zenuwachtigheid en nervositeit, zeg maar
meer kippendrift, en dat het lastiger is tussen allerlei schuivende panelen je positie te bepalen,
400 dat het lastig is bezonnenheid, wijsheid en reflectie te waarborgen, dat het lastig is om dingen
goed uit te zoeken. Media moeten woekeren met beperkte middelen en dat woekeren betekent
vaak dat er geen ruimte is voor diepgravend onderzoek, voor hoor en wederhoor en voor
reflectie. Verschraling in tal van opzichten, in kwaliteit en kwantiteit. De overgebleven
verslaggever is redacteur, columnist en opiniemaker en ook inwoner en belanghebbende. Soms
405 zijn die petten moeilijk te scheiden en dat komt de nuance niet ten goede. Dan helpt het ook niet
als de media worden gevoed met tendentieuze berichten. Het is dus prima dat CU/SGP, GL en SP
een spoeddebat willen en ik citeer: “Hier is het laatste woord nog niet over gezegd.” Sterker nog,

wij zijn er blij mee. Dan kunnen wij nog eens uitleggen waar het over gaat, waar wij staan en wie
waarvoor verantwoordelijk is en welke rol wij hebben. Kort gezegd, hebben wij het in dit dossier
410 over een gebied en dan zeg ik maar eufemistisch, waar sprake is van grote ruimtelijke druk. Door
het ontbreken van een goede oostwestverbinding staan er dagelijks files, is er sprake van
ernstige overlast, van sluipverkeer, van geluidhinder en slechte luchtkwaliteit. Om deze
problemen op te lossen willen wij een betere verbinding tussen de A8 en A9. Dat is ook het
gebied waar wij de uitzonderlijke universele waarden van de Stelling van Amsterdam willen
415 behouden. Daarom hebben wij afgesproken te kiezen voor een aanpak, zoals eerder door
gedeputeerde Geldhof is toegelicht. Daarmee zijn wij nu samen met de ministeries van OCW en
IenW aan de slag en dat weet u, want u stelt de kaders en controleert en wij als college voeren
uit. Daarvoor hebben wij met veel partijen contact. We bellen, schrijven, mailen en vragen advies,
rapporteren, doen voorstellen en u beoordeelt die voorstellen, u stemt erover en u beslist.
420 Niemand anders, niet de gemeente, het Rijk, ICOMOS, het college en zeker niet deze
gedeputeerde in haar eentje. Dan de vragen aan mijn adres. Vraag 2, Zijn GS van mening dat zij
in de commissievergaderingen nadrukkelijk en duidelijk hebben aangegeven dat ICOMOS alleen
in contact staat met het ministerie en niet of althans niet direct met de provincie? Het antwoord
op die vraag is ja en ik geef u drie voorbeelden van essentiële momenten in de besluitvorming en
425 dat is niet uitputtend. In onze brief van 8 oktober 2015 schrijven wij aan de commissie het
volgende over de aanbieding van de Heritage Impact Assessment aan ICOMOS: "Als bevoegd
gezag voor de projectverbinding A8/A9 hebben wij besloten de HIA A8/A9 door tussenkomst van
het Rijk aan ICOMOS voor te leggen voor advies. ICOMOS is het adviesorgaan van UNESCO, de HIA
wordt begeleid met een State of Conservation Report waarin OCW namens Nederland melding
430 maakt van het voornemen tot de verbinding A8/A9. Daarnaast wordt in de SOC toegelicht op
welke wijze werelderfgoed verankerd is in wetgeving en beleid, worden nut en noodzaak van het
project A8/A9 aangegeven, de te volgen procedure, planning en conclusies uit beide HIA's." Uit
het verslag van de commissie van 30 november 2017 kan worden gelezen dat ondergetekende
hierover het volgende heeft gezegd: "ICOMOS kan niet rechtstreeks door GS worden
435 aangesproken. Alle contacten lopen altijd via het ministerie van OCW." Uit het verslag van 17 mei
j.l. en volgens mij was dat ondergetekende, citeer ik: "Na eerdere contacten waarover de Staten al
zijn bericht, is er geen contact meer geweest met ICOMOS. Die contacten verlopen altijd via de
State Party, in dit geval het ministerie OCW. De provincie handelt in overeenstemming en in
overleg met de afspraken die zijn gemaakt met de State Party". De mail van 22 december was
440 gericht aan de State Party, de provincie stond slechts in de cc. Vraag 3, Wisten GS al vanaf eind
2017 dat een verdiepte aanleg van welke van de toen voorliggende varianten dan ook, niet door
ICOMOS zou worden geaccepteerd? En zo ja, waarom kiezen GS dan toch uit die voorliggende
varianten een voorkeursalternatief? Wij waren op de hoogte van het standpunt van ICOMOS toen
het adviesrapport van ICOMOS in november 2017 naar ons toe kwam. De antwoorden van
445 ICOMOS op 22 december zijn een herhaling van het advies van november 2017. Zij geven geen
nadere duiding en bevatten daarom geen nieuwe informatie. ICOMOS concludeerde toen al dat
geen van de drie alternatieven in het advies voor haar op dat moment acceptabel waren. In haar
mail herhaalt zij dat een verdiepte ligging en dan citeer ik: "Op dit moment niet acceptabel is."
Het advies van ICOMOS van november 2017 leverde bij ons de vraag op hoe hiermee om te gaan.
450 Nadat wij u hebben geïnformeerd over het proces, zijn wij met de minister OCW in gesprek

455 gegaan over hoe dat advies te duiden en wat ermee te doen. Bij het kiezen van het huidige proces
 zijn de afspraken uit het gesprek met de minister OCW leidend geweest. Het is van belang dat de
 gekozen aanpak voor het vervolg wordt gedragen door de minister OCW. Met de ministeries OCW
 en IenW is afgesproken om te kiezen voor een geheel nieuwe aanpak waarbij het herstellen en
 460 versterken van het landschap van UNESCO werelderfgoed de Stelling van Amsterdam centraal
 staat en hoe een wegverbinding hier het beste in past. In mijn herinnering heb ik u dat in de
 commissie van mei 2018 zo gemeld. Deze aanpak is door ICOMOS nog niet beoordeeld. In de HIA
 die voor de zeven alternatieve tracés in 2015 is uitgevoerd en aan UNESCO/ICOMOS is
 465 voorgelegd door tussenkomst van OCW, scoorde het Heemskerk en golfbaanalternatief beide
 matig negatief. Na de opstelling van de HIA hebben verdere inrichtingsaanpassingen
 plaatsgevonden vanwege verkeerskundig noodzakelijke aanpassingen. Daarna bleek dat met
 name het Heemskerk alternatief meer impact heeft op het landschap en de OUV dan het
 golfbaanalternatief. Om de impact op de OUV verder te beperken, zijn aanvullende maatregelen
 470 nodig. Gezien de ligging binnen dit deel van de Stelling van Amsterdam biedt het
 golfbaanalternatief de beste kans om de landschappelijke expressie van de Stelling te herstellen
 en te versterken. Daarom gaan wij een landschapsplan opstellen en dat wordt opgesteld onder de
 verantwoordelijkheid van de provincie. Het ministerie OCW wordt betrokken bij het opstellen en
 uiteindelijk hebben wij in de commissie afgesproken dat wij daar zoveel mogelijk de omgeving
 475 bij betrekken. Op basis van het landschapsplan komt er een go/no go moment waarbij zowel PS
 als de minister OCW zich uitspreken, los van elkaar. Het golfbaanalternatief wordt gezien als de
 meest haalbare oplossing. Nader onderzocht wordt of en hoe dit tracé inpasbaar is in het
 werelderfgoed. Dit is de conclusie die GS hebben getrokken, maar ook de minister OCW. Vraag 4,
 vinden GS dat zij de Staten op een gedegen en correcte wijze hebben geïnformeerd over het
 proces rond de advisering van ICOMOS in relatie tot het kiezen van een definitieve
 480 voorkeursvariant en het besluiten tot het opstellen van een landschapsplan? Graag een
 uitgebreide toelichting. Ja, wij hebben u geïnformeerd op 22 november 2017 en op 26 april
 2018. Op 16 mei is een brief van 26 april gerectificeerd vanwege een foutief bedrag. Tot slot
 hebben wij u geïnformeerd op 30 mei 2018 over het besluit voorkeursalternatief. Op 22
 november 2017 hebben wij in onze brief aangegeven hoe wij verder gaan naar aanleiding van het
 485 rapport van ICOMOS. Zo schreven wij dat wij ICOMOS op een aantal zaken om verduidelijking
 willen vragen en daarover in gesprek willen treden met de ministers van OCW en IenW. Het
 adviesrapport van ICOMOS van november 2017 en de antwoorden uit de mail van 22 december
 2017 op de vragen van OCW aan ICOMOS hebben wij betrokken bij de gesprekken met de
 ministeries van OCW en IenW. De antwoorden van ICOMOS leverden geen nieuwe informatie,
 490 maar bleken een herhaling van het advies van november 2017 waarin is aangegeven en ik citeer:
 "Dat de voorliggende opties op dit moment niet ondersteund kunnen worden. Met de ministeries
 is afgesproken om te kiezen voor een nieuwe aanpak waarbij het herstellen en versterken van het
 landschap van de Stelling centraal staat en te bezien hoe een wegverbinding daar het beste in
 past." In de periode van november tot april 2018 heeft de ambtelijke voorbereiding van het
 overleg met OCW plaatsgevonden. Dat was op 25 april. Direct erna op 26 april 2018 hebben wij
 PS schriftelijk geïnformeerd over de uitkomsten van het gesprek met de minister en de hierbij
 behorende redenering. Wij hebben aangegeven een landschapsplan op te laten stellen voor het
 deelgebied waar een A8/A9 wegverbinding de Stelling doorkruist en dat landschapsplan dient als

basis voor de nadere planuitwerking. Vanuit het perspectief van landschapsherstel biedt het
 495 golfbaanalternatief de meeste kansen om de uitzonderlijke OUV van de Stelling te versterken. In
 dit gebied is de grootste winst te behalen door het koppelen van herstelmaatregelen aan het
 uitwerken van het tracéontwerp. Ook is verantwoord dat op basis van de beschikbare informatie
 uit de planMER-studie verbinding A8/A9 en de ingewonnen adviezen van onder andere ICOMOS
 wij voor de zomer 2018 een besluit nemen over een voorkeursalternatief. Vraag 8: Bent u het met
 500 ons eens dat de antwoorden die conclusies falsificeren, geïnterpreteerd kunnen worden als
 antwoorden die meer duidelijkheid bieden over wat wel en niet mogelijk is? Nee, dat zijn wij niet.
 De antwoorden van ICOMOS van 22 december 2017 zijn een herhaling van het advies van 2017
 en geven geen nadere duiding. De antwoorden reflecteren namelijk op de onderwerpen die
 voorlagen. De directeur van de Advies- en Monitoring Unit van ICOMOS heeft met een toets op de
 505 tekst van het uitgebrachte advies van november 2017 de conclusie getrokken dat op dit moment
 de alternatieven niet acceptabel zijn. Daarmee heb ik impliciet vraag 9 ook beantwoord, dat was
 “Bent u het met ons eens dat een antwoord dat dwingt tot het herzien van een foutieve conclusie
 over een rapport, beschreven kan worden als “een nieuw inzicht”?” Het antwoord van 22
 december is een herhaling, het verwijst stelselmatig naar het adviesrapport. Vraag 10, Bent u het
 510 met ons eens dat ICOMOS hier benadrukt dat de conclusie van het rapport is dat een oplossing
 gezocht moet worden in andere opties en niet in aanpassingen van bestaande varianten? Dat zijn
 wij niet met de interpellanten eens. Op basis hiervan hebben wij Anthea nogmaals onderzoek
 laten doen naar de mogelijkheid van andere opties. De conclusie is dat er geen andere opties zijn
 en dat concluderen niet alleen wij, maar ook de minister OCW. ICOMOS heeft de vragen die wij
 515 hebben gesteld, getoetst aan haar eigen advies van november en geconstateerd dat haar eigen
 advies op dit moment geen aangrijpingspunten kent voor een verdiepte ligging of andere
 inpassingsopties. Vraag 11, Hoe kunt u deze mededeling rijmen met de extra duidelijkheid over
 wat wel en niet mogelijk is en het nieuwe inzicht dat de antwoorden van ICOMOS hebben
 opgeleverd en de nadruk die in de antwoorden wordt gelegd op de noodzaak om de oplossing te
 520 zoeken in andere opties? Ons college is van mening dat er geen nieuwe inzichten zijn. De
 directeur van de Advies- en Monitoring Unit van ICOMOS geeft de vragen getoetst aan de tekst
 van het advies van 20 november 2017 en op basis van dat advies hebben wij nogmaals
 onderzocht of er andere opties beschikbaar zijn die tegemoet komen aan de OUV van de Stelling
 en de verbetering van de leefbaarheid en bereikbaarheid en de conclusie is dat die er niet zijn.
 525 Vraag 16, Kunnen GS aangeven of en zo ja waar in het advies van november wordt gesproken
 over de verdiepte aanleg van een variant? In het advies van november 2017 is alleen over de drie
 alternatieven gesproken zoals die toen voorlagen. De drie alternatieven vond ICOMOS op dat
 moment onaanvaardbaar en zij adviseert naar nieuwe opties te zoeken. Het secretariaat van
 ICOMOS concludeert op basis van een exegese dat op basis van het advies van november 2017
 530 een verdiepte ligging niet kan worden geaccordeerd. Vraag 17. Als er in het advies van november
 niet wordt gesproken over de verdiepte aanleg van een variant, hoe kunnen GS dan beweren dat
 er in december geen nieuwe informatie beschikbaar was? Pas na haar expliciete vraag op dat punt
 heeft ICOMOS er immers iets over gezegd. In de mail hebben wij gevraagd via OCW om
 verduidelijking of een andere optie ook een andere manier van ontwerpen kon inhouden. ICOMOS
 535 verwees ons terug naar het eerdere advies waarin zij aangaf dat op dat moment geen van de
 opties aanvaardbaar was. Vraag 18: Waarom verwijzen GS in haar redeneerlijn van april niet naar

de afwijzing van ICOMOS ten aanzien van een mogelijk verdiepte aanleg van een variant (met of zonder compensatie)? ICOMOS heeft in haar advies en mail aangegeven dat geen van de drie alternatieven op dat moment voor haar aanvaardbaar was ongeacht het ontwerp. In overleg met OCW zijn op basis van het ICOMOS advies afspraken gemaakt over een nieuwe werkwijze waarbij eerst naar behoud en versterking van de Stelling wordt gekeken en pas daarna naar inpassing van de weg. Hiermee kunnen wij naar verwachting van de betrokken overheden voldoen aan de adviezen van ICOMOS waaronder concrete voorstellen voor herstel en versterking van het landschap. Vraag 19: Hoe rijmen GS hun suggestie dat een verdiepte ligging kansen zou bieden om tegemoet te komen aan de aandachtspunten van ICOMOS met de expliciete afwijzing van ICOMOS op dit punt? ICOMOS heeft op dat moment de drie alternatieven afgewezen. Wij hebben ter verduidelijking gevraagd of dit ook geldt als wij de alternatieven anders vormgeven, bijvoorbeeld door een verdiepte ligging. ICOMOS heeft ons vervolgens duidelijkheid gegeven dat de afwijzing geldt voor de drie alternatieven, ongeacht het ontwerp. Daarna hebben wij afspraken met OCW gemaakt over een nieuwe werkwijze en die afspraken zijn vastgelegd in de redeneerlijn. Ten slotte, zijn GS het met interpellant eens dat PS als zij wel hadden beschikt over de informatie in de email, mogelijk tot een andere afweging hadden kunnen komen ten aanzien van de door GS voorgestelde voorkeursvariant en hun opmerkingen over een verdiepte aanleg ervan? In mijn beleving hebben PS nog geen afweging gemaakt. De commissie M&F heeft op 18 juni 2018 aangegeven aan GS pas een keuze te willen maken nadat het landschapsplan beschikbaar is.

De heer **HIETBRINK** (GL): Ik wil nu even interrumpen omdat het antwoord op de vraag relevant is voor de tweede termijn voor mij. Ik hoor de gedeputeerde constateren dat er in het rapport van november niets staat over een eventuele verdiepte aanleg en dat er daarna een aanvullende exegese is geweest waarvan het antwoord terecht is gekomen in een e-mail die niet bekend was bij PS. Ik heb zelf geconstateerd dat er in de redeneerlijn iets staat over de mogelijke verdiepte aanleg van varianten. Dan is de vraag of de afwijzing van ICOMOS uit december geen onderdeel had moeten zijn van de beraadslaging van PS. Hoe hadden wij moeten weten dat ICOMOS in december had gezegd, wat ons betreft is een verdiepte aanleg niet aan de orde. Dat staat namelijk niet in de redeneerlijn.

Gedeputeerde **POST**: Voorzitter, in het e-mailbericht van december waarnaar wordt verwezen, staat een continu terugverwijzing in de beantwoording van ICOMOS naar het rapport en daarmee bevat die e-mail geen enkele nieuwe informatie. De toets heeft steeds plaatsgevonden aan het advies van november en ten opzichte daarvan is er geen nieuwe informatie door ICOMOS terug gemeld.

De **VOORZITTER**: Een laatste afrondende vraag van de heer Hietbrink.

De heer **HIETBRINK** (GL): Ik probeer het nog een keer. Volgens mij heeft de gedeputeerde net geconstateerd dat er in het rapport van november niet wordt gesproken over een verdiepte aanleg. Vervolgens is er een expliciete vraag gesteld vanuit het ministerie op verzoek van de provincie. Hoe denkt u over een eventueel verdiepte aanleg? Is dat een mogelijkheid? Het antwoord is nee. Hoe hadden PS kunnen weten dat ICOMOS dat antwoord heeft gegeven? Wij

580 hebben die informatie niet gehad, niet in april en dus ook niet in mei in de beraadslagingen van de commissie.

Gedeputeerde **POST**: Nogmaals, in het antwoord van ICOMOS wordt alleen terugverwezen naar teksten uit het rapport van november.

585

De **VOORZITTER**: Een eventuele tweede termijn.

De heer **HOOGERVORST** (SP): Wij willen graag vijf minuten schorsen.

590 De **VOORZITTER**: Geschorst kan er altijd worden. Ik wijs er wel op dat wij de afspraak hebben dat een interpellatie niet langer dan een uur duurt. Maar als er behoefte is aan schorsing, dan doen wij dat, vijf minuten en niet langer. Ik heropen de vergadering.

De heer **HOOGERVORST** (SP): Voorzitter. Ik bedank beide gedeputeerden voor de antwoorden die in wezen heel helder waren, maar onze mening niet hebben veranderd. Wij begrijpen niet dat enerzijds wordt gezegd, ICOMOS geeft adviezen en dat zijn slechts adviezen, maar dat er toch conclusies worden getrokken die niet met ons gedeeld zijn, of wel met ons gedeeld zijn maar dan op basis van vreemde redeneringen. Wij begrijpen dat OCW de gesprekspartner is van de State Party voor UNESCO en ICOMOS, maar wij vinden dat GS daar een te grote broek bij aantrekken. In de procesgang om te komen tot het laten opstellen van een landschapsplan zijn wij op de verkeerde voet gezet, ook omdat u zelf een aantal keren noemde dat een verdiepte aanleg van de golfbaanvariant op dat moment niet tot de mogelijkheden behoorde, omdat ook een verdiepte aanleg zou worden afgewezen. Dat wordt dan toch meegenomen in het landschapsplan. Wat dat betreft blijft het voor ons onduidelijk.

605

De heer **PAPINEAU SALM** (PvdA): Kunt u toelichten wat u bedoelt met de verwarring over het landschapsplan, want daar gaan wij zelf over. Wij hebben aangedrongen om het gehele gebied te nemen maar GS maken bepaalde keuzes. Wat bedoelt u met dat de verwarring ontstaan is bij de commissiebespreking in het voorjaar?

610

De heer **HOOGERVORST** (SP): Het landschapsplan is voorgesteld als een mogelijke oplossing om de golfbaanvariant in het gebied te krijgen.

De heer **PAPINEAU SALM** (PvdA): Dat klopt, maar PS gaan erover.

615

De heer **HOOGERVORST** (SP): Als in de ICOMOS adviezen staat dat geen enkele variant van de voorliggende opties soelaas biedt voor het probleem, dan moet je helemaal niet beginnen aan een landschapsplan waar de golfbaanvariant onderdeel van uitmaakt.

620 De heer **PAPINEAU SALM** (PvdA): Op 25 april is een nieuwe situatie ontstaan en die hebben wij in de commissie besproken en wij hebben er allemaal mee ingestemd. Die gaat van start.

De heer **HOOGERVORST** (SP): Ik wil vooropstellen niet met zijn allen, maar ik begrijp uw opmerking wel.

625

Mevrouw **KAAMER VAN HOEGEE** (VVD): Voor de zomer hebben wij gesproken over het landschapsplan maar dat moet opgesteld worden om te kijken hoe wij de Stelling kunnen verbeteren en dan kijken hoe de golfbaanvariant daarin past. Bent u dat met mij eens?

630

De heer **HOOGERVORST** (SP): Zoals u het nu zegt, is dat een logische conclusie van u. In de hele procesgang richting het opstellen van een landschapsplan is altijd sprake geweest van een golfbaanvariant die daarin zou worden opgenomen.

635

De heer **KAAMER VAN HOEGEE** (VVD): Er is niet altijd sprake geweest van een golfbaanvariant. Op het moment dat het landschapsplan werd benoemd, werd dat expliciet benoemd om te kijken hoe wij de historische waarden van het werelderfgoed kunnen verbeteren en dat kunnen toepassen op de golfbaanvariant. Het verbaast mij dat u nu zegt 'dat klinkt logisch', want zo is het voor het zomerreces door de gedeputeerden ook gezegd.

640

De heer **HOOGERVORST** (SP): Zo heeft u dat begrepen en dat mag.

De heer **KLEIN** (CU/SGP): Voorzitter, ik ben flabbergasted in mooi Nederlands. GS beginnen met een hautain college over de verschillende rollen en de suggestie dat PS er allemaal niks van snapt.

645

De **VOORZITTER**: Volgens mij is dat niet door de gedeputeerde gezegd.

De heer **KLEIN** (CU/SGP): De suggestie dat PS er niets van snappen, spreekt uit de beantwoording van beide gedeputeerden. Dan geeft gedeputeerde Post een ongekend en onterechte sneer naar de pers. De pers die in dit geval feitelijk en zorgvuldig heeft gerapporteerd zonder suggestief en tendentius te zijn. Dan inhoudelijk, u geeft aan dat er geen novum is en dat is de kern van het debat. Wij zijn van mening dat een mail waarin een vooronderstelling van de provincie expliciet wordt ontkracht, wel degelijk nieuwe informatie is, zoals vrijwel iedereen dat zou interpreteren. Ik begin te twifelen aan de logische redeneervermogens van GS. Ik vond het heel tekenend dat vraag 6 en 7 eigenlijk niet beantwoord zijn. Er werd een mooi verhaal gehouden, maar de kern van de vragen is niet beantwoord. Er wordt een vraag gesteld en die wordt ontkracht. Blijkbaar zaten GS dus op het verkeerde spoor en GS ontkennen dat glashard. Ik zie ook geen greintje begrip voor het effect wat deze informatie op de besluitvorming voor de Staten zou kunnen hebben gehad. Tenslotte betoogt u dat u al bezig bent met een gebiedsplan maar negeert u daarbij volledig dat dit landschapsplan geheel geschreven wordt rondom een variant, de golfbaanvariant. Ik ben diep teleurgesteld.

660

Mevrouw **KAAMER VAN HOEGEE** (VVD): U zegt, er wordt alleen naar het landschapsplan voor de golfbaanvariant gekeken. Vlak voor het zomerreces hebben wij hierover een debat gehad en is door de gedeputeerde aangegeven dat de golfbaanvariant de meeste kans maakt omdat wij daar

665

het meest kunnen herstellen aan de Stelling en dat dat voor de andere varianten niet op zou kunnen gaan vanwege de MKBA. Bent u dat met mij eens?

De heer **KLEIN** (CU/SGP): Die feiten kloppen helemaal, maar mijn punt is dat ICOMOS geadviseerd heeft aangegeven, maak een breed gebiedsplan en kijk daar hoe al die uitdagingen aangepakt kunnen worden en de provincie maakt een landschapsplan waarbij een variant centraal staat.

De heer **HIETBRINK** (GL): Voorzitter. Twee opmerkingen en een motie. De eerste opmerking betreft mijn interruptie van gedeputeerde Geldhof. Er zijn documenten daar heb ik uit geciteerd, dat zijn standpunten van de provincie. Ik denk dat het goed is – misschien op een later moment en niet vandaag – om vast te stellen dat dat inderdaad zo is. Ik zal mijn documenten ook aan de griffie doen toekomen, zodat alle Statenleden daar kennis van kunnen nemen, want net als gedeputeerde Post hecht ik eraan dat wij het debat zorgvuldig en op basis van feiten met elkaar voeren. De tweede opmerking en daar ben ik teleurgesteld over, is dat ik veel herhaling heb gehoord, herhaling van het standpunt dat er geen nieuwe informatie zou staan in de mail van 22 december, terwijl dat volgens mij met droge ogen niet vol te houden is en op basis van de informatie die ik vandaag heb aangedragen, ook bij de provincie anders werd geïnterpreteerd. Zeker begin januari. Het kan zijn dat er in het proces en in het gesprek met het ministerie uiteindelijk een ander inzicht is ontstaan dat tot de redeneerlijn heeft geleid, dat wil ik niet uitsluiten, maar dat was relevant geweest voor de beraadslagingen in de commissie en ik vind dat PS daarover hadden moeten worden geïnformeerd. Daarom een motie:

Motie 31/08-10-2018

Motie van wantrouwen

690

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 8 oktober 2018

Constaterende dat:

- *PS niet of tenminste onvolledig zijn geïnformeerd over de reactie van ICOMOS in december 2017 op vragen die het ministerie van OCW aan de organisatie stelde op verzoek van GS;*
- *GS zich ook na schriftelijke vragen en een interpellatiedebat op het standpunt blijven stellen dat er in de e-mail van 22 december geen nieuwe informatie stond en dat er geen aanleiding was PS aanvullend te informeren.*

700

Van mening dat:

- *De nu openbaar geworden informatie relevant was voor de beraadslagingen van PS over de keuze voor een voorkeursvariant A8/A9 en het vervolgproces;*
- *Deze informatie aanleiding zou moeten zijn voor een heroverweging van dat besluit*

705

En zeggen hun vertrouwen op in GS.

En gaan over tot de orde van de dag.

Fracties GL, SP, CU/SGP

710

De **VOORZITTER**: De motie maakt deel uit van de beraadslagingen. Willen andere leden het woord voeren?

715

De heer **PAPINEAU SALM** (PvdA): Voorzitter. Goed dat het debat is aangevraagd, want het blijkt dat er over de geschiedenis discussies kunnen worden gevoerd, dus waardering voor de partijen die het hebben aangevraagd. Wij delen niet hun analyse. Wij weten dat er allerlei discussies zijn geweest, maar voor ons is een nieuwe situatie ontstaan na overleg van beide gedeputeerden met het ministerie. Daarom vinden wij dat de mails geen nieuwe informatie bevatten. Wij hebben nog geen keuze gemaakt voor een variant, wij hebben aangedrongen om er breder naar te kijken en er ook de Heemskerk variant erbij te betrekken, dat hebben GS niet overgenomen, maar ik ben blij dat gedeputeerde Geldhof zei, we gaan een gebiedsanalyse maken van Heemskerk tot het Noordzeekanaalgebied en dat valt net onder het gebied waar beide dingen onder vallen en ik ben blij met de aanduiding van de gedeputeerde. Wij hebben nog geen keuze gemaakt. Het verbaast mij wel van de indieners dat de inwoners van Krommenie/Assendelft geen enkele aandacht krijgen. De heer Hietbrink zegt, wij gaan terug naar af en dat betekent een jaar verlies voor het hele proces en dat de bewoners van Krommenie/Assendelft nog langer in de kou staan. Ik ben heel verbaasd over de bijdragen van de fracties op dat punt.

720

725

730

De **VOORZITTER**: Ik wil het aantal interrupties beperken. Dus een vraag per interruptie.

735

De heer **HIETBRINK** (GL): Ik heb niet gezegd dat het terug bij af is, dat was een conclusie van de provincie zelf in januari op basis van de mail. Het is van belang om de feiten goed in het oog te houden. Een korte vraag. Had de heer Papineau Salm toen wij in de commissie spraken over de voortgang in mei, willen weten hoe ICOMOS dacht over de verdiepte aanleg van de weg?

740

De heer **PAPINEAU SALM** (PvdA): Ik wist dat ICOMOS de drie varianten had afgewezen. Er kunnen nog allerlei dingen komen. Het was voor mij niet relevant of dat werd afgewezen. Het standpunt van ICOMOS was voor ons materiaal om te kijken hoe je verder kunt gaan in de nieuwe situatie na het overleg met het ministerie.

745

De **VOORZITTER**: Wij zijn al ruim over de toegestane tijd heen geschoten. Een korte vraag. Gelijke monniken, gelijke kappen, maar ik vraag de leden het aantal interrupties te beperken.

De heer **HOOGERVORST** (SP): Begrijp ik het goed dat de PvdA het argument van de inwoners van Krommenie die ons ook zeer aan het hart liggen, nu gaat gebruiken om deze gang van zaken goed te praten?

750

De heer **PAPINEAU SALM** (PvdA): Nee, u moet goed luisteren. Ik ben er verbaasd over dat er in uw bijdrage geen enkel woord over wordt gerept, en niet dat u het gebruikt om dat te doen.

De heer **TIJSSENS** (D66): Voorzitter. Ik was getroffen door de woorden van de heer Hietbrink, hij zei, het is terug naar af. Dat gevoel heb ik in het debat ook gehad, dat was het moment waarop het rapport van ICOMOS aan ons bekend werd gemaakt. Wij zagen toen oeps, ICOMOS wijst de drie varianten af. Dat was natuurlijk het moment waarop wij teruggingen naar af en toen was het heel logisch dat GS naar een oplossing gingen zoeken, want in het coalitieakkoord staat dat wij die oplossing willen met elkaar. Ik hoor zelfs van de SP dat zij dat eigenlijk ook willen, want er zijn grote leefbaarheidsproblemen in onze provincie. Het volgende moment is dat GS in de zomer zeggen, wij leggen onze voorkeursvariant en het landschapsplan voor aan PS. Toen heeft D66 gezegd, doe dat nou niet, maak eerst het landschapsplan af en dan kunnen wij met elkaar een goede afweging maken. Dat heeft iedereen ondersteund, ook de SP, GL en de CU/SGP en dan nu huilie, huilie, in een interpellatiedebat zeggen dat wij buiten spel worden gezet als PS, nee, wij hebben gewoon aangegeven dat wij nog even wilden wachten totdat we alle informatie hadden om het debat te voeren. Dat was de situatie en dan gaat u er nu een show van maken en dat vind ik heel irritant. Want u wekt de suggestie dat het leugen en bedrog is en dat is totaal onzinnig. Ik heb een vraag aan GS. GS of het ministerie of een ambtenaar hebben de prealabele vraag op een gegeven moment voorgelegd aan ICOMOS, kunnen wij ook iets anders doen. Als u wist dat ICOMOS niet met zich laat marchanderen, had u misschien de mail niet kunnen versturen, want dan was die ruis niet ontstaan. ICOMOS met haar eigen gedragsnorm kon natuurlijk niet anders zeggen dan, beste mensen, wij hebben net een rapport uitgebracht en daarin stond dat het niet kon, dus wij gaan u niet informeel zeggen dat het op een andere manier wel kan. Dat zou het enige zijn, want misschien is dat wel het haakje waar de drie interpellanten aan zijn blijven hangen.

Mevrouw **KAAMER VAN HOEGEE** (VVD): Voorzitter. Ook de VVD heeft vragen gesteld over het nieuwsbericht dat naar aanleiding van het WOB-verzoek is verschenen. Ook wij hebben daarvan de antwoorden anderhalve week geleden ontvangen. Was ik tevreden met de beantwoording? Nee, niet helemaal. Ik had verduidelijkende vragen willen stellen maar er was een interpellatiedebat aangekondigd, dus ik had de zaak voor 30 dagen op slot kunnen gooien maar dat leek mij ook niet zo aardig, maar een interpellatie vond ik wel een zwaar middel voor verduidelijkende vragen. De beantwoording door de gedeputeerden van de door de interpellanten gestelde vragen hebben antwoord gegeven op de vragen die ik nog open had staan. ICOMOS verwijst steeds terug naar het reeds eerder gegeven advies, uitgaande van de toen voorliggende uitgangswaarden. Uitgangswaarden waarbij nog niet werd gekeken naar het herstel van het landschap. De VVD is het met GS eens dat er een nieuwe situatie ontstaat als er met het landschapsplan bestaande aantastingen van het landschap worden aangepakt. Zoals wij hier tegenaan kijken, is het project A8/A9 niet terug bij af. Wij wachten op het landschapsplan. Pas daarna zal er een go/no go besluit genomen worden door ons, door PS. Dat moment wachten wij – zij het weliswaar een tikkeltje ongeduldig – rustig af.

De heer **ZOON** (PvdD): Voorzitter. Wij hebben het hier niet over de zinloosheid van de A8/A9, ook niet dat het weggegooid geld is om een landschapsplan te maken. Daar zullen wij bij de zomernota op terugkomen. Het gaat erom of wij wisten dat het landschapsplan kansloos is. En dat wisten wij al als wij kijken naar het rapport van Anthea van 28 februari waarin staat dat

795 ICOMOS geen van de huidige opties ondersteunt en dat zij oproept tot het zoeken naar andere opties. Dan kun je nog zoveel gaan onderzoeken, voorkeursalternatieven of een landschapsplan gaan maken, GS zijn een doodlopende weg ingeslagen en zoeken wanhopig naar een uitweg zonder om te keren, zonder hulp van PS te vragen over welke kant ze op moeten gaan. Dat kunnen wij nu geven. Ons advies is: keer om.

800 De heer **DE GRAAF** (CDA): Voorzitter. Wij waren met een aantal leden zaterdag jl. op een symposium van de Reizigersvereniging Rover en daar sprak ook Pieter Litjens en die was regelmatig aangesproken door zijn collega-VVD-leden omdat zij dachten dat hij geen lid meer was van de partij want hij was zo ontzettend voor openbaar vervoer. Maar hij bepleitte openbaar vervoer maar ook snelheid bij besluitvormingsprocessen en dat willen wij hier ook bepleiten. Wij
805 denken aan de tienduizenden inwoners van Zaanstad-Noord, de duizenden scholieren van de scholen die daar gevestigd zijn, omdat die weg toch wel weg zou gaan en er een nieuwe verbinding zou komen en wij denken aan al die bedrijven die in hun economische ontwikkeling worden belemmerd doordat de ontsluiting en bereikbaarheid niet goed zijn. Dit interpellatiedebat ondersteunt de voorspelbare framing om dit project als overbodig weg te zetten en daar is het
810 CDA het niet mee eens. Wij willen graag tempo en duidelijkheid.

Mevrouw **DE MEIJ** (50plus): Voorzitter. Ik dank de opstellers van het interpellatiedebat en de beantwoording van GS, maar volgens mij hadden we in vijf minuten klaar kunnen zijn, want alles gehoord hebbende en de schriftelijke vragen die zijn gesteld de afgelopen maanden, kan ik maar
815 tot een conclusie komen en vervolgens hebben GS het zich heel gemakkelijk kunnen maken door het volgende te zeggen. Wij kiezen uit drie varianten die alle drie zoals die op dat moment voorlagen en door ICOMOS negatief beoordeeld zijn, toch voor de variant die GS het beste uitkwam, de golfbaanvariant en we maken er vervolgens na overleg met OCW een landschapsplan bij om toch recht te breien wat krom was.

820 De heer **VAN HOOFF** (PVV): Voorzitter. Druk beraad op de achterbank met zijn vieren. Al de verhalen horende, is de communicatie van GS naar PS niet om over naar huis te schrijven. Dat had veel en veel beter gekund. Daar kunnen wij lang over praten maar dat gaan wij niet doen. Het antwoord van de PVV op het verzoek van de motie van GL, CU/SGP en SP is dat wij die steunen.

825 De **VOORZITTER**: Ik vraag op grond van artikel 44 van het Reglement van Orde toestemming om ook de gedeputeerden nog even aan het woord te laten. In dit opzicht is er wat mij betreft sprake van een onvolkomenheid in het Reglement van Orde want het is logisch dat als PS vragen stellen, het college in de gelegenheid is om antwoord te geven.

830 Gedeputeerde **POST**: Het college heeft behoefte aan een moment van schorsing.

De **VOORZITTER**: Dan gaan wij vijf minuten schorsen. De vergadering is geschorst. Ik heropen de vergadering.

835

Gedeputeerde **GELDHOF**: Voorzitter. Wij hebben ons uiteraard gericht op ICOMOS, maar altijd via het ministerie, want ICOMOS is het adviesorgaan, maar OCW is de State Party en die bepaalt of iets werelderfgoed is of niet en of dat bedreigd wordt of niet. Het is de State Party die erover gaat. Ja, in antwoord op de heer Tijssens, wij hebben inderdaad nog een poging gedaan, waarom
840 hebben jullie die extra vragen gesteld als je eigenlijk weet dat ICOMOS niet besluit. Dat is heel simpel. Wij hadden zo gehoopt dat er een dialoog zou kunnen ontstaan, want er zijn problemen met de leefbaarheid en bereikbaarheid, die regio heeft het zwaar te verduren, maar wij willen op geen enkele manier de status van het werelderfgoed kwijtraken en hoe zouden wij dan toch tot een oplossing kunnen komen. Dat was de reden dat ondanks dat wij dachten ICOMOS geeft geen
845 adviezen over hoe het wel kan, maar misschien kunnen wij het toch proberen. Het antwoord is helder, dat kwam niet voor het plan dat op dat moment voorlag en elke volgende actie, ook het landschapsplan, zal opnieuw bekeken worden en dan hopen wij dat er uiteindelijk wel iets komt waardoor de leefbaarheid en bereikbaarheid maar ook de unieke status van het werelderfgoed kunnen blijven behouden.

850 Gedeputeerde **POST**: Voorzitter. De SP heeft aan mij nog een vraag gesteld. Als ICOMOS zegt, er is geen enkele variant acceptabel, waarom ga je toch de golfbaanvariant meenemen. Hij vond dat een vreemde redenering. Dat komt omdat wij nu een totaal nieuwe aanpak hanteren en dat geeft ons samen met OCW het idee dat wij het op deze manier langs twee kanten wel kunnen bereiken
855 namelijk en het versterken van de OUV van de Stelling én het aanleggen van de weg. Dat is een totaal nieuwe aanpak en niet voortborduren op het bestaande. In de richting van de heer Klein, het is zeker niet de bedoeling geweest van dit college om hautain te klinken. In wat ik over de pers gezegd heb, heb ik eerst en vooral verslag gedaan van een bijeenkomst die in dit huis heeft plaatsgevonden en waar dit soort dingen gezegd is. Dat is geen sneer naar de pers. Tegelijkertijd
860 constateer ik wel dat in de berichtgeving over de A8/A9 er een keer sprake is geweest van wederhoor, maar dat de antwoorden van het college op de vragen nooit door de pers naar buiten zijn gebracht en dat betreurt ik wel, want dat geeft de mogelijkheid om ook onze kant van de zaak te belichten. Dat heb ik in eerste termijn gezegd en dat is niet hautain, dat is slechts concluderend. Dan de motie. Het zal u niet verrassen dat wij deze motie in de meest krachtige
865 bewoordingen van de hand wijzen.

De **VOORZITTER**: Wij gaan over tot stemming. Stemverklaringen?

870 De heer **ZOON** (PvdD): Wij keuren de hele gang van zaken af en vinden het erg dat via een WOB-procedure er informatie moet komen die wij te zien krijgen en onderliggende stukken die wij anders niet te zien krijgen. Wij hebben het hier niet over een afkeuring, maar over een volledig wantrouwen tegenover GS en dat gaat ons op dit moment te ver.

875 De heer **TIJSSENS** (D66): Wij begrijpen dat de oppositie zijn werk doet en zoekt naar de waarheid, maar als wij kijken naar de mail dan vinden wij het instrument een motie van wantrouwen veel en veel te zwaar. Dat wil ik nog even gezegd hebben voordat wij niet instemmen met het voorstel.

De heer **PAPINEAU SALM** (PvdA): Wij kunnen ons niet vinden in de redeneerlijn van partijen en daarom zullen wij de motie niet steunen.

880

Mevrouw **KAAMER VAN HOEGEE** (VVD): Wij kunnen de redeneerlijn van de interpellanten niet steunen en zullen de motie niet steunen.

De **VOORZITTER**: Mag ik de voorstanders van de motie vragen hun hand op te steken? Dat zijn de fracties GL, SP, PVV, CU/SGP en 50 plus, de overige leden tegen, zodat de motie is verworpen.

885

3.a. Bekrachtiging besluit GS inzake opgelegde verplichting tot geheimhouding

De **VOORZITTER**: Er is geen geheim stuk ter bekrachtiging binnengekomen. Wenst iemand hier het woord over? Dat is niet het geval.

890

3.b. Lijst geheimhouding PS

De **VOORZITTER**: Door de griffie zijn geen opmerkingen ontvangen. Wenst iemand over deze lijst geheime stukken het woord? Dat is niet het geval, dan stel ik u voor de lijst voor kennisgeving aan te nemen.

895

4. Vaststellen notulen van de openbare vergaderingen van 9 juli en 12 september 2018

De **VOORZITTER**: Hierover zijn door de griffie tot dusver geen opmerkingen ontvangen. Verlangt iemand over de notulen het woord? Dat is niet het geval, dan zijn beide notulen ongewijzigd vastgesteld.

900

5. Vaststellen Strategische Statenagenda

905

De **VOORZITTER**: Wenst iemand daarover het woord? Dat is niet het geval. Dan is de Strategische Statenagenda vastgesteld.

6. Vaststellen lijst ingekomen stukken

910

De **VOORZITTER**: Hierover zijn door de griffie tot op heden geen opmerkingen ontvangen. Verlangt iemand over de ingekomen stukken het woord? Dat is niet het geval. Dan is voor wat betreft de afdoening van de brieven conform het voorstel van het presidium besloten.

915

7. Voortgangslijst van moties

De **VOORZITTER**: De griffie heeft geen opmerkingen ontvangen. Verlangt iemand over de voortgangslijst moties het woord? Dat is niet het geval. Dan stel ik u voor de lijst vast te stellen.

920

8. Hamerstukken

8.a. Statenvoordracht 51 Verzoek tot uitbreiding fondsvermogen Participatiefonds Duurzame Economie Noord- Holland (PDENH)

8b. Statenvoordracht 52 Rapport van de Randstedelijke Rekenkamer “Restauratie van Rijksmonumenten”.

925 **8c. Statenvoordracht 53 Wijzigingen begroting 2018 en 2019 gemeenschappelijke regeling Waddenfonds.**

8d. Statenvoordracht 54 Zienswijze op resultaatbestemming 2017 Omgevingsdienst Flevoland, Gooi & Vechtstreek.

930 **8e. Statenvoordracht 55 Zienswijze op de tweede begrotingswijziging 2018 van de RUD Noord-Holland-Noord.**

8f. Statenvoordracht 49 Subsidievaststelling na verleende voorschotten op fractiebijdragen over de periode 15 maart 2017 t/m 14 maart 2018.

De **VOORZITTER**: Bij punt 8.a. wil de PVV een stemverklaring afleggen.

935

De heer **KAPTHEIJNS** (PVV): Voorzitter. Met deze voordracht dreigt 25 miljoen euro aan belastinggeld extra door het afvoerputje te gaan. De PVV beseft dat er met leningen wordt gewerkt en dat de provincie pas de benodigde middelen beschikbaar stelt op basis van de daadwerkelijke behoefte. Naar onze mening is dat geen taak voor de overheid, maar voor de

940

markt. De provincie is geen bank. Het moge duidelijk zijn dat de PVV tegen voordracht 51 is.

De **VOORZITTER**: Waarvan akte. De PVV stemt tegen voordracht 51. Dan zijn de hamerstukken 8.a. tot en met 8.f. conform besloten.

945 **9. Statenvoordracht 50 Zomernota 2018**

De heer **HOOGERVORST** (SP): Voorzitter. Ook uit de zomernota 2018 blijkt wederom dat wij toewerken naar een flink positief resultaat over het kalenderjaar. Het positieve resultaat dat eraan lijkt te komen wordt alvast benoemd als dekking voor tekorten in 2019. De SP is benieuwd welke tekorten dat zullen worden, want met de weinig sociale keuzes die dit college maakt, is er niet snel sprake van tekorten. Er wordt onder andere een aanvullend krediet gevraagd voor vervolg van de studieplanfase van het project bereikbaarheid Haarlemmermeer Bollenstreek. De SP wil de gedeputeerde eerst vragen om verslag te doen van de beraadslagingen in GS, alsmede het overleg dat zij heeft gevoerd met haar collega in Zuid-Holland over de ontstane situatie. PS in

950

955

960

Zuid-Holland besloten namelijk anders dan GS hier voor ogen had. Graag even een kort verslag en een uitleg over de financiële consequenties daarvan. In de zomernota wordt gesproken over 900.000 euro voor afronding van het project OV, de Texelhopper. Intussen is er flink geïnvesteerd in deze pilot die als voorbeeld zou moeten gaan dienen voor openbaar vervoersonderdelen elders in de provincie. Zijn GS bereid om de pilot Texelhopper op korte termijn grondig te evalueren, waarbij men het project van vele kanten belicht. Middels een technische vraag vroegen wij naar het aanvullend krediet voor het project HOV in 't Gooi. In de voordracht wordt aangegeven dat het aanvullend krediet verklaard kan worden door aanzienlijk hogere kosten voor de werkzaamheden. Wij vragen GS om alles in het werk te stellen om ervoor

te zorgen dat de kosten niet nog verder uit de hand lopen. Een toename van het krediet van nu
 965 ruim 9 miljoen euro is niet niks, en als wij de voordracht goed lezen, liggen er nog meer
 kredietverhogingen in het verschiet. Tot slot de fietsknelpunten. Wij adviseren GS om deze
 regeling te versoepelen. In de commissie van enkele weken geleden hebben wij aangegeven dat
 wij begrijpen dat voor de regeling ook de medewerking van de gemeente nodig is, maar dat een
 970 zo positief mogelijke grondhouding van de provincie de vaart erin kan brengen en houden. Daar
 waar het voor de provincie om betrekkelijk kleine bedragen gaat, kan de bijdrage voor de
 gemeente aanzienlijk zijn. Logisch, want het financiële plaatje is van een heel andere schaal.

Mevrouw **PELS** (GL): Voorzitter. Bij de zomernota kijken wij naar de voortgang van de uitgaven
 van het lopende jaar. Dit jaar hoort daar ook de voortgang van de uitgaven naar aanleiding van
 975 motie 110 bij. Deze motie had tot doel om uit te zoeken hoeveel vrij besteedbare middelen er in
 de reserves waren en deze ter beschikking te stellen voor plannen die in 2018 nog gerealiseerd
 konden worden. Later werd het tijdspad opgerekt naar de volgende verkiezingen, maart 2019. De
 oppositie voorspelde toen al dat het nooit zou gaan lukken om al het geld in deze periode uit te
 geven, echter op al onze vragen bleef de coalitie antwoorden dat het werkelijk binnen dit tijdspad
 980 uitgegeven zou worden. De oppositie heeft toch gelijk gekregen. Van 69 miljoen euro wordt een
 aanzienlijk deel niet besteed voor maart 2019. Bij de bespreking van de begrotingswijziging
 motie 110 gaf ik het volgende mee. Wat dragen wij een verantwoordelijkheid als PS als overheid
 om dit geld met de grootste zorg uit te geven en dat betekent ook het maken van haalbare
 plannen. Zo kunnen wij werken aan een betrouwbare overheid die zegt wat zij doet en doet wat
 985 zij zegt. Tijdens de behandeling van de begrotingswijzigingen brachten GL, CU/SGP, 50plus,
 PvdD en de SP samen verschillende voorstellen in en geen van deze voorstellen kreeg
 goedkeuring van de coalitie. Dit ondanks dat het zelfs maar een motie was die vroeg om 10.000
 euro, een bedrag dat je op een totaal van 69 miljoen euro toch zou moeten kunnen missen. Maar
 het kon niet, het plan was dichtgetimmerd door de coalitie en voor de oppositie was geen ruimte
 990 meer. Ons openbaar bestuur, onze provinciale politiek zou meer moeten zijn dan een dicht getikt
 akkoord waarin geen millimeter ruimte is voor goede ideeën van anderen. Een cultuur waarin wij
 liever een onhaalbaar plan presenteren dan ruimte te geven aan anderen. GL gelooft niet in het
 idee van de coalitie tegen de oppositie en het wij-zij denken, dat is in onze ogen geen
 democratie. In de samenleving zie je steeds vaker burgers opstaan die zich verenigen om van
 995 zich te laten horen of om maatschappelijke taken zelf te vervullen. De groei van dit soort
 initiatieven vraagt om een andere vorm van bestuur waarin luisteren een kwaliteit is in plaats van
 schreeuwen voor het eigen gelijk en dat is maar goed ook. Het is tijd voor een open gesprek, niet
 alleen tussen coalitie en oppositie maar ook met bewoners, organisaties, bestuurders en politici
 op andere overheidslagen.

1000 De heer **DEN UYL** (PvdA): Voorzitter. Kunt u even specifiek aangeven in wat naar uw mening niet
 uitgegeven gaat worden? U zegt, dat kunt u nalezen in de zomernota, maar misschien kunt u
 bedragen noemen in de wetenschap dat wij 25 miljoen euro hadden gereserveerd voor de
 bereikbaarheid Haarlemmermeer/Duin- en Bollenstreek waarvan wij zeker weten dat het proces
 1005 als wij straks het krediet goedkeuren, in werking wordt gezet, maar waarvan wij ook weten dat
 nu niet de spa in de grond gaat, maar het geld moet er wel zijn. Kunt u wat specifiekere zijn?

Mevrouw **PELS** (GL): Zeker, zo specifiek zijn wij zeker ook geweest bij de behandeling van de begrotingswijziging voor motie 110 en daarin staat dat het moet gaan om plannen die te realiseren zijn in 2018. Toen werd het opgerekt naar maart 2019, daarmee zijn wij akkoord, maar niet met de reservering. Dat hebben wij toen ook al aangegeven.

De heer **DEN UYL** (PvdA): Voorzitter, PS hebben dat besloten en voor volgend jaar, het geld is nog niet uitgegeven, dan voel ik dat niet als een verwijt. Mijn hele concrete vraag aan u is, heeft u ook gekeken naar wat er wel gebeurd is, zoals bij de natuur en alle andere dingen die op dit moment in werking zijn gezet?

Mevrouw **PELS** (GL): Wij hebben een overzicht gemaakt en dat wil ik u graag doen toekomen, waarin wij hebben opgeschreven wat het voorstel was in motie 110, wat daarbij begroot werd, wat er uit de zomernota blijkt en wat er vervolgens ook al in de begroting 2019 wordt aangegeven, dan zie je dat bij meerdere voorstellen de besteding niet wordt gehaald. Een daarvan is de bodemdaling veenweidegebieden, daar blijft geld over, een deel van 375.000 euro gaat naar natuurvriendelijke oevers en daar zijn wij heel blij mee, maar een deel komt niet tot besteding. Wij hebben er nog meer, maar dat kost heel veel tijd. Samen moeten wij voorbij de angst komen dat als je iets niet dichttimmerd, je niet zou kunnen doen wat het beste is voor de provincie. Laten wij in gezamenlijkheid bouwen aan een Noord-Holland van de toekomst door te luisteren en door ruimte te geven. Elke verandering groot of klein vraagt om een eerste stap. Wij zullen geld overhouden uit de middelen die voor de doelen van motie 110 zijn gereserveerd. GL stelt voor dit geld vrij te laten vallen naar de algemene reserve zodat de volgende coalitie – naar wij hopen in gezamenlijkheid en met een breder perspectief – middelen heeft om nieuw beleid in een nieuw akkoord in gang te zetten. Daarvoor een motie.

Motie 32/08-10-2018

Restant middelen motie 110 naar algemene reserve

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 8 oktober 2018

Concluderende dat:

- *GS naar aanleiding van motie 110 de vrije ruimte binnen de reserves in kaart hebben gebracht en voorts voorstellen hebben gedaan tot besteding daarvan voor plannen die in 2018 te realiseren zouden zijn;*
- *Bij bespreking van die voorstellen gebleken is dat niet alle plannen gerealiseerd zouden worden in 2018, doch uiterlijk voor de verkiezingen van 20 maart 2019;*
- *Uit de Zomernota blijkt echter dat niet alle plannen daadwerkelijk gerealiseerd zullen worden voor 20 maart 2019, en dat dus de gereserveerde middelen in weerwil van de eerdere toezeggingen niet volledig tot besteding zullen komen in de lopende bestuursperiode.*

Overwegende dat:

- 1050 *Ten aanzien van een onderdeel van de door GS voorgelegde plannen te weten het meerjarenplan voor de restauratie van Rijksmonumenten het van meet af aan duidelijk was dat snelle besteding niet aan de orde zou zijn.*

Verzoeken GS:

- 1055 - *De middelen die gereserveerd waren voor de plannen voortkomend uit motie 110 en niet tot werkelijke besteding zijn gekomen voor maart 2019 met uitzondering van het meerjarenplan voor de restauratie van Rijksmonumenten te laten vrijvallen naar de algemene reserve;*
- *PS uiterlijk in januari 2019 te informeren over de stand van zaken*

1060

en gaan over tot de orde van de dag.

Fracties GL, SP, CU/SGP, 50plus

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

1065

De heer **YURDAKUL** (D66): Voorzitter. Er is een positieve tussenbalans van meer dan 7,5 miljoen euro. Het resultaat van de zomernota wordt benut voor de dekking van de aanvullende beleidsdoelen die wij hier hebben vastgesteld bij de bespreking van de kaderbrief 2019, daarmee komen GS hun toezegging na om de begroting 2019 en de jaren erna sluitend te maken. Wij zijn daar blij mee. GS stellen voor om twee nieuwe kredieten in te stellen voor de Duinpolderweg en HOV 't Gooi. De kredietaanvraag HOV 't Gooi is conform de eerder vastgestelde plannen en D66 kan daarmee instemmen. Bij de kredietaanvraag Duinpolderweg willen wij enige kanttekeningen maken en aanvullende voorwaarden meegeven voor de verdere uitwerking van de plannen. Wij denken constructief mee. Het is u bekend dat PS Zuid-Holland na de bespreking van de zomernota in onze commissie M&F een verregaand gewijzigd besluit hebben genomen over de Duinpolderweg. Het is van belang om eenduidige kaders mee te geven voor de uitwerking van de plannen. Daarom verzoeken wij GS te komen met een nota voor de planuitwerkingsfase van de Duinpolderweg voor PS die gebaseerd is op de volgende wijzigingen en verbijzonderingen die verdere uitwerking moeten geven aan het door GS voorgelegde definitieve voorkeursalternatief.

1070 Dat zijn vier punten: de ruimtelijke reservering doortrekken naar de N206 wordt overeenkomstig het besluit van PS Zuid-Holland van 19 september 2018 geschrapt uit het project en de plannen worden hierop aangepast. Het tracédeel langs de Oosteinderpolder en het passeren van de ringvaart aldaar wordt naast het voorkeursalternatief met de brug gelijkwaardig uitgewerkt met verdiepte ligging en aquaduct. Er wordt onderzoek gedaan naar de maatregelen voor stimulering van fietsgebruik en in gezamenlijkheid met onze bureaus in Zuid-Holland en er wordt financiering gezocht voor extra maatregelen die uitgewerkt moeten worden voor het fiets- en langzaam verkeer in het plangebied. De planonderdelen verbinding N205 en N208 Ringweg Lisse en randweg Zwaanshoek worden elk volwaardig uitgewerkt inclusief tracéonderzoek, onderzoek inpassing en natuurcompensatie, participatietraject en onderbouwing ten behoeve van de

1085 besluitvorming zodat gefaseerde uitvoering mogelijk wordt. Dit is de inbreng bij de zomernota. Ik weet dat dit niet helemaal de juiste plek is, maar wij zijn ingehaald door de werkelijkheid, daarom doen wij het op deze manier.

1090

De heer **DEN UYL** (PvdA): Voorzitter. Allereerst past een compliment aan GS, want wij zaten bij de kadernota met een gat en dat gat is gevuld. Wij mogen ook Alliander bedanken en de BNG want die hebben allemaal hun dividenduitkering verhoogd. Desalniettemin, GS hebben het opgelost. HOV 't Gooi, daar moet meer geld bij. Nou is het dat ook waard, maar de gedeputeerde heeft in de commissie uitgelegd dat de bouwwereld van nu anders is dan een aantal jaren geleden en dat prijzen stijgen en dat kredieten omhoog moeten. Wij accepteren dat krediet. Dan het verzoek tot het aangaan van een krediet van 4,8 miljoen euro voor de bereikbaarheid Haarlemmermeer/Duin- en Bollenstreek waarvan een kwart ten laste van deze provincie komt. Eerder is in PS al opgemerkt dat door de besluitvorming van Zuid-Holland gevraagd moet worden, kan het oorspronkelijke besluit van GS in stand blijven, in die zin dat het moet worden aangepast. Voor ons geldt, wij waren en zijn altijd voorstander geweest van de zuid-variant, maar wij moeten constateren dat er een politieke realiteit is dat de middenvariant onvermijdelijk is geworden. Dat leidt ertoe dat wij GS vragen en ik sluit een beetje aan bij wat de heer Yurdakul net gezegd heeft, wij zien graag van GS in ieder geval een stuk tegemoet dat aangeeft hoe de besluitvorming in Zuid-Holland de besluitvorming in Noord-Holland zou moeten beïnvloeden, wat ons betreft inclusief de financiële gevolgen en op een zodanig tijdstip dat er in de commissie van november over gesproken kan worden. Hier zouden de vier elementen met nadruk in moeten zitten, die de heer Yurdakul heeft genoemd. Ik wil hieraan toevoegen dat wij graag helderheid willen hebben over het OV en het HOV en of dat proces kan gaan lopen.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Voorzitter, dank aan GS voor de zomernota, een tussentijdse analyse die toont dat de provincie na een halfjaar ongeveer 8,5 miljoen euro voorloopt op de begroting, grotendeels door onverwachte grote meevallers aan de inkomstenkant, met name enkele dividenduitkeringen met of zonder belasting, en het afboeken van subsidiecrediteuren. De ambities voor 2019 zijn groot en het geld wordt vast ingezet voor de dekking van het te verwachten tekort in 2019. In de zomernota wordt ook gevraagd om twee extra kredieten, voor de studieplanfase bereikbaarheid Haarlemmermeer/Bollenstreek en HOV 't Gooi. Met de eerste stemmen wij van harte in. Het is van belang dat dit project door kan gaan naar de volgende fase en daarvoor is dit budget nodig. Voor de tweede hadden wij aanvankelijk enkele bedenkingen. Wij zijn altijd kritisch geweest op dit project, zeker nu het nog extra geld kost. Maar met de toelichting in de commissie kunnen wij toch instemmen met deze kredietverstrekking.

De heer **ZOON** (PvdD): Voorzitter. De zomernota bestaat niet alleen uit noodzakelijke wijzigingen die voortvloeien uit een update van de verschillende programma's, het bevat ook een nieuw budget voor de Duinpolderweg, waardoor dit project in de volgende fase komt. En de zomernota bevat 1 miljoen euro voor een zinloos landschapsplan van GS voor de A8/A9. Deze budgetaanvragen moeten niet te licht worden opgevat. Het is voor PS het moment om toestemming te geven of niet. De PvdD is ontevreden over het project bereikbaarheid Duin- en Bollenstreek. Het gebied kent een groot aantal problemen en ik noem in het bijzonder de vervuiling van de natuur door de stikstofdepositie. Hoe het huidige voorkeursalternatief ook uitgewerkt wordt, dit zal de situatie alleen maar erger maken. Daarnaast ontbreekt de integraliteit, openbaar vervoer en bereikbaarheid fiets in het gebied is onder de maat en wordt

niet meegenomen in het plan waar nu geld voor wordt gevraagd. De aanvraag voor het krediet is prematuur. Over het landschapsplan A8/A9 is vandaag al gemeld dat dit zinloos is. In de voorjaarsnota wordt hier wel geld voor vrijgemaakt. Daarom een amendement dat beide punten in een keer corrigeert:

1140

Amendement 32/08-10-2018

Geen bereikbaarheid Duin- en Bollenstreek en Landschapsplan A8/A9

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 8 oktober 2018.

1145

Besluiten in bovengenoemd ontwerpbesluit de volgende onderdelen te schrappen:

- 4. "Een krediet beschikbaar te stellen van 4,8 miljoen euro voor de planuitwerkingsfase Bereikbaarheid Haarlemmermeer Bollenstreek/Duinpolderweg waarvan 1,6 miljoen euro gedekt wordt uit de reserve Infrastructuur en het overige uit middelen derden.";

1150

- 5. "Het te activeren krediet op te nemen in het PMI en af te schrijven in 25 jaar.";

en het onderdeel 3: "De in deze zomernota opgenomen mutaties in de reserves vast te stellen" aan te vullen met de tekst:

"exclusief het beschikbaar stellen van 1 miljoen euro voor de planfase Verbinding A8-A9";

1155

en de nummering aan te passen.

Toelichting

Op dit moment is het nog onbekend welke gevolgen de uitspraak van de RvS heeft op het Programma Aanpak Stikstof. Deze uitspraak wordt snel verwacht, mogelijk kort na 7 november, en biedt duidelijkheid ook over dit project. Daarnaast is er vanuit de provincie Zuid-Holland een aanpassing gekomen naar aanleiding van het voorkeursalternatief, dat nog niet besproken is in de commissie M&F. Tevens bevat het plan op dit moment nog geen aanpak voor een integrale bereikbaarheid van de regio waarbij fiets en openbaar vervoer gelijkwaardig worden

1165

meegenomen. Het beschikbaar stellen van het budget voor de planuitwerkingsfase is daarom prematuur en kan daarom op dit moment niet worden vastgesteld. Daarnaast wordt er in de zomernota een verschuiving gedaan uit de reserve TWIN-H naar het project A8-A9, waarbij geld beschikbaar gemaakt wordt voor een landschapsplan. Het nut en de noodzaak van dit landschapsplan is onvoldoende aangetoond en er kan daarom geen budget voor gereserveerd worden.

1170

Fractie PvdD

De **VOORZITTER**: Het amendement maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

1175

De heer **ZOON** (PvdD): Voorzitter, de plezierjacht bestaat uit het doodschieten van dieren. Natuurlijk zijn wij daartegen en het is een schande dat deze provincie jachtrechten aan hobbyjagers verhuurt. Zeker op onze terreinen zouden dieren veilig moeten zijn, maar het gaat

het college niet ver genoeg en de jagers krijgen nu ook nog eens 60% korting op de huur voor
1180 het jagen op onze gronden. Ik wil erop wijzen dat het bundelen van beleidsarme noodzakelijke
onderdelen samen met een politiek beladen onderdeel als jacht, A8/A9 op de Duinpolderweg een
zeer groot risico inhoudt, waarbij het ene het andere onderwerp kan gijzelen. Ik hoop dat de
voorzitter van PS de gevolgen hiervan overziet bij de voordrachten die door het college
ingebracht worden.

1185 De heer **KLEIN** (CU/SGP): Voorzitter. De zomernota geeft een tussentijdse raming van het lopende
begrotingsjaar. Het grote positief resultaat van 7,5 miljoen euro wordt samen met het resultaat
van de kaderbrief gestort in de algemene reserve ten behoeve van het dekkingstekort voor 2019.
Een hele grote bijdrage aan het positieve resultaat komt van het vrijvallen van de stelpost macro-
1190 economische tegenvallers van 8,5 miljoen euro. Het is fijn dat wij die niet nodig hadden, maar ik
vond het opmerkelijk dat die nu ingezet worden voor het dekkingstekort. Kan de gedeputeerde
hierop reflecteren? Met deze voordracht stellen wij ook extra krediet beschikbaar voor HOV 't
Gooi. Dat is een grote stap, want daarmee breken wij de financiële kaders die eerder gesteld
waren open en wij besteden 9,4 miljoen euro extra. Op zich zijn wij daar niet tegen, want het is
1195 misschien wel goed om de kaders open te breken, want een van de problemen die wij ervoeren
bij het vorige kader was dat er waarschijnlijk niet voldoende geld was voor de fietstunnel bij de
Van Linschotenlaan en dat was altijd gekoppeld aan dit kader. Nu er nieuwe kaders worden
gemaakt, vragen wij om binnen de kaders ook ruimte te maken voor de fietstunnel die zo
gewenst is. Samen met de gemeente Hilversum en eventueel daarbij gebruikmakend van de rest
1200 van de reserve TWIN-H zou dat mogelijk moeten zijn. Wil de gedeputeerde daarvoor gaan zorgen?
Dat hoor ik graag van u.

De heer **VAN STRAATEN** (VVD): Voorzitter. De zomernota geeft een mooi positief resultaat van
8,5 miljoen euro te zien. Dat komt voor een goed deel in de richting van een nog te vinden
1205 dekking van het financiële gat van 10,1 miljoen euro dat resteerde na vaststelling van de
jaarstukken 2017. Het gat was verwerkt in de kaderbrief 2019. Dat is nu voor een groot deel
ondervangen. Het resultaat is het saldo van een aantal mee- en tegenvallers, meevallers vooral in
de sfeer van leges, dividenden, subsidiecrediteuren. De tegenvallers die wat meer verspreid zijn
over een aantal posten. De afwijkingen worden voldoende beargumenteerd in de zomernota. Wij
1210 stemmen in met de voorgestelde aanpassing in programmabudgetten, mutaties in de reserves en
de gevraagde kredieten.

De heer **VAN HOOFF** (PVV): Voorzitter. Ik heb een aantal collega's gehoord die inhoudelijk op de
zomernota ingaan. Ik denk dat dat niet bij de zomernota thuishoort, maar bij de begroting of de
1215 commissie om het dan daarover te hebben. De zomernota omvat 7 punten. Met punten 1, 2 en 3
kunnen wij akkoord gaan, maar dat geldt niet voor de punten 4, 5, 6 en 7, daar hebben wij grote
problemen mee. Om nou tegen de hele zomernota te stemmen vind ik wat zwaar, dus wij
stemmen voor de zomernota behoudens deze vier punten.

1220 De **VOORZITTER**: Het is bijna 12.30 uur. De vergadering is geschorst tot 13.15 uur. Ik heropen
de vergadering.

Gedeputeerde **POST**: Voorzitter. Er wordt gevraagd hoe het zit met het inzetten van het tekort voor 2019 van het surplus in 2018. Ik roep u in herinnering dat wij bij kaderbrief 2019 nog
1225 hadden gerekend met een positief saldo over 2017 maar na overleg met de accountant lag ons voor dat wij gehouden zijn om voor de lening die wij aan Pallas hebben verstrekt, een voorziening te treffen. Bij de jaarrekening 2019 kwam dus geen positief saldo uit waarop wij hadden gerekend. Ik heb toen aangegeven om dat nu bij de kaderbrief – want dat was dezelfde maand – te corrigeren, wordt een hele complexe zaak. Dat redden wij qua tijd en capaciteit niet.
1230 Wij stellen u voor dat op te lossen bij de begroting 2019 en daar bent u toen mee akkoord gegaan. Daarom kijken wij nu naar wat er in 2018 overblijft. Weten wij dan zeker dat het dit is? Nee, dat weten wij niet, maar de taxatie is dat dit in elk geval overblijft en dat wij dat in kunnen zetten om 2019 sluitend te maken. De heer Klein vroeg, reflecteer daar wat verder op, kan het allemaal wel? Ja, dat kan omdat de grootste post die voor een tekort zorgde eind 2017, een
1235 incidentele is. Met de meevallers die wij nu hebben en die ook incidenteel zijn, kunnen we het ene incidentele met het andere oplossen. Als er een structureel tekort zou hebben bestaan, dan zou ik daar meer problemen mee hebben gehad. Een aantal partijen heeft iets gezegd over de bereikbaarheid Haarlemmermeer/Duin- en Bollenstreek. Ik aarzel een beetje, want sommigen onder u noemen de naam Duinpolderweg en destijds is mij op straffe van allerlei ernstigs door
1240 GL opgelegd dat wij die naam niet meer mogen gebruiken, dus ik ben nu doordat u dat zelf wel doet, enigszins in verwarring. Ik zeg dan maar dat het gaat over de Haarlemmermeer/Duin- en Bollenstreek voorheen Duinpolderweg. Hoe zit dat nou? Het is complex dat wij een voorkeursalternatief hebben gekozen dat een ander voorkeursalternatief is, althans een ruimer voorkeursalternatief dan PS in Zuid-Holland hebben gedaan. Op dit moment bereiden wij een
1245 besluit voor het college van GS van Noord-Holland voor om een en ander met elkaar in lijn te brengen, maar dat vergt even, want wij moeten kijken wat Zuid-Holland nu precies heeft ingediend aan moties en amendementen, waar ligt de grens exact en hoe moeten wij dat voorkeursbesluit op een goede manier afhechten. Ik ga ervan uit dat wij dat besluit op niet al te lange termijn in ons college kunnen nemen, zodat de twee besluiten met elkaar in lijn zijn. Ik zal
1250 u daarover uiteraard informeren. Ons gebruik is dat wij dat doen door u een brief te sturen die op de C-agenda wordt geplaatst, maar ik ga ervan uit dat u dat zelf overhevelt naar de B-agenda, want u gaat zelf over uw agenda. Ik taxeer dat u in de commissie van november daarover kunt spreken. Een aantal partijen heeft gezegd, er zitten bij ons nog wel wat voorwaarden aan vast. Genoemd is de fiets, daar moet je rekening mee houden. In het verleden is nooit gezegd dat wij
1255 daar geen rekening mee zouden houden, alleen de volgorde der dingen is dat je eerst grosso modo het tracé bepaalt, dus waar komt het tracé ongeveer te liggen en dat je daarna kijkt wat daar precies gerealiseerd moet worden. Natuurlijk zit daar ook aandacht voor de fiets bij en dat heb ik in de commissie ook al eerder aangegeven. Met alle plezier wil ik dat hier nogmaals herhalen. Bij de Oosteinderpolder en het kruisen van de Ringvaart hebben verschillende sprekers
1260 gezegd, neem dat nou mee in je uitwerking respectievelijk een verdiepte ligging bij de Oosteinderpolder respectievelijk een aquaduct bij de ringvaart. Ook dat is in de commissie ter sprake gekomen. Ik ben ervan uitgegaan dat u bedoelt dat wij dat als een soort accessoire meenemen, een optie, maar dat dat niet de enige uitwerking is die wij eraan moeten geven omdat er hoe dan ook financiële consequenties aan verbonden zijn. Wanneer je dat als optie meeneemt,

- 1265 kun je ook de afweging maken, vind ik dat die verdiepte ligging er moet komen alles afwegende en vind ik dat het aquaduct er moet komen alles afwegende en op basis daarvan kan besluitvorming plaatsvinden. Over HOV. In ons coalitieprogramma zit er een koppeling tussen HOV in de Duin- en Bollenstreek en de Duinpolderweg. Inmiddels waarderen wij de besluitvorming over de bereikbaarheid Haarlemmermeer/Duin- en Bollenstreek voorheen
- 1270 Duinpolderweg in een dusdanige fase dat ook met het HOV weer voortgang geboekt kan worden. Ik verwacht over niet al te lange termijn u daarover te kunnen informeren. Ik kijk nog even goed naar de financiële kant, maar daarna ga ik ervan uit dat het via het college na akkoord ook bij u op de agenda komt. De gefaseerde uitvoering. Ook daar is geen enkel probleem mee, ik meen dat mijn collega in Zuid-Holland dat voor Lisse ook al heeft toegezegd. Bij Zwaanshoek kan ik mij
- 1275 goed voorstellen dat wij ook daar kijken naar een gefaseerde uitvoering, omdat mensen in Zwaanshoek als eersten willen weten, wat voor effecten heeft die aanleg en moet dat stukje randweg daar dan wel worden aangelegd of kunnen wij daar eventueel van afzien. Ik ben de eerste om te zeggen, op het moment dat je iets niet hoeft te doen qua aanleg van infrastructuur en het gemakkelijker maakt voor de omgeving en het goedkoper maakt voor iedereen, laten we
- 1280 het vooral niet aanleggen. Ik heb er dan ook geen enkel probleem mee om dat gefaseerd te doen. Dat waren de algemene noties en dan kom ik nu op de specifieke vragen. Het inzetten van het positief resultaat, het afronden van de pilot Texel en een grondige evaluatie vraagt de heer Hoogervorst. Volgens mij is er geen enkel probleem om dat te evalueren, dus ik zal de mensen bij ons vragen dat op te pakken. HOV 't Gooi, daarvan zegt u, er zijn wel hoge kosten maar u
- 1285 moet alles in het werk stellen om het zo laag mogelijk te houden. U kunt ervan op aan dat dat altijd de bedoeling is, want hoe meer wij de kosten in de hand houden, hoe meer mogelijkheden wij hebben om elders ook goede dingen te doen. Die toezegging doe ik graag, want dat is gewoon bestaand beleid. Ik heb ook in de commissie gezegd, wij hebben jaren gehad dat de aanbestedingen altijd enorm meevielen. Dat was toen het economisch in Nederland niet zo goed
- 1290 ging en op dit moment is sprake van de omgekeerde situatie. Het gaat een stuk beter met Nederland en dat leidt ertoe dat de weg- en waterbouw en reguliere bouwsector overspannen aan het raken zijn en dat vertaalt zich in hogere prijzen en ook de staalprijzen stijgen enorm. Bijvoorbeeld bij kunstwerken met veel staalwerk is dat een probleem waardoor de kosten oplopen. Dat heb je niet in de hand, dus vandaag kunnen wij een raming maken die deugt en
- 1295 morgen besteden wij aan, dan is die raming achterhaald. Dan kun je zeggen, dan raam je toch wat ruimer. Dat vind ik ook ingewikkeld want als ik dat doe, dan leg ik beslag op middelen die wellicht in mijn portefeuille niet nodig zijn. Dat vind ik al niet plezierig want je zou andere dingen kunnen doen die je nu moet nalaten. En tevens zou ik achteraf steeds aan u moeten uitleggen dat ik overal geld overhoud en dan gaat u vragen stellen of de ramingen wel adequaat zijn. Ik
- 1300 ontkom nooit aan die discussie met u behalve wanneer wij spot on ramen en dat is onmogelijk. Soms zit het mee en soms zit het tegen. U vraagt de regeling fietsknelpunten te versoepelen maar u heeft er niet exact bij gezegd over welke fietsregeling het gaat, mijnheer Hoogervorst en wij hebben er meerdere. Ik zoek even naar waar u van mij een nadere duiding verwacht. Als het gaat om de regeling kleine infrastructuur, wij kijken op dit moment of wij daar op een andere
- 1305 manier vorm aan kunnen geven. Ik weet niet of ik er iets over gemeld heb in de commissie, maar op dit moment is er een beperkte openstellingsperiode. Daarna sluit de regeling, wordt alles geprioriteerd en de besten krijgen een subsidie en niet goed scorenden niet. Daarvan hebben wij

gezegd, misschien is het handiger om het grootste deel van het jaar die regeling open te laten zodat gemeenten op het moment dat het hen uitkomt, met een voorstel kunnen komen. Dan is

1310 de tijd als er dan geen geld meer zou zijn, tot de volgende openstelling een stuk korter dan nu. Wellicht lost dat het probleem op. Ik weet niet of u op die regeling duidt, maar in ieder geval kijken wij daar op dit moment naar. Mevrouw Pels heeft iets gezegd over het laten vrijvallen van niet bestede middelen naar de algemene middelen. Daar komt mijn collega Van der Hoek op terug omdat specifiek de restauratie van Rijksmonumenten genoemd wordt. Ik kijk naar het

1315 dictum en u zegt, de middelen die waren gereserveerd voor plannen uit motie 110 en niet tot werkelijke besteding zijn gekomen voor maart 2019, te laten vrijvallen naar de algemene middelen en daar moeten wij in januari over rapporteren. Die twee verhouden zich slecht met elkaar, omdat je in januari niet precies kunt overzien of iets al in maart is uitgegeven of niet. Los daarvan heeft u het specifiek over middelen die tot besteding zijn gekomen. Wij werken in dit

1320 land soms ook met verplichtingen en dat betekent dat het juridisch wel helemaal vastligt maar dat de factuur nog niet is verstuurd en ook nog niet betaald kan worden. Dan is het niet besteed maar je ontkomt er niet meer aan en als u het dan vrij laat vallen in de algemene middelen, dan heb ik een dijk van een probleem, dus om die reden ontraden wij deze motie. Dan de vraag van de heer Yurdakul. Over de ruimtelijke reservering doorschappen bij de bereikbaarheid

1325 Haarlemmermeer/Duin- en Bollenstreek voorheen Duinpolderweg, heb ik het al gehad en ook over de verdiepte ligging en het aquaduct, de fiets en gefaseerde uitvoering. Dan de PvdA. HOV 't Gooi, kunt u alsnog even kijken naar de fiets. Wij weten dat dit een sloot geld kost en daar hebben wij binnen dit budget helemaal geen ruimte voor. U zegt, ga ook eens praten met Hilversum. Ik weet precies wat Hilversum zegt, want daar hoor ik al zes jaar hetzelfde mantra en

1330 dat is: geen cent erbij. Wij betalen 2,5 miljoen euro en niets meer, dus ik heb van Hilversum niets te verwachten. Ik wil het met alle plezier nog een keer vragen maar op grond van de algemene beginselen van behoorlijk bestuur heb ik niet de illusie dat dit bestuur een 180 graden andere koers gaat varen dan het vorige, indachtig ook de smeebedes die ik aan hen heb gericht voor de N236 en de rotonde waarvoor u mij ook op pad hebt gestuurd. Men heeft aangegeven daar geen

1335 geld voor te hebben. Ik vermoed dat als dat niet het geval is bij 500.000 euro, bij 5 miljoen euro de deur nog iets harder dicht zit. Ik hoor graag in tweede termijn hoe u daartegen aankijkt. Dat was de heer Klein? Dan zeg ik dat in de richting van de heer Klein. Dan wilt u over de financiële gevolgen van de bereikbaarheid Haarlemmermeer/Duin- en Bollenstreek voorheen Duinpolderweg geïnformeerd worden. Dat vind ik heel ingewikkeld omdat wij nog niet in dat stadium zijn. Wij

1340 hebben een berekening over de duim en die getallen zijn grosso modo bij u bekend, maar als u wilt weten wat het allemaal betekent als u zelf vraagt om een verdiepte ligging en aquaduct, dan moeten wij daar goed naar kijken en dat wil ik niet doen op de achterkant van een sigarendoos, want dat vind ik voor dit soort bedragen net iets te gemakkelijk. Dus ik hoop dat u mij de tijd gunt om de besluitvorming in lijn te brengen, dan met een nette planning bij u te komen over

1345 hoe wij verder gaan en op een gegeven moment aangeven wat de financiële consequenties van het totale pakket zijn inclusief fiets, aquaduct of exclusief verdiepte ligging. Over dat laatste kan in november niet gesproken worden, over het eerste wel. Daarmee heb ik ook impliciet de vraag van de heer Heijnen beantwoord. De heer Zoon vindt het landschapsplan zinloos en hij is ontevreden over de Duinpolderweg. Ik hoop dat u begrijpt dat met de beantwoording van zojuist

1350 ons college daar anders over denkt en het amendement daarover ontraden wij ten zeerste. Ik heb

van een aantal van u begrepen, waarom moest dit bij de zomernota. Voor wat betreft Haarlemmermeer/Duin- en Bollenstreek voorheen Duinpolderweg geldt dat als wij daar nu geen geld voor krijgen, ik ben het met iedereen eens die zegt, het was chiquer geweest als je daar een aparte voordracht voor had geleverd of het mee had genomen bij de begroting maar dat zou betekenen dat de mensen vier maanden met de handen stil moeten gaan zitten en in dit soort werk is het van belang dat je de projectorganisatie in stand houdt en dat is de reden dat wij zo snel mogelijk verder willen en niet willen wachten tot december totdat de begroting is goedgekeurd.

Gedeputeerde **VAN DER HOEK**: Voorzitter. Een korte opmerking bij de overweging want die kun je op twee manieren lezen. De eerste is dat er wordt vastgesteld dat het wat het meerjarenplan betreft, dat het ook niet kan dat je dat allemaal voor 2019 uitgeeft. Als hij zo bedoeld is, dat klopt. Je kunt hem ook anders lezen, dat wij van tevoren hadden kunnen weten dat in 2018 in ieder geval de gelden voor de Rijksmonumenten niet tot besteding zouden komen. Dat is niet zo, dat hing af van het tijdstip waarop het aan het IPO-bestuur voor behandeling zou worden voorgelegd. Dat bleek pas na de zomer hoe dat precies uit zou pakken. Ook daarvoor pleit ik dat de gelden niet meteen vrijvallen, maar dat wij kijken of dat binnen cultuur nog voor andere zaken nodig is.

Tweede termijn

Mevrouw **PELS** (GL): Voorzitter. Dank voor de beantwoording en reactie op onze motie. Wij hebben geprobeerd in de tekst te schrijven dat wij snappen dat de middelen voor de Rijksmonumenten nog niet tot besteding gaan komen en die willen uitzonderen van deze regel. Ik stel voor de motie aan te passen om aan de opmerkingen van gedeputeerde Post tegemoet te komen. En wel als volgt, om het dictum te veranderen en punt 21 te schrappen.

Motie 33/08-10-2018

Restant middelen motie 110 naar algemene reserve

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 8 oktober 2018

Constaterende dat:

- *GS naar aanleiding van motie 110 de vrije ruimte binnen de reserves in kaart hebben gebracht en voorts voorstellen hebben gedaan tot besteding daarvan voor plannen die in 2018 te realiseren zouden zijn;*
- *Bij bespreking van die voorstellen gebleken is dat niet alle plannen gerealiseerd zouden worden 2018, doch uiterlijk voor de verkiezingen van 20 maart 2019;*
- *Uit de zomernota blijkt echter dat niet alle plannen daadwerkelijk gerealiseerd zullen worden voor 20 maart 2019, en dat dus de gereserveerde middelen in weerwil van de eerdere toezeggingen niet volledig tot besteding zullen komen in de lopende bestuursperiode.*

Overwegende dat:

- 1395 *Ten aanzien van een onderdeel van de door GS voorgelegde plannen te weten het meerjarenplan voor de restauratie van Rijksmonumenten het van meet af aan duidelijk was dat snelle besteding niet aan de orde zou zijn.*

Verzoeken GS:

- 1400 *De middelen die gereserveerd waren voor de plannen voortkomend uit motie 110 en niet tot werkelijke besteding zijn gekomen dan wel gereserveerd zijn voor een verplichting, voor maart 2019 met uitzondering van het meerjarenplan voor de restauratie van Rijksmonumenten, te laten vrijvallen naar de algemene reserve*
- 1405 *en gaan over tot de orde van de dag.*
Fracties GL, SP, CU/SGP, 50plus

De **VOORZITTER**: Motie 32 is ingetrokken en motie 33 is nieuw en maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

1410

Mevrouw **ZAAL** (D66): Voorzitter, de heer Yurdakul moest de vergadering vroegtijdig verlaten. Ik dank GS voor de beantwoording, specifiek op het gebied van – ik blijf burgerlijk ongehoorzaam – de Duinpolderweg. Wij zijn heel blij met de toezegging. Ik zou een aquaduct geen accessoire noemen, maar ik begrijp wel de opmerking van mevrouw Post dat als wij een gouden tiara met diamanten voor de Duinpolderweg gaan bestellen, wij dan eerst over de financiën moeten praten. De motie van het restant van de middelen. Ik krijg ook hier weer het gevoel dat er nogal nagepleit wordt in deze zaal. Wij hebben bij motie 110 niet gezegd dat het geld wordt besteed binnen deze periode, maar dat het wordt geïnvesteerd in projecten die wij nu in gang kunnen zetten en die waarschijnlijk wat langer gaan duren, te denken valt aan de Duinpolderweg en de maatregelen in het kader van het Klimaatakkoord. Ik hoef GL niet te vertellen dat wij dat nu nog niet concreet kunnen uitgeven, maar dat het verdomd belangrijk is dat wij het geld wel daarvoor gaan gebruiken, dus deze motie lijkt mij volstrekt overbodig.

1415

1420

1425

De heer **DEN UYL** (PvdA): Voorzitter. Dank voor wat de gedeputeerde gezegd heeft over wat ik voortaan aanduid als de BHDB, bereikbaarheid Haarlemmermeer/Duin- en Bollenstreek. De gedeputeerde heeft mij ten onrechte geantwoord op een vraag die gesteld is door de heer Klein. Desalniettemin zouden wij het ook waarderen als u bereid zou zijn om nog een keer met Hilversum te praten om te kijken of wij op een later moment nog even zouden kunnen praten over de vraag of zo'n fietstunnel financieel haalbaar zou zijn, ook al is daar eerder in deze Staten steeds gezegd, het hangt van de financiën af. Tenslotte, ik moet zeggen dat wij bij motie 110 willens en wetens een aantal gelden hebben neergelegd die voor een belangrijk deel in 2018/2019 niet tot besteding komen maar voor een ander deel investeringen zijn in de toekomst van Noord-Holland. Dat geldt voor de BHDB, maar ook voor de energietransitie waar wij heel veel geld voor uitgetrokken hebben. Sommige dingen zoals veiligheid in natuur en stilte, allemaal dingen die al lopen en gedaan zijn en met andere dingen zijn wij volop bezig. Wij vinden deze motie niet goed en zullen hem zeker niet steunen. Er gaat een soort suggestie uit van, GS en PS

1430

1435

hebben geld ter beschikking gesteld en ze doen er niets mee, en die suggestie wijs ik echt af, want er gebeurt echt heel veel in de provincie, mede dankzij de gelden die vrijgekomen zijn uit motie 110.

1440

Mevrouw **PELS** (GL): Voorzitter, volgens mij heeft u mij erom gevraagd en heb ik duidelijk gezegd dat een deel van de middelen wel tot besteding komt, maar een deel ook niet. Heeft u dat niet gehoord?

1445

De heer **DEN UYL** (PvdA): Ik heb u heel goed gehoord, maar toen ik daarop inging, het ging met name over de BHDB, zei u, ja, maar wij waren er al tegen. Dat was uw antwoord, en toen dacht ik, ja, voordat je het weet, impliceert u met deze motie dat wij de middelen BHDB weer terug moeten trekken. Daar doen wij niet aan mee, want wij zijn volop bezig gezien het feit dat wij net een krediet als Staten hebben vastgesteld voor de ontwikkeling daarvan. Tenminste, gaan vaststellen.

1450

Mevrouw **PELS** (GL): U heeft daarna ook gehoord dat ik nog een voorbeeld gaf van waar het nog meer was en dat ik zei, ik kan u een hele lijst doen toekomen waaruit blijkt dat het niet tot besteding komt. Was uw opmerking van net niet iets te vergaand?

1455

De heer **DEN UYL** (PvdA): Dat gevoel heb ik in het geheel niet, want u hebt net aangekondigd dat u een lijst had, maar die heb ik nog niet mogen ontvangen. Dan had ik daar kritisch naar kunnen kijken.

1460

De heer **ZOON** (PvdD): Voorzitter. Dank aan GS voor de beantwoording. Ik wil hierbij opmerken dat er aparte voordrachten op deze vergadering hadden kunnen staan om over de middelen te vragen. Dan hadden wij de zomernota wat zuiverder kunnen behandelen. Motie 110 ging onder andere over de Duinpolderweg, dat was de reden waarom wij toen tegen die motie hebben gestemd, maar er staan ook goede dingen in de motie, zoals natuur, luchtkwaliteit en bodemdaling. Wij zijn erg bang dat bij het terugvloeien van die middelen richting de algemene

1465

reserves ook deze projecten in gevaar komen en wij zijn zeker bang dat die gelden gebruikt gaan worden voor de financiering van de reserve Pallas en dat willen wij niet.

1470

De heer **KLEIN** (CU/SGP): Voorzitter. Dank aan de gedeputeerde voor de beantwoording van de vragen. De toezegging die u deed aan de heer Den Uyl op mijn vraag is mij niet geheel duidelijk.

1475

U zei dat u eerder bij de gemeente Hilversum bent langsgegaan voor een bijdrage maar dat is niet wat ik u vroeg. Ik verzocht u te kijken hoe de tunnel gerealiseerd kan worden, hij was immers onderdeel van het oorspronkelijke plan, alleen het financiële kader zorgde voor de problemen. Nu gaan wij het financiële kader herzien, dus ik wil u vragen om te kijken hoe u met een herzien financieel kader die tunnel wel kunt realiseren. Dan is het logisch dat u ook bij de gemeente Hilversum langsgaat voor een bijdrage, maar niet dat wij alleen maar vragen of zij die tunnel willen financieren. Om die discussie even wat scherper te krijgen, dien ik een motie in. Ik zou graag uw reactie horen omdat ik denk dat wij op basis van deze motie net iets concreter kunnen praten over wat wij willen dan op basis van de vragen die ik net stelde.

1480 **Motie 34/08-10-2018**

Onderzoek fietstunnel Van Linschotenlaan Hilversum

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 8 oktober 2018

1485 *Constaterende dat:*

- *In project HOV 't Gooi is opgenomen dat "bij de Van Linschotenlaan Hilversum een fietstunnel wordt gerealiseerd, als deze past binnen het financiële kader van het project";*
- *Deze tunnel belangrijk is als toegang tot de geplande halteperrons en als schakel in de noord-zuidverbinding;*

1490

- *De tunnel door inwoners van Hilversum erg gewenst is;*
- *Er grote onduidelijkheid bestaat over de kosten van de tunnel; de gedeputeerde heeft eerder een bedrag van 10 miljoen euro genoemd, terwijl de wethouder van Hilversum spreekt over 6,5 miljoen euro.*

1495 *Voorts constaterende dat:*

- *In de Zomernota 2018 het financiële kader van het project HOV wordt herzien door een verhoging van het krediet met 9.400.000 euro;*
- *Er in de reserve TWIN-H, budget OV/1.1 HOV in 't Gooi OV nog 9.500.000 euro beschikbaar is.*

1500

Verzoeken GS:

- *PS te voorzien van een gedetailleerde en betrouwbare kostenraming van de fietstunnel bij de Van Linschotenlaan;*
- *Samen met de gemeente Hilversum ruimte te zoeken binnen nieuwe financiële kaders voor de realisatie van de tunnel;*
- *Daarvoor indien noodzakelijk de reserve TWIN-H, budget OV/1.1 HOV in 't Gooi OV deels te gebruiken*

1505

en gaan over tot de orde van de dag.

1510 *Fracties CU/SGP, GL, SP*

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

Gedeputeerde **POST**: Voorzitter. Ik begin met de aangepaste motie van GL, nummer 33. Ook daar zou ik technisch nog een aantal opmerkingen over kunnen maken, maar het belangrijkste is gezegd door mevrouw Zaal, die daar geen misverstand over liet bestaan, een volstrekt overbodige motie omdat het haar en de coalitie en het college gaat om zaken die op wat langere termijn spelen. Het is goed gebruik in de privéportemonnee dat als je iets groots wilt kopen, je daar een tijdje voor spaart. Het werkt bij de provincie niet anders. Wanneer wij in een keer het bedrag bij elkaar zouden moeten rapen dat nodig is voor de aanleg van een stuk infrastructuur, weet je zeker dat je dat niet redt. Ik kan mij voorstellen dat dat u zeer tot tevredenheid zou stemmen, maar het is niet de inzet van het college om al die zaken die strekten tot de uitvoering

1515

1520

van motie 110, op een rijtje te hebben gezet. Ten aanzien van mevrouw Zaal, ik heb mij meer uitgelaten in termen van het kopen van een auto en dan zijn sommige dingen af fabriek en
1525 sommige dingen zijn opties of accessoires, zo heb ik het beschouwd. Af fabriek is een weg met een brug, dat is de meest standaardaanpak van een stuk infrastructuur en op het moment dat je iets extra's wilt, daar zijn wij het dan over eens. Daarmee heb ik ook de bijdrage van de heer Den Uyl over de BHDB/VhDW geadresseerd. Ik mis de motie van de heer Klein. Ik heb geen tekst.

1530 De **VOORZITTER**: Even heel snel.

Gedeputeerde **POST**: Ik zie nu de tekst en ik moet hem op grond van het tweede bolletje ten
zeerste ontraden. U zegt, samen met de gemeente Hilversum ruimte zoeken binnen nieuwe
financiële kaders voor de realisatie van een tunnel, daar zit deze ruimte gewoon niet in. Dat deel
1535 van de motie kan ik niet uitvoeren. Als u vraagt om u te voorzien van een gedetailleerde en betrouwbare kostenraming, dan is dat mogelijk, maar u moet zich realiseren dat op het moment dat wij u die raming doen toekomen, er geen tunnel meer gerealiseerd kan worden voor die kostenraming, want als je je prijs bekendmaakt, dan gaat de prijs omhoog en op het moment dat die raming openbaar is, kun je hem nooit meer voor die prijs aanbesteden. Daarom worden
1540 ramingen met dat detailniveau nooit openbaar gemaakt zolang projecten nog lopen. Samen met Hilversum zoeken, daar sloeg ik in eerste instantie op aan. Ik weet dat ze bij de N236 niet een bedrag van 500.000 euro ter beschikking wilden stellen, omdat ze daar financieel geen ruimte voor hadden. Dan lijkt het mij stug dat zij voor iets wat het tienvoudige gaat kosten, wel ineens ruimte zouden hebben. Daarom heb ik tegen de PvdA gezegd, ik wil het best nog een keer
1545 vragen, maar ik ga er niet vanuit dat dat gaat gebeuren, want de algemene beginselen van behoorlijk bestuur vereisen dat je enige consistentie van besluitvorming hebt.

De heer **KLEIN** (CU/SGP): Ik zoek naar een manier hoe wij gezamenlijk die fietstunnel er wel in kunnen krijgen, want wij vinden het allemaal een mooi idee. Het was niet voor niets onderdeel
1550 van het oorspronkelijke plan. Ik snap dat de financiële kaders heel erg knellend zijn, maar ik zie ook dat wij het op gaan rekken en dat is blijkbaar niet genoeg, legt u net overtuigend uit. Tegelijkertijd hebben wij nog wat geld in de reserve. Als het voor Hilversum duidelijk is dat het wellicht met een kleinere bijdrage zou kunnen, kunnen wij er misschien nog eens naar kijken. Is het een idee om hier bijvoorbeeld in het kader van het PMI nog eens met u overleggen en dan
1555 kunt u misschien in vertrouwen iets delen over de cijfers, want de getallen die nu geroepen worden, gaan alle kanten op en dat maakt het moeilijk.

Gedeputeerde **POST**: Voorzitter, ik ben altijd bereid om met PS te spreken in commissieverband over voorstellen van PS. Dat is nooit het probleem. Los daarvan, u bepaalt de agenda, dus dan
1560 heb ik daar met u over te spreken, ook als ik dat niet zou willen, quod non.

De heer **KLEIN** (CU/SGP): U bent als was in onze handen.

Gedeputeerde **POST**: Altijd, altijd, dat weet u. Ik wil met alle plezier met Hilversum overleggen,
1565 maar ik heb niet het gevoel dat daar iets anders uitkomt, gelijktijdig constateer ik dat de wens

voor een fietstunnel niet zozeer bij de provincie vandaan kwam, maar met name van de gemeente Hilversum, want er wordt een fietstunnel gerealiseerd ter hoogte van de Oosterengweg. Dus die komt er al. In dit geval heb je het over een afstand over de weg hemelsbreed van nog geen 500 meter een extra tunnel en dat was met name de wens van de gemeente. Als wij dan al extra geld bijdragen omdat de kosten toenemen, geen enkel probleem, want zo werkt het in deze wereld, maar dan zou ik het wel merkwaardig vinden als de provincie zou moeten opdraaien voor de wens van de gemeente terwijl de gemeente niet bereid is om daar geld bij te leggen. Vanuit onze beleving, die fietstunnel op de korte afstand van de oversteek bij de Oosterengweg ook niet direct noodzakelijk is voor het functioneren.

De heer **KLEIN** (CU/SGP): Ik vind dat u het net iets te gemakkelijk als wens van de gemeente Hilversum presenteert, want het is natuurlijk onderdeel van het gezamenlijke project HOV. Hij staat gewoon in het projectplan, u heeft alleen gezegd, als wij niet voldoende geld hebben, is dit de eerste die er uitvalt. Daarom vind ik het goed om als PS verantwoordelijkheid te nemen voor het gehele projectplan.

Gedeputeerde **POST**: Ik heb al eerder aan de heer Klein aangegeven, als hij daarover wil spreken in de commissie dan gaan wij dat gewoon doen.

De heer **KLEIN** (CU/SGP): Dan zou ik de motie aan willen houden en hoeft hij niet in stemming te komen. Dan gaan wij er in de commissie over spreken.

De **VOORZITTER**: Motie 34 is aangehouden. Dan komen wij bij de stemming over het amendement 32. Stemverklaringen? Dat is niet het geval. Mag ik de voorstanders vragen de hand op te steken? Dat zijn de fracties SP, GL, PvdD, de overige leden daartegen, zodat het amendement is verworpen. Dan motie 33, oud 32. Stemverklaringen? Niet. Mag ik de voorstanders vragen de hand op te steken?

De heer **ANNAERT** (VVD): Namens onze fractie wil ik meedelen dat deze motie door ons wordt gezien als een motie tot uitlokking, namelijk om GS zover te krijgen iets te doen waarvan ze eerder hebben gezegd het anders te willen doen. Wij zijn blij dat het college de motie ontraden heeft en het zal duidelijk zijn dat onze fractie deze motie niet zal steunen.

De **VOORZITTER**: Andere stemverklaringen? Niet. Mag ik de voorstanders vragen de hand op te steken? Dat zijn de leden van de fracties GL, SP, PVV, 50plus, CU/SGP, de overige leden tegen, zodat motie 33 is verworpen. Dan de voordracht. Stemverklaringen?

De heer **VAN HOOFF** (PVV): Voorzitter, met uitzondering van de punten 4, 5, 6 en 7 zijn wij voor de voordracht.

De **VOORZITTER**: Mag ik de tegenstanders vragen de hand op te steken? Dat zijn de fracties PvdD, de overige leden voor, zodat de voordracht is aanvaard.

10. Statenvoordracht 56 Begroting en werkplan 2019 Metropoolregio Amsterdam (MRA)

1610

De **VOORZITTER**: Mevrouw Van Andel houdt haar maidenspeech.

1615

1620

1625

1630

1635

1640

1645

Mevrouw **VAN ANDEL** (CDA): Voorzitter. Ik mag inderdaad vandaag in de Staten voor het eerst het woord voeren en wel over de begroting en werkplan MRA. Ik zoek eerst maar eens op wat de MRA precies inhoudt. Twee provincies, 33 gemeenten en de Vervoerregio Amsterdam werken vanuit een gedeelde visie aan een krachtige, innovatieve economie, snellere verbindingen en voldoende en aantrekkelijke ruimte voor wonen, werken en recreëren. Het is goed dat dit zo gebeurt, hier staan wij als CDA achter, maar ik zoek wel naar concrete en nuttige resultaten, dat het aantal woningzoekenden echt kleiner wordt, dat de MRA door samen te werken hier echt een flinke steen aan bijdraagt. De MRA heeft veel mooie plannen maar helaas staat in hun werkagenda niet altijd duidelijk wat en wanneer wij als resultaat van de inspanningen van de MRA mogen verwachten. Ik realiseer me in welk gremium ik plaatsgenomen heb en dat wij ons hier niet altijd met hele concrete zaken bezighouden, wij gaan juist vaak over de wat abstractere kaders. Toch is het mijn voornemen en daar zal ik altijd voor gaan, om plannen en kaders zo concreet mogelijk te krijgen met het verwachte resultaat erbij vermeld, zodat het uit te leggen is aan inwoners, zodat ik op de aan mij veel gestelde vraag 'wat doet de provincie nu eigenlijk?' een enthousiast en concreet antwoord kan geven. Het voorbeeld over vaagheid in de stukken is de kwartiermaker/curator landschap. Alleen de titel al, wat zou die dan moeten doen? Gaat het echt nuttig zijn en een concreet genoeg resultaat opleveren te onderzoeken of het nuttig is om met elkaar een verhaal te maken van het metropolitane landschap? Gedeputeerde Tekin heeft ons hierover in de commissie NLWM vol passie uitleg gegeven, dank daarvoor, toch blijf ik enige gezonde scepsis houden, want ik zie graag een concreet resultaat dat ook naar buiten uit te leggen valt. Dat ga ik zeker in de gaten houden. Nog een aantal vragen. Het is in de commissie veel gegaan over de wens van Noord-Holland om het overgebleven geld terug te storten. Hiervoor was geen meerderheid binnen de MRA. Gaan GS erop inzetten dat er anders gaat worden gestemd waardoor Noord-Holland vanwege de omvang van het bedrag dat zij aan de MRA geeft, een grotere stem krijgt en dit in de toekomst wellicht anders kan gaan? Gaat dat al op de MRA-vergadering van deze week gebeuren? Het is belangrijk dat PS en de raden daadwerkelijk kunnen controleren wat er met het geld gebeurt in de MRA. Dat betekent verantwoording afleggen over de inzet en output in de programma's. GS zitten er dichterbij dan wij, het is aan hen dit vorm te geven en daar kritisch op te zijn waar plannen bijvoorbeeld niet genoeg concreet zijn. Volgens mij gebeurt dit ook. Daarom tot slot de vraag aan GS of zij in het vervolg ook vast in de voordracht hun inzet en eventueel commentaar op die begroting die zij in de vergadering vast moeten stellen, kunnen weergeven en ook kunnen GS aangeven wanneer zij dat nodig achten, met welke uitspraak van PS zij geholpen zouden zijn in de MRA-vergadering. Dit alles om de inzet van Noord-Holland in de MRA en zo de MRA zelf zo krachtig mogelijk te maken.

De **VOORZITTER**: Van harte gelukgewenst.

1650

Mevrouw **LAGERVELD** (VVD): Voorzitter. Voorop staat dat mijn fractie er nog steeds voorstander van is dat de provincie deelneemt aan de MRA. Er is de afgelopen jaren al veel bereikt. De MRA

wordt gezien als de belangrijkste economische regio van Nederland. Dit komt onze inwoners ten goede. Om de positie als topregio te behouden en te versterken is het noodzakelijk dat gemeenten en provincies samenwerken. De ambitie van de MRA is duidelijk. Tot de derde economische regio van Europa gaan behoren. Deze ambitie vinden wij nog steeds realistisch. Eerder is in PS aandacht gevraagd voor het concretiseren van de doelstellingen. Dit punt blijft nog wel staan, met andere woorden, waar gaan wij met de MRA naartoe van het budget dat wij ter beschikking stellen, welke concrete resultaten kunnen wij verwachten en hoe dragen de beoogde maatregelen in het werkplan bij aan het bereiken van een toppositie. GS hebben deze wens in de MRA ingebracht en de wens tot verdere concretisering blijft echter nog wel staan. Wij beseffen dat de provincie maar een stem heeft. Wanneer een deelnemer iets wil, dan kan het samenwerkingsverband deze wens relatief gemakkelijk naast zich neerleggen, omdat de meerderheid het dan blijkbaar niet wil. Wanneer de meerderheid van de vertegenwoordigde organen iets wel wil, dan kan een samenwerkingsverband dit politiek gezien moeilijk naast zich neerleggen. Wij willen samen met D66 een motie indienen, mede ondertekend door PvdA en CDA, waarin de wens tot concretisering opnieuw aan de orde komt. Als deze motie wordt aangenomen, dan sturen wij de motie ook ter kennisgeving door naar onze fracties in de deelnemende gemeenten om te vragen dit punt bij hun colleges ook onder de aandacht te brengen. Als de wens tot concretisering daar ook leeft, dan staan we samen sterk. De democratische controle moet immers deels gemeenschappelijk gebeuren. Alleen dan kunnen wij onze politieke instrumenten effectief toepassen.

Motie 35/08-10-2018

MRA begroting en werkplan 2019

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 8 oktober 2018

Constaterende dat:

- *Het MRA Werkplan 2019 de ambitie stelt dat de MRA tot de Europese top voor de vestiging van bedrijven en bewoners, voor verblijf als toerist en voor werk of studie moet behoren, zodat de MRA tot de derde economische regio van Europa gaat behoren;*
- *In het najaar van 2017 de MRA begroting en werkplan 2018 zijn behandeld in de Statencommissies en Provinciale Staten, waarbij door meerdere partijen het verzoek aan GS is gedaan om binnen de MRA aandacht te vragen voor lean en mean in de organisatie, minder overhead en het concretiseren van doelstellingen.*

Overwegende dat:

- *De Staten van Noord-Holland er waarde aan hechten om goed op te hoogte te zijn van waar de middelen in de MRA aan worden besteed, hoe deze tot besteding worden gebracht, wat de toekomstvisie van de MRA is en welke concrete resultaten kunnen worden verwacht;*
- *In april van 2018 de MRA conceptbegroting voor 2019 in de Statencommissies is behandeld, waarbij vanuit de commissie wederom verzocht is om e.e.a. te concretiseren, wat door GS is ingebracht in de MRA;*

- 1695 - *in de nu voorliggende MRA begroting en werkplan 2019 inderdaad een aantal onderdelen nader toegelicht zijn, maar de wens tot verdere concretisering van projecten en doelen overeind blijft;*
- 1700 - *De beleidsmonitor van Noord-Holland kan bijdragen aan het concretiseren van doelstellingen door diverse activiteiten van de MRA aan de overkoepelende doelstellingen en indicatoren van de monitor te verbinden.*

Verzoeken GS:

- 1705 - *De herhaalde wens van PS tot “concretisering van de doelstelling van het bereiken van de top drie positie als uitgangspunt van alle maatregelen te nemen en het formuleren van meetbare resultaten op weg daarnaar toe” in te brengen in de MRA Regiegroep van 10 oktober 2018;*
- 1710 - *De reacties van de MRA-partners en eventuele toezeggingen van de MRA-organisatie terug te koppelen aan PS, ter bespreking in de eerstvolgende commissievergaderingen*
- 1710 *en gaan over tot de orde van de dag.*
Fracties VVD, CDA, D66, PvdA

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

- 1715 Mevrouw **LAGERVELD** (VVD): Voorzitter, tot slot, nog even over het niet terugstorten van het overschot uit 2017. Het is een duidelijk verhaal. Noord-Holland heeft een relatief groot belang bij het terugstorten van het geld en de overige deelnemers kennelijk niet of minder groot. Dus staat Noord-Holland hier alleen. Uit de commissiebehandeling EEB bleek dat dit besluit ter discussie zal worden gesteld in de MRA. Wij blijven graag op de hoogte van dit punt en zijn benieuwd of er
- 1720 mogelijkheden zijn om dit in de toekomst te voorkomen.

- 1725 Mevrouw **DE MEIJ** (50plus): Voorzitter. In de commissie R&W hebben wij over de begroting en werkplan 2019 MRA aan de gedeputeerde gevraagd om binnen het portefeuillehouderoverleg Wonen het tekort van voldoende woningen voor senioren op de kaart te willen zetten binnen de MRA en het aanpassen van woningen en tevens het aanbod van woningen gecombineerd met zorg op de agenda te plaatsen. Dat missen wij in het werkplan. De gedeputeerde gaf hierop het antwoord: “Er zijn in Amsterdam laatst twee flats gebouwd in de Jan van Galenstraat waar ook senioren in konden wonen.” Dat is dus haar antwoord op het nijpende tekort aan voldoende seniorenwoningen in Noord-Holland. Onlangs bleek uit cijfers van het CBS dat wij als provincie
- 1730 helemaal onderaan bungelen ten opzichte van andere provincies. Wij gaan dus niet akkoord met het antwoord van de gedeputeerde, wij vinden dat niet voldoende en wij vinden dat dit onderwerp meer op de agenda moet komen. Er dient weliswaar voor allerlei bevolkingsgroepen gebouwd te worden in de regio's, maar wij vinden dat er specifieke aandacht nodig is voor seniorenhuisvesting en een combinatie van wonen met zorg wat overigens ook in de RAP's
- 1735 opgenomen moet worden. Wij komen binnenkort met een discussienota hierover. Wij horen graag van de gedeputeerde wat zij van plan is en of zij voornemens is om dit in de MRA op de agenda te zetten.

1740 De heer **DE GROOT** (D66): Voorzitter. Mevrouw Lagerveld heeft goed uiteengezet hoe het tot nu toe gegaan is met onze wens om een aantal zaken te concretiseren. Van meet af aan heeft ook bij D66 de wens vooropgestaan om een goede centrale doelstelling te formuleren, dit ook om energie los te maken. Het geeft energie als mensen iets gezamenlijk willen en een duidelijke doelstelling voor ogen hebben. Ik denk dat een realistische doelstelling om in de top drie te komen voor het vestigingsklimaat realistisch en ambitieus is en daarom geschikt is om als

1745 centrale doelstelling te dienen. In dit doel past het toepassen van de economische monitor die in Noord-Holland ontwikkeld is en wij zijn verheugd dat die ook gebruikt gaat worden in de MRA. Dat maakt het mogelijk om welzijn, welvaart en duurzaamheid te koppelen aan genoemd doel. Een combinatie van beide biedt een kapstok om gericht beleid smart te formuleren en te monitoren. Samen met de landschappelijke kwaliteit vormen welvaart, welzijn en duurzaamheid

1750 belangrijke dragers van zo'n vestigingsklimaat. Een en ander heeft geleid tot de gezamenlijke motie die door de VVD is ingediend. Uiteraard hebben wij daarvoor bredere steun nodig binnen de MRA, maar om met Pippi Langkous te spreken: Wij hebben het nog niet zo geprobeerd, dus dit moet lukken. Zeker in het licht van het belang van onze bijdrage aan de MRA maar ook als het gaat over het doorschuiven van het bedrag waar wij niet zo blij mee zijn. Een duidelijke missie

1755 voelt een stuk beter. Wij voelen veel voor het idee om de zaak rond te sturen en daarmee een bredere steun te kunnen creëren.

De heer **DEN UYL** (PvdA): Voorzitter. De MRA is een groot goed. Wij betalen er wat voor maar krijgen er ook veel voor terug en in zo'n samenwerkingsverband werkt het het beste als je het op

1760 inhoud eens kunt worden en niet zozeer roept dat wij de grootste zijn en het meeste betalen. Het is allemaal wel waar, maar het gaat vooral om elkaar zien te vinden en te overtuigen. Wat daarbij helpt is, hoe concreter je bent in je doelstellingen, hoe meer kans je hebt om elkaar te vinden. Daarom hebben wij de motie mede ingediend. MRA heeft drie platforms Mobiliteit, Economie en Ruimte en hierin zit het spoor van duurzaamheid, energietransitie en klimaat en voor ons is een

1765 goed vestigingsklimaat waar aandacht is voor duurzame ontwikkeling en energietransitie, want dat hoort echt bij elkaar. Het oude economische denken is vervangen door een denken over een wereld die in transitie is. Dat geldt ook in de MRA. Vandaar zeggen wij, laten wij zo concreet mogelijk zijn bij het vaststellen van de doelen.

1770 De heer **HIETBRINK** (GL): Voorzitter. Wij vinden de motie om te komen tot concrete en meetbare doelstellingen heel sympathiek, maar wij verbazen ons wat over de beperkte focus op het vestigingsklimaat en in bredere zin op het economische klimaat. Is er een reden waarom u voor die smalle focus heeft gekozen?

1775 De heer **DEN UYL** (PvdA): Dat is een hele goede vraag. Ik heb het net geprobeerd uit te leggen, maar dat is blijkbaar niet gelukt. Onder vestigingsklimaat moet je niet alleen naar de traditionele economische factoren kijken, zoals gronden, grondpositie en arbeidsmarkt, maar nadrukkelijk naar wat wij doen bij de energietransitie, circulaire economie, duurzaamheid en klimaat. Dat zijn de factoren die tegenwoordig het vestigingsklimaat in hoge mate bepalen. Het staat er al, maar

1780 het moet even uitgelegd worden.

De heer **KLEIN** (CU/SGP): Voorzitter. De MRA is een nuttig samenwerkingsverband om uitdagingen op het gebied van vervoer, economische ontwikkeling en ruimte aan te pakken, die de grenzen van de hoofdstad overschrijden. Tegelijk blijkt zoals bij iedere interbestuurlijke samenwerking, het een kunst om grip te houden op de goede besteding van belastinggeld. Het is daarom goed dat er een concreet en behoorlijk gedetailleerd werkplan ligt waarin aangegeven wordt welke concrete acties ondernomen gaan worden. Wij zijn met name enthousiast over de inzet voor de arbeidsmarkt en onderwijs want het is belangrijk om jongeren op te leiden voor beroepen waar behoefte aan is in de toekomst. Slimme handjes zijn in de komende jaren hoog nodig. Wat ons echter hogelijk verbaast, is dat de MRA bestuurders soms een beetje in de vorige eeuw lijken te leven en misschien is dat ook de reden van de toelichting van de motie door de heer Den Uyl. De eerste zin van het werkplan luidt: "De doelstelling is om als stedelijke regio bij de Europese top te horen en een nog aantrekkelijker plek te worden voor bedrijven en bewoners om zich te vestigen maar ook om te bezoeken als toerist voor werk of studie." Dan denk ik, we leven in 2018 en de woningmarkt staat in de hele MRA-regio onder enorme druk van het grote aantal expats. Dit is zelfs voelbaar in Noord-Holland-Noord. Amsterdam wordt overstroomd door toeristen en zit met de handen in het haar om dat te kunnen kanaliseren. Dan verbaast het mij nogal dat de MRA zo vrolijk blijft inzetten op het stimuleren van toerisme en het verbeteren van het vestigingsklimaat. Voor de gezamenlijke uitvoeringsagenda Strategische Agenda Toerisme en het actieplan is 450.000 euro gereserveerd en voor een hoop andere belangrijke doelen, bijvoorbeeld die rondom aansluiting arbeidsmarkt, brengen wij het budget terug van 450.000 naar 250.000 euro. Heeft u ook nog een beetje aandacht voor de inwoners van de MRA? Zitten die te wachten op nog meer expats en toeristen? Kunt u als college bij de MRA-bestuurders inbrengen dat er meer aandacht moet komen voor de effecten van het toerisme en het vestigingsklimaat op de mensen die in de provincie en Amsterdam wonen?

De heer **KAPTHEIJNS** (PVV): Voorzitter. Vandaag spreken wij over de begroting en werkplan MRA voor 2019 en net als verleden jaar kon het de PVV wederom niet bekoren. Niet in de laatste plaats omdat onderwerpen zoals de energietransitie en circulaire economie weer een belangrijke rol spelen. Zo wordt er onder andere 300.000 euro uitgegeven aan circulaire economie en wordt voor het versnellen van de energietransitie een bedrag van in totaal 230.000 euro uitgetrokken. Meer dan een half miljoen euro aan provinciaal belastinggeld, alsof het allemaal niets is. Het kan voor de Noord-Hollandse belastingbetaler nog vervelender worden. Zo staat op bladzijde 24 dat de begrote kosten voor 2019 ten behoeve van verschillende activiteiten om de energietransitie te versnellen moeilijk kunnen worden ingeschat en de provincie er vooralsnog maar even van uitgaat dat het benodigde budget voor 2019 identiek is aan dat voor 2018, te weten 230.000 euro, terwijl het zeer aannemelijk is zeker gezien de ontwikkelingen in Den Haag en het vandaag opnieuw verschenen rapport van de IPCC dat het budget nog groter zal worden. Ik heb het ook al in de commissie gezegd, maar in 2017 was er een overschot van 1,24 miljoen euro. Wij hadden graag gezien dat dit geld zou worden teruggestort. GS delen deze opvatting en voegen eraan toe dat dit besluit ter discussie zal worden gesteld in de MRA. Hopelijk komt daar nog niets uit voort. De PVV heeft niets tot weinig met de MRA en dat steken wij al jaren niet onder stoelen of banken. Daarom zullen wij ook dit jaar niet instemmen met de voordracht.

- 1825 Gedeputeerde **POST**: Voorzitter. De motie is hetgeen moet worden ingebracht in de regiegroep door ondergetekende en een beetje door de voorzitter. Het dictum luidt: het verder concretiseren van de doelstellingen en dat is volgens mij geen enkel probleem. Ik heb er geen moeite mee om dit mee te nemen naar de regiegroep MRA. Als het verder gaat over verdere concretisering en alles wat erbij komt, als je het hebt over, wat is nou de centrale doelstelling van de MRA, dan
- 1830 moet u zich realiseren dat het werkplan en de actieagenda destijds tot stand zijn gekomen van onderaf. Op de verschillende congressen en bijeenkomsten van de MRA is met input van uw Staten een actieagenda gemaakt, die is onderverdeeld over de drie platforms en daar geven zij uitvoering aan, maar het zijn allemaal wensen die uit alle gemeenten gezamenlijk naar voren gekomen zijn. Wij zitten met 33 partijen in de MRA en dat maakt het bereiken van consensus
- 1835 over wat je wel of niet zo moeten doen, best complex. Het is een goed idee van de VVD om die motie ook naar de bevriende fracties in de betreffende gemeenteraden en PS van Flevoland en de Vervoerregio Amsterdam te sturen, zodat wij daarin gezamenlijk kunnen optrekken. Dat zal alleszins helpen. De bijdrage van mevrouw Van Anel, kunnen wij iets bereiken zodat wij in de toekomst anders omgaan met de overschotten. De manier waarop wij nu samenwerken met de
- 1840 MRA is nieuw, wij doen dat nu op basis van een convenant dat wat verstrekkender is dan de manier waarop wij voorheen samenwerkten. Dat betekent dat de verhoudingen zich een beetje moeten zetten, dat de wijze van samenwerking verder geprofessionaliseerd moet worden. Dat heeft er onder meer toe geleid dat de agendacommissie die eerst een soort coördinerende functie vervulde, nu veel meer is aangewezen als een soort dagelijks bestuur van de MRA Amsterdam.
- 1845 Dat daarbinnen een portefeuillevverdeling is opgezet. Ik zit vanuit de provincie als enige in de agendacommissie en heb de portefeuille Financiën gekregen. Ik heb goede hoop dat wij tot een wat strakker financieel regiem kunnen komen waarbij niet alleen taken en bevoegdheden helder zijn belegd, maar vooral verantwoordelijkheden en het afleggen van verantwoording, ook nog wat strakker geregeld kunnen worden. Hopelijk komt dat aan uw wens tegemoet. De insteek van
- 1850 GS aan de voorkant aan u meegeven, ik stel voor dat wij dat doen in de vorm van een brief aan u, waarin uw commentaar op de stukken verwoord zou kunnen worden, een soort van zienswijze die u aan het college meegeeft. Ik moet er even naar zoeken en misschien moeten wij er even in de commissie over praten over hoe u dat precies wenst, want ook daar willen wij rekening mee houden, zodat optimaal uw wensen en gevoelens meegenomen kunnen worden. Omdat dit niet in
- 1855 de commissie aan de orde is geweest, overviel het mij hier een beetje. Ik wil daar met alle plezier nader met u over van gedachten wisselen. Wij hebben nog even de tijd voordat de volgende regiegroep is, dat is volgens mij ergens in april volgend jaar. Ik ga nu aan mijn stutten trekken, want het is kwart over twee.
- 1860 De **VOORZITTER**: Nog even over de terugstort 2017. Daar is expliciet naar gevraagd.
- Gedeputeerde **POST**: Ik heb dat kennelijk even gemist in het spervuur van vragen. In eerste instantie hebben wij gezegd, wij vinden dat het teruggestort moet worden. Daar was men in de agendacommissie en ook in de regiegroep geen massaal voorstander van en toen is afgesproken
- 1865 dat er een onderbouwing zou komen waar het overschot 2017 aan besteed zou moeten worden om het niet terug te storten, maar wel met een concreet bestedingsplan van dit en dit gaan wij

doen en als dat een goed plan zou zijn, zou dat op die manier uitgevoerd kunnen worden in 2018. Zo is het uiteindelijk ook gebeurd. Dat betekent dat het overschot 2017 in 2018 niet terugkomt, maar de insteek van mij in de agendacommissie en regiegroep is dat ik er niet voor
1870 ben dat een samenwerkingsverband op basis van een convenant eigen reserves en voorzieningen gaat vormen, omdat het geen juridische entiteit is. Als zo'n samenwerkingsverband geld te kort komt en iedereen is van oordeel dat er toch iets ligt wat per se uitgevoerd moet worden, dan is het een kwestie van put your money where your mouth is en leveren. Als je dat niet wilt, is het kennelijk niet belangrijk genoeg. Ik hou er niet zo van om geld op te potten op het moment dat
1875 je niet precies weet wat ermee gebeurt en waar de zeggenschap zit en tot op dit moment is dat mijn gevoel een beetje. Ik hoop dat ik mij nu mag verwijderen.

De **VOORZITTER**: De groeten aan de staatssecretaris.

1880 Gedeputeerde **BOND**: Voorzitter. Ik ondersteun de motie, een mooie ambitie. Maak het wat meer concreet, zoals het CDA vraagt. Dat is het eerste deel en het tweede deel en de inbreng van de heer Klein over toerisme en werkgelegenheid. Dat is een permanente inzet vanuit de volle breedte van de MRA. Zo moet u het zien. Als ik verwijst naar PLABEKA, het Platform voor
1885 samenwerkingsverband waarin men erin geslaagd is om kantoorruimte om te bouwen naar woonruimte en waarin wij proberen om Flevoland mee te nemen in de economische groei en ook andere gemeenten in de MRA. Daar zit juist de kracht dat je dat probeert te verdelen over de regio. Voor toerisme loopt een aantal programma's, zoals Amsterdam bezoeken, Holland zien, maar ook landelijk vanuit het NTBC wordt daaraan gewerkt. Het is jarenlang inzet geweest met I
1890 Amsterdam om dat te promoten. Wij kunnen concluderen dat dat zeer succesvol is geweest en dat wij nu met een ander probleem zitten, hoe verdelen wij de luxe.

Mevrouw **DE MEIJ** (50plus): Afgelopen zaterdag stond in het Parool een heel stuk over spreiding van toerisme en de zin ervan. Daar staat in en dat geloof ik heilig want ik zie het om me heen, ik
1895 werk ergens waar het ook heel druk is met toerisme, daar zie je dat het alleen maar zin heeft bij mensen die iets langer op een bepaalde plek zitten, want die zijn genegen om even ergens anders te kijken. Dat het gevolg is dat de spreiding niet werkt maar dat er alleen maar nog extra duizenden toeristen voor in de plek komen.

1900 Gedeputeerde **BOND**: Voorzitter, wat daar niet in stond en dat heb ik ook al eens in de commissie met u gedeeld, is dat 50% van de bezoekers in Amsterdam Nederlanders zijn, die meerdere keren per jaar naar de hoofdstad gaan. Dat is een doelgroep die wij proberen te verleiden om
1905 meerdaags in onze provincie maar ook in andere provincies te verblijven. Dat is er een en zo zijn er nog een aantal voorbeelden. Het gaat mij iets te ver om dat onderzoek hier nu helemaal door te nemen, maar er zijn meer mogelijkheden en die moeten wij benutten. Ruim drie jaar geleden zaten wij in de economische crisis en was dit juist allemaal een wens en heel welkom.

De heer **KLEIN** (CU/SGP): Wij zitten nu in 2018 en u begint de inleiding nog steeds met dat het doel is meer toerisme en een beter vestigingsklimaat voor bedrijven. Volgens mij is het probleem

1910 wat u schetst, hoe verdelen we de luxe. Zou u daar in de MRA niet veel explicieter op in moeten zetten? Kunt u toezeggen dat u dat meeneemt?

Gedeputeerde **BOND**: Daar ben ik mee begonnen, dat is nou juist de kracht van de samenwerking in de MRA, dat je daar samen aan werkt om de luxe te verdelen. Ik ben het niet met u eens om op voorhand te zeggen, wij moeten dit terugdraaien en het allemaal aantrekkelijker te maken, want over drie jaar ziet de wereld er weer heel anders uit. Het gaat nu economisch goed en daardoor kunnen wij veel wensen die hier leven en in de verschillende raden, waarmaken. Ik zou dat toch willen koesteren en op een voorzichtiger manier mee omgaan dan u nu voorstelt. Ik koester het wel en ik wil de economische groei graag benutten voor alle wensen die er zijn in de MRA en die wij daardoor kunnen uitvoeren.

Gedeputeerde **GELDHOF**: Voorzitter. In reactie op 50plus, die zegt, ga nou eens aan de slag en zet de seniorenwoningen op de kaart. Het voorbeeld dat u geeft, is selectief shoppen in teksten die worden uitgesproken. Als dat het enige zou zijn wat er in de hele provincie zou gebeuren wat u zojuist heeft gezegd, daar zou ik het ook niet voor doen en daar heeft u gewoon gelijk in maar dat was een voorbeeld om aan te geven dat een bepaalde woning niet altijd specifiek een seniorenwoning is, maar dat als hij nultreden heeft en met een lift bereikbaar is en niet al te groot met een ruime badkamer, dat niet op voorhand te zeggen is wie daar komt wonen, maar in ieder geval iemand die hulp en zorg nodig heeft. U vraagt zet het op de kaart, ik kan u zeggen, het staat al op de kaart voor veel mensen en gemeenten, het staat in de RAP's dat men rekening moet houden met nultredenwoningen en voorzieningen. Wij zijn er volop mee bezig. Bij de netwerkconferentie Wonen waar u ook aanwezig was, is de woonzorgwijzer gepresenteerd. Wij hebben twee deelsessies gehad over deze onderwerpen. Wij zijn volop bezig om vanuit onze kennisrol gemeenten te informeren waar behoefte aan is en hoe zij dat kunnen gaan inzetten, wij leveren informatie, maar het is aan gemeenten om er daadwerkelijk invulling aan te geven. U doet ze te kort door te zeggen dat er helemaal niets gebeurt, want er zijn veel gemeenten keihard bezig om hier goed invulling aan te geven. Het lukt alleen niet altijd van de een op de andere dag.

1940 Mevrouw **DE MEIJ** (50plus): Ik wil graag van de gedeputeerde weten of zij het alsnog zou willen inbrengen, want ik zei net al, wij komen als slechtste provincie uit de boeken om te kijken hoeveel inwoners boven 65 eventueel naar een geschikte woning kunnen. Er is wel degelijk iets aan de hand in Noord-Holland. Bent u bereid om dat toch op de agenda te zetten van de MRA?

1945 Gedeputeerde **GELDHOF**: Wij verschillen van mening over dat dit op de kaart gezet moet worden of dat dit er al op staat. Hij staat al op de kaart en gemeenten zijn er keihard mee bezig maar het is niet van de ene op de andere dag gerealiseerd.

De **VOORZITTER**: Ik kijk naar de laatste regel van de motie en terugkoppeling in de eerstvolgende commissievergadering. Het hangt er een beetje vanaf wat er afgesproken wordt in de regiegroep en het verdere proces, want terugkoppeling zou weleens zinvoller kunnen zijn op het moment dat die andere partijen daar wat explicieter en ik begrijp dat u van plan bent om ze

te informeren, dat dat wat geland is tussen de oren. Als wij het zo mogen lezen: zo snel mogelijk een terugkoppeling, dan wordt dat euvel voorkomen.

1955

Tweede termijn

De heer **DE GROOT** (D66): Voorzitter. Ik ben heel blij dat het college positief is over deze motie en dat daarin het vestigingsklimaat van groot belang is. Als je kijkt naar het aantal

1960

problematische schulden, een op de vijf gezinnen heeft een risicovolle schuld, als je kijkt naar het aantal mensen dat werkend tegen de armoedegrens zit of eronder, dan is het van groot belang dat wij blijven werken aan een goed vestigingsklimaat, zorgen dat wij een gezonde economie in de MRA krijgen, ook zorgen voor de mensen die het wat minder goed hebben. Daar past ook een goed gespreid toerisme bij.

1965

De heer **KLEIN** (CU/SGP): Voorzitter. Het had wellicht met een tweede interruptie afgekund, maar goed. Ik vroeg de heer Bond niet om het vestigingsklimaat onderuit te halen of het beleid op het vestigingsklimaat en daarmee te stoppen, ik vroeg vooral om de prioriteiten anders te stellen.

1970

Volgens mij is de prioriteit op dit moment niet meer om zoveel mogelijk bedrijven en toeristen te lokken. De prioriteit is hoe gaan wij om met de grote stroom van mensen die hier willen wonen en hier als toerist komen.

Gedeputeerde **BOND**: Ik heb het antwoord al in eerste termijn gegeven, zij het niet direct. Het succes in de MRA is groot en dat heeft te maken met jarenlange inspanningen. Ik heb I

1975

Amsterdam als voorbeeld genoemd. U weet dat Amsterdam daarmee stopt in investeren in het acquireren op die manier. Daarnaast zijn er heel veel bedrijven zonder acquisitie die zich graag willen vestigen in dit gebied en dat faciliteren wij. Dat is de EMA waar wel actief voor geacquireerd is, maar alle bedrijven die daar achteraan komen, daar zetten wij op in, want nu gaat het economisch goed maar over een paar jaren ziet het er weer heel anders uit. Dat zijn de talenten die je binnenhaalt en die kunnen wij goed gebruiken in de regio. Het is een veel breder palet dan u schetst en daarin faciliteren wij. De acquisitie is wat minder actief, maar dat betekent niet dat er niet heel veel internationale bedrijven zijn en dat past bij de ingediende motie over de top drie. Dan blijven wij dat wel faciliteren.

1980

1985

De **VOORZITTER**: Wij gaan over tot besluitvorming. Motie 35. Stemverklaringen?

De heer **HIETBRINK** (GL): Voorzitter. Wij zijn erg voor meetbare doelen maar niet met de exclusieve economische focus in de motie. Ik heb het niet kunnen vinden, mijnheer Den Uyl.

1990

De heer **ZOON** (PvdD): Voorzitter. De MRA-uitdagingen zitten vooral in de grote energietransitie, circulaire economie en andere mobiliteit, OV. Wij zien dat de motie vooral andere dingen gaat stimuleren waar wij juist geen behoefte aan hebben. Wij hadden van andere partijen wat meer verwacht. Wij zullen tegen stemmen.

- 1995 Mevrouw **DE MEIJ** (50plus): Voorzitter. Wij vinden het een sympathieke motie. Ik ga hem niet steunen omdat hij mij niet ver genoeg gaat. Het is al een ondemocratisch instituut, die MRA, er gaat heel veel geld in om. Concrete doelen moeten sowieso het uitgangspunt zijn omdat er zoveel geld in omgaat.
- 2000 De heer **KLEIN** (CU/SGP): Voorzitter. Ik vind dat de doelen van de MRA al vrij concreet zijn en de focus op het behouden en bereiken van de top drie positie in economisch opzicht vind ik ook te eng, dus wij zullen niet instemmen.
- De heer **KAPTHEIJNS** (PVV): Voorzitter. Ik sluit aan bij 50plus. Het is een sympathieke motie maar vanwege veel principiële bezwaren stemmen wij tegen.
- 2005 De **VOORZITTER**: Willen de tegenstanders de hand opsteken? Dat zijn de fracties GL, SP, PVV, PvdD, 50plus, CU/SGP, de overige leden voor, zodat de motie is aanvaard. Dan de voordracht. Stemverklaringen?
- 2010 De heer **ZOON** (PvdD): Stemverklaring. Wij zijn in de commissie heel kritisch geweest en dat de gedeputeerde nu verantwoordelijk is voor de planning en control maakt ons iets gelukkiger. Toch zijn wij niet helemaal tevreden met hoe het er nu voor staat. Toch willen wij de samenwerking in het convenant uit 2016 niet in de weg staan. Daarom zullen wij wel voor stemmen.
- 2015 De **VOORZITTER**: Mag ik de tegenstanders vragen de hand op te steken? Dat zijn de fracties PVV en 50plus, de overige leden voor, zodat de voordracht is aanvaard.
- 11. Statenvoordracht 57 Verklaring van geen bedenkingen (vvgb) Versterking Markermeerdijken**
- 2020 De heer **VAN DER SLUIJS** (PVV): Voorzitter. Er is al veel in de Staten en de krant gezegd over de Markermeerdijken. Mooie dijken die ons moeten beschermen tegen het water in de Markermeer. Dijken zijn er in de eerste plaats om een veilig gevoel te geven, want wat heb je aan een dijk als er bij een flinke storm het water een meter hoog in je huis staat. Daar word je dan op zijn zachts gezegd niet vrolijk van. Op veel plaatsen is al honderd jaar niets aan de Markermeerdijken veranderd. Het gevolg is dat de dijk op veel plaatsen is afgekeurd. Zij voldoen niet meer aan de huidige normen en dat betekent dat de schop erin moet. Daar begint het spek meteen te stinken. Mijn fractie begrijpt heel goed dat de omwonenden van dit stukje dijk dat niet zonder slag of
- 2030 stoot willen prijsgeven, maar nu komt het moment dat je een afweging moet maken wat je belangrijker vindt, een mooi plaatje waar je niets aan wilt veranderen of de veiligheid voor het achterland, het land achter de dijken. Niet een hele moeilijke vraag. Mijn fractie gaat te allen tijde voor veiligheid, maar ik wil de gedeputeerde wel vragen dit idyllische plaatje zoveel mogelijk in stand te houden. Dat kan betekenen dat hier en daar na het veilig maken van de dijk cosmetische
- 2035 aanpassingen nodig zijn, zoals het aanbrengen van basaltbrokken en Noorse stenen of bomen en planten. Ik wil de gedeputeerde vragen hierover met de lokale mensen in overleg te gaan. Dat is toch bij een dijk van een project een kleine moeite. Klaarblijkelijk is door de verschillende

ondergronden een eensluidende aanpak voor de Markermeerdijken niet mogelijk. Elk stukje van de dijk moet apart worden bekeken, beoordeeld op de beste aanpak en worden verbeterd. Dat geeft bij bewoners een gevoel van willekeur. Waarom kan in Uitdam en Durgerdam wel een damwand worden geslagen en op andere plaatsen niet? Om deze gevoelens weg te nemen is er uitgebreid aan burgerparticipatie gedaan opdat de omwonenden in het gehele proces mee kunnen denken en hen uitgebreid op de hoogte te houden van elke stap die wordt genomen. Desondanks zijn die gevoelens niet bij iedereen weggenomen gezien de vele zienswijzen die zijn ingediend en de vele insprekers in de commissievergadering op 24 september jl. Dat betreuren wij. Klaarblijkelijk is er in de informatievoorziening toch iets fout gegaan. Ik wil de gedeputeerde daarom vragen om te onderzoeken waar het proces in de communicatie met de omwonenden verbetering behoeft en indien mogelijk, in het plan enige aanpassingen te doen mits de veiligheid van de overige inwoners van Noord-Holland niet in gevaar komt.

De heer **KRAMER** (GL): Voorzitter. Het project Markermeerdijken is primair gericht op waterveiligheid. Nut en noodzaak daarvan staan niet ter discussie. Het project heeft jaren in beslag genomen en dat is begrijpelijk. Het is complex, diverse waarden strijden met elkaar om voorrang, zoals die van de monumentale dijk, natuur en landschap en een zorgvuldige afweging daarvan is niet eenvoudig. Veel mensen hebben zich voor dit project ingespannen, zowel van de kant van de opstellers als namens de criticasters. Alle waardering daarvoor. Echter, wat opvalt is dat de tijd en energie die is gestoken in talrijke bijeenkomsten en de uitvoerige beantwoording van de zienswijzen niet geleid hebben tot een breed maatschappelijk draagvlak. Diverse bewonersgroepen voelen zich niet gehoord, zijn niet in de positie geweest om van meet af aan mee te denken en te praten over mogelijke oplossingen. Een veelgehoorde kritiek is dat er slechts gereageerd kon worden op de door de Alliantie uitgedokterde voorstellen en dat alternatieven niet of niet voldoende konden worden doorgesproken. Zo heeft de dorpsraad van Uitdam bijvoorbeeld niet kunnen meepraten over het aangrenzende dijkdeel in Opperwoud behorend tot dezelfde gemeente en met de gemeente Koggenland en de bewoners van Scharwoude een niet gewenste oeverdijk opgedrongen. Het gaat er nu niet om of de kritiek van omwonenden in alle gevallen standhoudt, maar om wat overheersend is in de ervaring van de direct betrokkenen. Wat mogelijk meespeelt is dat er meer op de techniek van de dijkversterking georiënteerde projectmedewerkers en primair op het behoud van de monumentale leefomgeving gerichte bewoners niet altijd elkaars taal spreken. Nogmaals, het gaat er niet om wie er precies gelijk heeft, maar om wat wij met die ervaringen doen. Wij pleiten ervoor om nogmaals diepgaand het gesprek aan te gaan met de groeperingen die hebben laten blijken vast te houden aan hun bezwaar en die ervan overtuigd zijn dat er minder ingrijpende oplossingen mogelijk zijn om de monumentale dijk te versterken. Zulke gesprekken zijn niet alleen van belang voor het draagvlak dat nodig is om het project op verantwoorde wijze te kunnen uitrollen, maar zijn ook nodig om er zeker van te zijn dat de voorhanden deskundigheid onder inwoners is aangesproken en dat er geen versterkingsmethoden buiten beeld zijn gebleven die zorgen voor voldoende waterveiligheid bij een zo gering mogelijk aantasting van het monumentale dijklandschap.

De heer **VOSKUIL** (PvdA): Voorzitter, ik kan voor een groot deel meegaan in dit relaas, maar ik vraag mij af hoe u door met deze motie op de rem te gaan staan van het project, ervoor kunt

zorgen dat er geen verwachtingen gewekt worden bij de bewoners, waarvan u nu al zo goed als zeker kunt zeggen dat u ze niet gaat inlossen. U zegt, wij moeten een open discussie hebben en kijken naar alternatieven, maar er is al gekeken. Verwacht u echt dat dit andere dingen gaat opleveren? Hoe gaat u om met het verwachtingenmanagement wat steeds een groot probleem is geweest?

2085

De heer **KRAMER** (GL): Het gaat ons er primair om dat dingen niet helemaal goed zijn gelopen en dat je een vorm moet vinden om dat recht te zetten. Daarop is het overleg in eerste instantie gericht. Dat zou ertoe kunnen leiden dat er iets uitrolt dat misschien verder gaat dan een kleine aanpassing in de uitwerking. Die poging moeten wij ondernemen. U refereert aan een motie die ik nog niet heb ingediend. Maar ik heb begrepen dat u dat ook wel wilt maar dat u zich beperkt tot de uitwerking en wij doen dat niet. Als u mij mijn verhaal laat afmaken, dan dien ik de motie in en dan kunt u daar alsnog vragen over stellen.

2090

2095 De heer **VOSKUIL** (PvdA): Misschien appelleer ik aan een motie die nog niet is ingediend, maar de heer Kramer appelleert aan een woordvoerder die nog niet op het spreekgestoelte heeft gestaan, dus wat dat betreft is hij nog vroeger dan ik. Is de heer Kramer het met mij eens dat wanneer hij zegt wat hij nu zegt, we gaan er nog een keer naar kijken en misschien komt er iets uit, dat bij de groep mensen die al zolang op zoek zijn naar een antwoord op hun vragen over wat het beste is voor hun dijk, toch verwachtingen wekt terwijl dat niet heel waarschijnlijk is in het licht van wat er allemaal gedaan is en gezien de uitkomsten van alle onderzoeken die in het project zijn gebeurd. Dat u een verwachting in standhoudt waarvan u bijna zeker kunt zeggen dat u die niet waar kunt maken.

2100

2105 De heer **KRAMER** (GL): Primair is het een vorm van recht doen aan de bezwaren omdat die niet altijd overal zijn gehoord en niet alle oplossingen overal zijn bekeken, maar de bewoners waarvan ik er heel veel heb gesproken, weten heel goed dat er sprake is van hele smalle marges en in die zin heb ik ze niets voorgeschilderd, niet in de laatste plaats vanwege de samenstelling van PS. Dat appel blijf ik doen. Ik had het over de zo gering mogelijke aantasting van het monumentale dijklandschap. Een positief effect daarvan is dat bedenkingen over een goede ruimtelijke ordening dan achterwege zouden kunnen blijven. Deze wat ik toch gemakshalve een hersteloperatie noem, die qua tijdsbeslag in het niet valt bij de totale duur van het project en die deels zou kunnen samenvallen met werkzaamheden aan en gesprekken over het definitieve ontwerp, veronderstelt wel dat sprake is van open overleg, ook dan verander je een brug niet snel in een tunnel, maar soms kan een pont ook uitkomst bieden.

2110

2115

De heer **BAKKER** (D66): Voorzitter. De dijk is reeds 12,5 jaar geleden afgekeurd en dient te worden versterkt. Daar mag mede na alle aanvullende onderzoeken die zijn gedaan, geen twijfel meer over zijn. Voor D66 is de veiligheid voor Noord-Hollanders achter de dijk van het grootste belang. Daarnaast willen wij dat de monumentale dijk met haar karakteristieke ruimtelijke kwaliteit en de natuur zoveel mogelijk gespaard wordt. Een dijk is namelijk meer dan een bult zand en stenen die ons beschermt tegen het water. De dijk vertelt ons de eeuwenoude geschiedenis van voorouders, hun strijd tegen het water en vormt voor de huidige bewoners

2120

2125 onderdeel van hun eigen geschiedenis, woonomgeving, hun thuis. Het is niet voor niets dat wij de Markermeerdijken tot provinciaal monument hebben gemaakt. Wij dienen daarom uiterst zorgvuldig met de dijk en met de zorgen van de bewoners om te gaan. Met het door het Hoogheemraadschap vastgestelde plan gaat tot wel 40% van de huidige dijk verdwijnen door afgraving en asverschuiving. Dat is zeer ingrijpend. De vraag waar wij ons de afgelopen periode vooral over hebben gebogen, is of dat nu zo ingrijpend nodig is. Deze vraag is mede gevoed door 2130 de vele zienswijzen, insprekers en gesprekken met bewoners. Veel mensen voelen zich onvoldoende gehoord, zijn van mening dat er onvoldoende is gekeken naar alle mogelijkheden, denken dat het anders kan en vragen om uitstel en meer onderzoek. Laat ik er niet omheen draaien. De 40% vinden wij ook ingrijpend en pijnlijk. Ik ga deze mensen waarschijnlijk vandaag wel teleurstellen want alles overwegende zijn wij tot de conclusie gekomen dat deze ingrijpende 2135 verandering noodzakelijk is en voldoende is onderbouwd. De belangrijkste onderbouwingen die wij hebben gevonden om toch de vvgb af te geven, zijn dat onderzoeken zijn gedaan naar andere technische oplossingen, maar die bleken onvoldoende veiligheid te bieden. Een andere technische oplossing wordt op veel plekken gezien dat het tot groter risico op schade en andere problemen kan leiden tijdens de uitvoering en de dijk kan met een andere oplossing in de 2140 toekomst mogelijk moeilijker worden versterkt. Gelet op de doorgaande klimaatverandering en het rapport van Deltares over de snelle zeespiegelstijging is dat in onze ogen een reëel scenario om rekening mee te houden. Dit zou weleens niet de laatste versterking kunnen zijn.

2145 De heer **KRAMER** (GL): Voorzitter. U bent tot een conclusie gekomen. Mist u niet het rapport van de commissie Vrijling? Daar wordt opnieuw gekeken naar een aantal van modulen waar bezwaren tegen bestaan en waar alternatieven voor zijn aangedragen.

2150 De heer **BAKKER** (D66): Ik heb daar in de commissie over gezegd dat ik het vrij ongemakkelijk vind dat dit rapport nog niet in zijn volledigheid is verschenen nu wij hierover moeten besluiten, maar wij hebben wel een memo gehad waarin duidelijke en heldere voorlopige conclusies worden getrokken dat het niet tot andere technische oplossingen gaat leiden. Het gaat mogelijk wel leiden tot aanpassingen die passen binnen de scope van het plan. Wij denken dat meer onderzoek en het nu uitstellen van ons besluit niet gaat leiden tot andere uitkomsten. Ik ben het helemaal eens met de heer Voskuil die zei, laten wij vooral geen valse hoop en verwachtingen 2155 scheppen. Na een moeizaam participatietraject is het tijd voor duidelijkheid, weten waar wij aan toe zijn. De dijk kan mogelijk nog wel iets gespaard blijven, maar binnen de scope van wat er nu al ligt. De gedeputeerde zei het al in de commissie, vandaag leggen wij het maximale ruimtebeslag vast maar in de uitwerking kunnen zich nog wel wat dijkbesparingen voordoen. Het blijft nog wel de vraag, wat wij ons bij die besparingen precies mogen voorstellen. Misschien kan 2160 de gedeputeerde daar nog iets over zeggen. Met die opmerkingen over het vervolg maak ik het bruggetje naar de volgende fase. Voor ons is ook duidelijk dat het participatieproject niet vlekkeloos is verlopen. Het proces heeft echter wel aantoonbaar bijgedragen aan het ontwerp dat er nu ligt, maar veel mensen voelen zich onvoldoende gehoord en trekken gemaakte keuzes in twijfel. Dat is spijtig en dat zien wij graag anders. In de vervolgfase zijn er nog veel keuzes te 2165 maken over dijkbekleding en terugkeer van Noorse stenen. De heer Loggen heeft in de commissie toegezegd toe te zien op een goede participatie in de vervolgfase. Inmiddels hebben

wij hier ook nog te elfder ure een stuk van HHNK over mogen ontvangen. Toch houden wij de gedeputeerde graag aan zijn toezegging en willen zijn inzet richting Alliantie en de urgentie om echt werk te maken van participatie graag bekrachtigen met een uitspraak van PS. Daarvoor
2170 hebben wij samen met de PvdA, VVD en CDA een motie voorbereid, die door de PvdA zal worden ingediend. Wij zien uit naar een vervolgfase waarin de Alliantie nog veel ruimte gaat bieden voor bewonersparticipatie bij de uitwerking van de plannen. Een fase waarin de noodzakelijke versterking helaas tot gevolg heeft dat delen van de huidige dijk verloren gaan maar ook een fase waar wij wel positief naar kunnen kijken. Wij hebben straks weer een veilige dijk, waarin ook heel
2175 veel monumentale en ruimtelijke elementen wel bewaard zijn gebleven en waar wij nieuwe zaken mee terugkrijgen, zoals nieuwe natuur, een nieuw fietspad, nieuw strandjes. Laten wij vandaag vooral niet overwegend somber zijn, maar ook wat positief vooruitkijken.

Mevrouw **DE GROOT** (SP): Voorzitter. Het is van groot belang om ons in te zetten voor de
2180 veiligheid van de bewoners van Noord-Holland. Wij PS, moeten vandaag een definitieve vvgb afgeven, waarbij een goede ruimtelijke ordening van het grootste belang is. Aan ons om te zeggen of wij vinden of die goede ruimtelijke ordening er ook daadwerkelijk is. Al gedurende langere tijd hebben wij allerlei inwoners die te maken hebben met de Markermeerdijken, laten opdraven en natuurlijk hebben wij ze ook bezocht. Uit alle bijeenkomsten met diverse bewoners
2185 blijkt dat zij niet erg tevreden zijn met de ruimtelijke ordening die er zal zijn na voltooiing van het project. Volgens ons is er na de ontwerp-vvgb dan ook niets of slechts heel weinig met de argumenten van de bewoners gedaan. Sommige stukken van de toekomstige dijk vinden zij het aanzien waard, andere delen vinden zij ronduit om te huilen. Grote bezwaren zijn er in Scharwoude waar zelfs de raad van Koggenland en de burgemeester zich voor inzetten, in Warder
2190 en ook nog steeds bij Uitdam. Daar moet toch iets gedaan worden om te komen tot een goede ruimtelijke ordening. Het gaat wel om een provinciaal monument. Wat de SP betreft, moeten de inwoners een grote stem hebben in het verhaal. Geen betere inwoners dan tevreden inwoners. Daarom een motie van GL, SP, PvdD en 50plus die de heer Kramer zou indienen maar dat vergeten is en daarom doe ik het nu even. Als PS met zijn allen voor deze motie stemmen, komt
2195 er een goede ruimtelijke ordening naderbij, wordt het provinciaal monument levend en wel gespaard en verdwijnen een groot aantal bezwaren van de bewoners. Wat wil je nog meer? En kom nu niet aan, met oh, oh, het is zo gevaarlijk als de vvgb nog even uitgesteld wordt. Toen twee weken geleden voorspellingen kwamen dat de zeespiegel nog meer zou stijgen dan eerder vermoed, was de SP ook ongerust, maar de dijkgraaf, de heer Kohsiek, zegt in de Volkskrant van
2200 24 september jl. tegen verslaggever, Marjon Bolwijn, we zijn geen Bangladesh. Nederland heeft expertise en geld genoeg om watersnoodrampen te voorkomen. We zijn ook geen Amerika dat liever eerst mensen in veiligheid brengt en dan pas gaat kijken hoe een overstroming te voorkomen. Wij denken ver vooruit. Met de uitspraak van de dijkgraaf in het achterhoofd – de laconieke uitspraak – kunnen wij desnoods met de vvgb nog wel even drie maanden wachten en
2205 kijken hoe het afloopt.

Motie 36/08-10-2018

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 8 oktober 2018

2210

Constaterende dat:

- *Het bestuur van het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier op 19 september 2018 het projectplan Markermeerdijken heeft vastgesteld;*
 - *Uit de stukken blijkt dat er veel bijeenkomsten en contacten zijn geweest met bewoners en andere belanghebbenden, die deels hebben geleid tot bijstelling van het projectplan;*
- 2215
- *Uit zienswijzen en inspraak naar voren komt dat diverse belanghebbenden zich desalniettemin niet gehoord voelen.*

Overwegende dat:

- 2220
- *Nut en noodzaak van versterking van de Markermeerdijken niet ter discussie staan;*
 - *De Markermeerdijken met zijn karakteristieke dijklandschappen over een provinciale monumentenstatus beschikken;*
 - *De methode van versterking deze beschermde status dient te respecteren, waarbij alternatieven met de minste impact op het monumentale dijklandschap de voorkeur verdienen;*
- 2225
- *Op diverse onderdelen van het traject geen alternatieve oplossingen zijn onderzocht, zodat niet kan worden vastgesteld of volstaan kan worden met bescheidener ingrepen in het monumentale dijklandschap;*
 - *Er op onderdelen van het traject sprake is van ingrepen die op gespannen voet (kunnen) staan met de vereisten van goede ruimtelijke ordening.*
- 2230

Voorts overwegende dat:

- *Bij ingrijpende projecten, zoals versterking van de Markermeerdijken, maatschappelijk draagvlak uitermate belangrijk is;*
- 2235
- *Lang niet alle ingebrachte bezwaren en alternatieven (voldoende) zijn doorgesproken met de indieners;*
 - *Het derhalve wenselijk is dat met nader te benoemen partijen alsnog een diepgaand gesprek wordt aangegaan;*
 - *Een maximale termijn van drie maanden hiervoor toereikend zou moeten zijn.*

2240

Besluiten GS op te dragen:

1. *Overleg te entameren met in elk geval de indieners van zienswijzen die ook na beantwoording daarvan hebben aangegeven vast te houden aan hun bezwaren.*
 2. *Zorg te dragen voor een open overlegagenda, zodat diepgaand kan worden gesproken over de bezwaren, alternatieve oplossingen, reviews en andere daarmee verbonden zaken.*
- 2245
3. *De bevindingen ten aanzien van de mogelijkheden tot wijziging, respectievelijk optimalisering van de desbetreffende versterkingsmethoden met PS te delen en te bespreken*

en gaan over tot de orde van de dag.

2250 *Fracties GL, SP, PvdD, 50plus*

De **VOORZITTER**: De motie maakt deel uit van de beraadslagingen.

2255 Mevrouw **DE MEIJ** (50plus): Voorzitter. Voor ons staat waterveiligheid natuurlijk ook voorop en is
nut en noodzaak van vervanging van de Markermeerdijken noodzakelijk. Het is een omvangrijk
project en wij bedanken alle opstellers van alle plannen en alle overleggen die zijn gevoerd,
spreekuren die zijn gehouden en voor de nota van beantwoording. Toch hebben wij onze twijfels
over hoe er is omgegaan met de indieners van zienswijzen en bezwaren. Mijn collega van het
2260 waterschap had ook echt het gevoel niet goed te zijn ingelicht c.q. te zijn meegenomen door het
waterschap met name en Arcadis over alle plannen en alternatieven van bewoners. Wij vragen de
gedeputeerde daarom om eventueel de vvgb met drie maanden uit te stellen, want de dijk ligt er
straks voor 50 jaar minimaal. Nogmaals met bewoners in gesprek te gaan en waar dat mogelijk
is, toch nog aangedragen alternatieven van bewoners te onderzoeken. De impact op de diverse
onderdelen van de Markermeerdijken is enorm groot en de dijk komt er minimaal weer voor 50
2265 jaar en wordt op diverse plekken beslist visueel geheel anders. Ik ondersteun de motie van GL.

Mevrouw **ROMMEL** (VVD): Voorzitter. Al eeuwenlang beschermen de Markermeerdijken het
achterland tegen overstroming, het gaan over 1,2 miljoen inwoners achter de dijk. In 2006 is
door een landelijke toetsing geconstateerd dat een groot deel van de dijk, 33 km, niet voldoet
2270 aan de wettelijke veiligheidsnormen, dus de Markermeerdijken moeten worden versterkt. Dit
beeld wordt gelukkig breed gedragen. Er zijn diverse onderzoeken geweest, daarom ligt er nu
een plan dat grotendeels voldoet aan de wensen van de mensen. Daarnaast worden de
monumentale delen van de dijk zoveel mogelijk gespaard. Er zijn nog steeds bezwaren tegen de
realisatie van de dijkverzwaring, echter, de dijk moet worden versterkt en wij kunnen niet langer
2275 wachten. Als je kijkt naar de enorme droogte van deze zomer, dan zie je wel dat de natuur zijn
eigen weg gaat. Wij hebben altijd aangegeven dat wij het belangrijk vinden dat bewoners kunnen
participeren in dit proces en de gedeputeerde heeft in de commissievergadering ermee
ingestemd dat hij dat wil ondersteunen en toegezegd dat het ook zal gebeuren. Wij vertrouwen
daarop. Wij hebben alleen de laatste tijd met heel veel mensen gesproken en tot vandaag
2280 klampen mensen ons nog aan. Juist omdat wij het zo belangrijk vinden dat de burgerparticipatie
bestaat en dat mensen nog steeds gehoord worden, wij de motie mede in zullen dienen waarbij
wij de controle houden op de besprekingen die zullen plaatsvinden met de burgers. Wij willen dat
er een plan van aanpak komt waardoor wij kunnen zien hoe en op welke manier die gesprekken
plaats kunnen vinden, zodat de mensen houvast hebben dat zij betrokken worden bij het overleg
2285 over hun dijk en serieus genomen worden. Het feit dat het er bij die mensen op lijkt dat zij meer
niet worden gehoord dan wel en dat ze alleen maar een soort van toehoorder zijn, wij zullen het
niet helemaal kunnen wegnemen, maar wij willen het wel graag kunnen controleren. Met wat wij
geconstateerd en gezegd hebben, de aanpassingen zijn ingrijpend maar in het kader van een
goede ruimtelijke ordening hebben wij geconstateerd dat er een weloverwogen afweging heeft
2290 plaatsgevonden van alle in het geding zijnde belangen van dit besluit en daarom zien wij geen
bedenkingen en geen gronden om de vvgb niet definitief vast te stellen. Wij stemmen in met het
voorstel.

2295 Mevrouw **DE GROOT** (SP): Ik heb gelezen dat de VVD in het Hoogheemraadschap tegen gestemd
heeft tegen dit hele gebeuren. Ik vraag mij af of de VVD in de provincie de bewoners niet wat

meer garanties wil geven door ze drie maanden tijd te gunnen om na te denken over de vvgb en vooral natuurlijk ons bestuur te laten nadenken over de vvgb.

2300 Mevrouw **ROMMEL** (VVD): De afwegingen in het Hoogheemraadschap en in de provincie zijn anders, die drie maanden zullen die mensen niet helpen. Wij vinden dat wij voldoende meedenken met de mensen die bezwaar hebben, dat er gewoon contact blijft met die mensen in dit gebied. Dat doen wij met een plan van aanpak dat wij dat kunnen controleren.

2305 Mevrouw **DE GROOT** (SP): U denkt daarmee voor de inwoners voldoende garantie te hebben dat hun wensen en bedenkingen ook voldoende gehonoreerd worden?

2310 Mevrouw **ROMMEL** (VVD): U zegt nu dat de wensen van de mensen voldoende gehonoreerd zullen worden en dat wij daar een garantie voor geven. Dat kunnen wij niet en doen wij ook niet, want die garantie kunnen wij en ook u zeker niet geven. U hebt het debat met de heer Voskuil gehoord en u weet dat zou een schijn-iets zou zijn als je drie maanden langer gaat doen over het afgeven van een vvgb. Wij zien daar geen gronden voor.

2315 Mevrouw **VERMAAS** (PvdD): Voorzitter. Dijken zijn er om ons te beschermen tegen de kracht van het water en als een dijk niet meer veilig is, dan moeten wij de dijk versterken, zeker nu door klimaatverandering het weer extremer wordt en het risico op overstromingen met grote gevolgen toenemen. De Markermeerdijken voldoen al sinds 2006 niet meer aan de veiligheidsnormen en dus wordt het hoog tijd dat de dijk versterkt wordt. De dijk is echter ook een bijzonder monument en ingrijpende wijzigingen aan de dijk hebben een grote impact op de natuur en op de leefomgeving van de omwonenden. Daarom is het voor ons van belang dat voor elk stuk dijk waarvoor nu ingrijpende wijzigingen worden voorgesteld, serieus is gekeken naar alternatieven. Daar knelt volgens veel bewoners de schoen. Zij stellen dat op sommige stukken zoals bij Scharwoude en Opperwoud, alternatieven niet serieus genoeg zijn overwogen. Bovendien wordt de onafhankelijkheid van de commissie die dit vraagstuk diende te beoordelen, in twijfel getrokken. Daar komt nog bij dat het rapport van deze commissie nog niet eens af is. Er moet 2325 natuurlijk een punt komen waarop er een knoop moet worden doorgehakt en men tot uitvoering overgaat om de dijk weer veilig te maken. De vraag is of dat moment nu al is aangebroken.

2330 De heer **BAKKER** (D66): Ik hoor u zeggen dat de bewoners vinden dat de commissie misschien niet onafhankelijk is, dat de bewoners vinden dat de alternatieven niet goed zijn onderzocht. Vindt u dat ook?

2335 Mevrouw **VERMAAS** (PvdD): Ik krijg heel sterk de indruk dat dat inderdaad het geval is, zeker wanneer een burgemeester die nauw betrokken is bij zijn omgeving, ons zijn twijfels over de onafhankelijkheid van de commissie komt vertellen in onze commissie, dan ben ik dat met hem eens en dan vind ik dat wij daarnaar moeten luisteren.

De heer **BAKKER** (D66): Heeft u de burgemeester in de commissie als antwoord op mijn vraag aan hem daarover horen zeggen dat hij de commissie niet in twijfel trekt, maar dat hij vindt dat er goed met de twijfels van de burgers omgegaan moet worden.

2340

Mevrouw **VERMAAS** (PvdD): Misschien vindt D66 het niet zo belangrijk om naar de mensen die het meest betrokken zijn bij deze dijk, te luisteren, maar wij vinden dat wel. Wij hebben zoveel inhoudelijk overtuigende argumenten gehoord van deze inwoners die ons keer op keer met rapporten, deskundigen en burgemeesters zijn komen opzoeken en ons hebben verteld dat het niet allemaal zo pasklaar is als in de stukken die wij gezien hebben is, dat wij zeker daardoor overtuigd zijn. Wellicht is dat bij D66 anders. U was in de commissie kritischer. De vraag is nu of het moment is aangebroken waarop wij tot uitvoering moeten overgaan of dat er ruimte tot verbetering is. De PvdD is van mening dat die ruimte er is en dat er nog een laatste poging gedaan moet worden om te kijken of er alternatieven zijn die nog niet zijn onderzocht. Daarom hebben wij de motie van de SP, GL en 50plus medeondertekend. Op dit moment zijn onze bedenkingen nog te groot om in te stemmen met een vvgb.

2345

2350

De heer **DE KAM** (CDA): Voorzitter. Ik wil nog even terugkomen op wat een van de insprekers in de commissievergadering zei. Hij zei letterlijk: Jullie zouden een verklaring van bedenkingen moeten afgeven, dus zonder het woordje 'geen'. Er zijn veel bedenkingen geuit en de nota van zienswijzen is een dik boek met bedenkingen, dus hoe kunnen PS vandaag een vvgb afgeven? Ik kijk graag vooruit en wat winnen wij er nou mee als PS deze verklaring vandaag niet zouden afgeven? Wordt het plan dan beter? Worden de insprekers dan meer gehoord? Ik zou vandaag graag bereiken dat het verhaal van de Markermeerdijken een nieuwe wending krijgt. Ik zou willen bereiken dat door de inbreng van bewoners en organisaties straks over de dijk nog meer te vertellen valt dan ooit tevoren en ik zou willen bereiken dat de oude materialen van de dijk worden toegepast in de nieuwe dijk. Daarom dienen wij vandaag de motie in samen met de PvdA, VVD en D66. Samen met de notitie van de Alliantie, met de beantwoording van onze Statenvragen en de effort die de gedeputeerde in dit dossier heeft gestoken, geeft dat ons vertrouwen in een goed vervolg. Er komt een nieuw hoofdstuk voor de Markermeerdijken en het CDA zal zowel in de Staten als in het waterschap het project met grote betrokkenheid blijven volgen. Ik wil nog even ingaan op de motie van onder andere GL. Het CDA staat achter de intentie van de motie van GL. Dat is volgens mij het streven dat de indieners van de zienswijzen een echt gesprek kunnen hebben over de voorliggende alternatieven en over de definitieve invulling van het project. De moeilijkheid die ik zie is met wie de indieners dan in gesprek zouden moeten gaan. De motietekst suggereert dat daar een belangrijke rol voor GS en later voor PS zou zijn, maar dan vergeten wij de primaire verantwoordelijkheid van het Hoogheemraadschap. Het is goed om die verantwoordelijkheid terug te leggen bij het Hoogheemraadschap en de juiste manier om dit te doen, is via voorwaarden in de vergunning. Daarom ligt de motietekst die straks zal worden ingediend, meer in lijn met onze visie. Het lijkt mij wel mooi als wij als PS de handen ineen kunnen slaan en een gezamenlijke motie kunnen vaststellen. Wij hebben geprobeerd om de motie met GL samen te voegen maar hoewel de intentie van gelijke strekking is, ligt het verschil van inzicht over het nu vaststellen van de vvgb ons in de weg. Ik hoop dat wij vanmiddag tot een

2355

2360

2365

2370

2375

2380 breed gedragen motie kunnen komen, bijvoorbeeld door GS te vragen een plan van aanpak participatie aan PS toe te sturen en te rapporteren over de uitvoering van dit plan.

2385 De heer **VOSKUIL** (PvdA): Voorzitter. Wie in Noord-Holland over dijken spreekt, kan gewild of ongewild niet om Hansje Brinker heen. Het verhaal over het dappere jongetje dat met zijn vinger in de dijk voorkomt dat Haarlem onder water kwam te staan. Niet vanwege het verhaal zelf, dat is
2390 immers een stukje Amerikaanse fictie en de bewering dat het echt waar is, zou gezien kunnen worden als een heel vroeg voorbeeld van fake nieuws. Wel omdat er een parallel bestaat met de Markermeerdijken. Dan heb ik het niet over de vinger in de dijk actie die ten onrechte aan Hansje wordt toegeschreven, maar wel over waar die volgens het verhaal symbool voor staat. De geestdrift van het hele land in de strijd tegen dreigende doorbraak en verwoesting zowel letterlijk
2395 als figuurlijk, of zoals de auteur het zegt: "Er kan geen lek in de dijk ontstaan, noch in de politiek of de openbare veiligheid of een miljoen vingers staan klaar om het te stoppen tegen elke prijs." Wat hier beschreven wordt, is wat wij tegenwoordig burgerparticipatie noemen. De grote mate van betrokkenheid van onze inwoners bij hun leefomgeving en hun dijk, die zo kenmerkend is voor dit hele proces, net zo kenmerkend als hun bereidheid om tegen elke prijs hun vinger in de
2400 dijk te steken, wanneer zij een dreigende doorbraak van de kant van het bestuur en de politiek vermoeden. Het is die betrokkenheid die wij serieus moeten nemen, koesteren, vasthouden en bovenal waarderen. Wat niet ter discussie staat is dat iedereen wil dat dijken veilig en sterk zijn en dat ons lage land beschermd wordt tegen het hoge water. Wat voor een aantal inwoners wel ter discussie staat, is of de gekozen oplossingen de beste, minst aantastende zijn en de vraag of
2405 de noodzaak van versterking enerzijds en het behoud van de monumentale dijk en de kenmerkende dijkdorpen anderzijds voldoende in balans zijn. Vooral bij Scharwoude en Zeevang is nog veel discussie over de gekozen aanpak en wij waarderen het dat deze modules nogmaals door een onafhankelijke commissie van experts bekeken worden. Alle stukken lezend hebben wij de indruk gekregen dat er veel aandacht is besteed aan de inbreng en de wensen van bewoners
2410 bij het zoeken naar de beste oplossing. Soms heeft dat tot gevolg gehad dat het ontwerp werd aangepast en soms bleken de aangedragen oplossingen onvoldoende, bijvoorbeeld vanwege waterveiligheid. Het resultaat is een omvangrijk en complex plan waarin per module uiteengezet is wat er gedaan moet worden om de dijk veilig te maken. Dat verschilt per deel, omdat de dijk niet overal hetzelfde is, ook al lijkt dat misschien wel zo.

2415 Mevrouw **DE GROOT** (SP): Voorzitter. Hoe komt het nou dat de bewoners tot op vandaag ons als Statenleden bestoken met brieven en documenten, hoe komt het dat de bewoners zoveel hebben ingesproken? Hebt u het idee dat er echt voldoende naar die bewoners is geluisterd, want dat beluister ik in uw bijdrage. Ze zitten hier niet voor niks.

2420 De heer **VOSKUIL** (PvdA): Of het ooit voldoende is, weet ik niet. Er is een heleboel geluisterd naar de inwoners, er is aan de hand van hun inbreng veel aangepast en er is ook veel heroverwogen en soms zijn hele andere methoden en technieken op basis van die inspraak ingevoerd. Is het ooit genoeg? Waarschijnlijk niet, want dan hadden wij hier een lege publieke tribune gehad en dat is niet zo. Zijn daar zaken in gedaan die wat ons betreft, anders of beter hadden gemoeten? Absoluut, dat is een les voor toekomstige projecten om te leren daar goed mee om te gaan. Alles

overwegende vinden wij dat er zoveel mogelijk uiting is gegeven aan de verwerking van de bezorgdheid om een veilige dijk te creëren. Alles overziend zijn wij van mening dat de voorgestelde aanpak van de dijk hoe ingrijpend deze soms ook is op de bestaande dijk en het landschap, inderdaad de beste manier lijkt om de veiligheid te vergroten en waar mogelijk het monument te sparen, zoals ik net tegen mevrouw De Groot zei. Nu volgt de verdere detaillering van het project. Hoe moet de dijk er aan de buitenkant uitzien na het verstevigen? Ook voor ons is het essentieel dat bewoners en belanghebbenden hier echt bij betrokken worden. Zij kennen hun dijk en hun dorp en zij weten wat er binnen de kaders van technische versterking gedaan moet worden om het karakter zoveel mogelijk te behouden of terug te brengen. Het komt misschien als een verrassing, maar daarvoor dienen wij een motie in.

Motie 37/08-10-2018

Betrek de betrokken inwoners Markermeerdijken

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 8 oktober 2018

Overwegende

- *Dat PS grote waarde hechten aan het betrekken van onze inwoners bij het tot stand komen en uitwerken van plannen;*
- *Dat de Markermeerdijken tussen Hoorn en Durgerdam niet langer voldoen aan de eisen die in het kader van de veiligheid aan een primaire waterkering gesteld moeten worden;*
- *Dat de komende jaren gewerkt zal worden aan een versterking van de Markermeerdijken conform het projectplan zoals dat op 19 september door het Algemeen Bestuur van HHNK is vastgesteld;*
- *Dat om een vergunning te kunnen verlenen hiervoor, PS een vvgb dient af te geven;*
- *Dat er binnen de kaders van het projectplan uitwerking gegeven gaat worden aan de landschappelijke en ruimtelijke invulling van de nieuwe dijk;*
- *Dat de gedeputeerde heeft toegezegd dat de bewoners daar nadrukkelijk bij betrokken zullen worden in het vervolg van het proces.*

Voorts overwegende:

- *Dat PS het als hun verantwoordelijkheid zien om een goed proces van burgerparticipatie bij de landschappelijke uitwerking te borgen;*
- *Dat het van belang is vooraf duidelijkheid te geven over het participatieniveau, de vormen van de participatie, de ruimte binnen het participatieproces voor deelnemende bewoners en de verwachtingen die zij bij dit proces mogen hebben.*

Roepen het college op:

- *Met de betrokken partners binnen de Alliantie Markermeerdijken voor de verdere uitwerking van de ruimtelijke invulling een concept plan van aanpak burgerparticipatie op te stellen waarin tenminste tot uitdrukking komt*
 - a. Het niveau van participatie*
 - b. De vormen van participatie*

2465 *c. De verwachtingen die inwoners en belanghebbenden bij het participatieproces mogen hebben;*
- Het opstellen van dit plan van aanpak als voorwaarde op te nemen bij het verlenen van de
vergunning

en gaat over tot de orde van de dag

2470 *Fracties PvdA, D66, VVD, CDA*

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

2475 De heer **VOSKUIL** (PvdA): Het zou heel fijn zijn als nog meer partijen zich bij deze motie willen aansluiten. Ik zou graag een toezegging willen hebben van de gedeputeerde dat wij het plan van aanpak dat opgesteld zou kunnen gaan worden, in de commissie krijgen en dat wij geïnformeerd worden over het verloop, de successen en eventuele hobbels in het participatieproces. Bovendien zou ik GS adviseren de inwoners en belanghebbenden ook te betrekken bij het concept plan van aanpak. Draagvlak en vertrouwen komen immers vooral voort uit openheid en betrokkenheid. Een
2480 gebrek aan vertrouwen kan aanleiding zijn om de vinger uit de spreekwoordelijke dijk te trekken en Haarlem, het provinciaal bestuur, onder water te zetten. Laten wij dat vooral zien te voorkomen door samen met onze inwoners te zorgen voor een veilige in het landschap en de historie passende dijk.

2485 De heer **KLEIN** (CU/SGP): Voorzitter. Ik sta hier met een dilemma. Wij hebben een lang traject achter de rug waarin allerlei alternatieven zijn onderzocht voor de noodzakelijke aanpassing van de Markermeerdijken. Niemand betwijfelt dat dit moet gebeuren maar over de vraag hoe verschillen de meningen wat. Omdat het over de directe omgeving van heel veel inwoners gaat, is de betrokkenheid bij dit project heel groot. Helaas moeten wij constateren dat niet alle
2490 betrokkenen het gevoel hebben dat alle opties goed zijn onderzocht en het is daarom waardevol dat GS betrokken zijn geweest bij het initiëren van een review onder leiding van een onafhankelijke expert. Echter, dat rapport komt pas uit aan het einde van deze maand en wij vinden het het meest zorgvuldig om op dit rapport te wachten voordat wij de vvgb afgeven, ook al hebben wij al enig inzicht gekregen in de waarschijnlijke inhoud van het rapport. Wij hebben
2495 het presidium voorgesteld om de besluitvorming nog een maand uit te stellen in ieder geval tot het rapport bekend was, maar dat verzoek is afgewezen. Hoe kan de gedeputeerde ervoor zorgen dat wij dit rapport serieus nemen, ook al komt het pas na onze besluitvorming? Hoe kunnen wij ervoor zorgen dat conclusies uit het rapport effect krijgen? Kunt u ons toezeggen dat u bij ons terugkomt wanneer er conclusies in dat rapport staan die effect hebben op het projectplan? De
2500 volgende vraag is, hoe kunnen wij ervoor zorgen dat wij bewoners betrekken bij de verdere uitwerking en dat eventuele misverstanden die er bestaan of onduidelijkheden worden opgelost. Het is van belang dat wij eerlijk zijn over mogelijkheden en onmogelijkheden. Ik sta daarom sympathiek tegenover de motie van de PvdA en consorten waarin gevraagd wordt om binnen heldere kaders het gesprek met inwoners en betrokkenen aan te gaan. In de motie van GL vind ik
2505 die kaders erg ruim. Ik vind het belangrijk dat wij geen valse verwachtingen wekken maar wel de bewoners maximaal betrekken. Ik hoor graag de reactie van gedeputeerde.

Gedeputeerde **LOGGEN**: Voorzitter, wij hebben het al vaker gezegd en het debat bewijst dit weer, dat de betrokkenheid bij de Markermeerdijken in deze provincie groot is. Dan constateer ik dat
2510 wij het niet allemaal eens zijn, maar dat wel voor alle partijen geldt dat de betrokkenheid groot is. Ik kan de discussie opknippen in een drietal hoofdthema's en daarna kom ik bij de vragen. Eerst een van de dominante onderdelen in de discussie, de burgerparticipatie, want dat is voor een aantal fracties onlosmakelijk verbonden aan het wel of niet afgeven van een vvgb en omdat dat de grondslag zou zijn voor een goede of niet goede ruimtelijke ordening. Wij leven in
2515 Nederland en wij kunnen het vaak wel op hoofdlijnen eens worden, maar in de detailuitwerking kunnen wij vaak van mening verschillen en mijn ervaring na 20 plus jaren in de politiek heeft mij geleerd dat het in dit land een onmogelijke opgave is om iedereen tevreden te stellen. Dat geldt ook hier. Als ik kijk naar wat er gebeurd is, dat is onderzocht en zie dat het rapport dat verschenen is aangeeft dat er een goede burgerparticipatie heeft plaatsgevonden. Het
2520 burgerpanel, dan is 78% tevreden over de betrokkenheid, dat er van 2008 tot 2017 een adviesgroep betrokken is bij het opstellen en ontwerpen en van 2015 tot 2018 is er een bewonersklankbordgroep betrokken geweest over de bewezen sterkte wat door de bewoners is ingebracht en serieus is onderzocht. Dat er meer dan 450 bijeenkomsten zijn geweest waaronder keukentafelgesprekken en ateliers. Dat bestuurders het gebied in zijn getrokken en dat geldt ook
2525 voor mezelf. Nog belangrijker misschien, hoe nou verder na vandaag? Er zijn twee moties ingediend die voor een belangrijk deel op elkaar lijken, in ieder geval hetzelfde beogen. Het dilemma is dat de ene motie wel de rolzuiverheid en het wettelijk kader van de provincie vasthoudt, en de andere verder gaat. De motie die door de PvdA is ingediend, past beter bij de rol en verantwoordelijkheden van de provincie, uitvoerbaar is en geen verwachtingen schept die niet nagekomen kunnen worden. Ik zou die motie positief kunnen adviseren maar motie 36 van
2530 de SP, GL, PvdD en 50plus moet ik afraden puur op de uitvoerbaarheid en op wat er verwacht wordt. Gehoord hebbende de commissie en de eerdere discussie, zijn voor mij reden geweest om te vragen naar het plan van aanpak van de Alliantie over hoe men verder denkt om te gaan met burgerparticipatie in de verdere uitwerking. Ook bij de insprekers heb ik gehoord dat er heel veel
2535 vrees leeft van wat gaat er gebeuren als het eenmaal vastgesteld is. Hier gaat het over het maximale ruimtebeslag, wordt het nu een brug of tunnel. Wij hebben gezegd, natuurlijk moet daar verdere betrokkenheid zijn, dat is de reden geweest om een plan van aanpak te vragen. De Alliantie heeft aangegeven dat ze dat gaan doen en uw vraag is, kunnen wij dat ter inzage krijgen. Als het plan van aanpak er ligt, dan wordt dat ter informatie naar u toegestuurd en als
2540 daar ontwikkelingen uit voortkomen, want er is gevraagd om daarover te rapporteren, ik zal u aangeven wat ik van het plan van aanpak vind. Dan gaat de informatie naar u en als er momenten komen waarop er iets terug te rapporteren is, dat wij die goed met elkaar inzichtelijk krijgen en kijken, wat verwacht u daar nou van. Laten wij eerst zorgen dat het plan van aanpak er komt. Samen met partijen ben ik het erover eens dat de burgerparticipatie goed ingebed is. Het tweede
2545 dominante thema is het monument. Ongeveer 36% van het monument wordt afgegeven en aangepast. Voor 64% geldt dat niet en het valt te prijzen dat wij in staat zijn geweest ondanks de enorm ingrijpende maatregelen die genomen moeten worden, het monument voor een groot deel in tact te laten. Daar waar voor constructieve oplossingen gekozen zou worden, er ook ingrepen aan het monument dienen te gebeuren. Ook dan moeten er ingrepen plaatsvinden, zoals
2550 afgraven in het monument want je zult daar de constructieve oplossing moeten neerzetten of

aanbrengen om de dijk vervolgens weer op te bouwen. Wij constateren hier dat het monument voor 64% gewoon intact blijft. Wij moeten ons ook realiseren en dat geldt voor heel Nederland dat dijken met een monumentale status wel levende monumenten zijn omdat de waterveiligheidsopgave in dit land en ook in de provincie Noord-Holland is het diepste punt 6.80 m onder de zeespiegel en dat betekent dat wij de verplichting hebben naar onze inwoners dat de primaire keringen goed op peil blijven.

De heer **VAN DER SLUIJS** (PVV): Voorzitter, ik hoor het de heer Loggen hebben over een monument van een dijk, maar het kan zijn dat hij de sokkel laat staan en je haalt datgene waar het om gaat, haal je eraf, dat haalt het gezicht van het monument een beetje weg. Ik heb gevraagd of het mogelijk is om de dijk cosmetisch dusdanig aan te passen dat toch ook datgene waar het bij het monument om gaat, hetzelfde aangezicht gaat krijgen.

Gedeputeerde **LOGGEN**: Ik zal deze vraag meteen beantwoorden. De plek waar het om te doen is, wij in de omgevingsverordening waarin wij ook om de rolzuiverheid vast te houden, gaan voorschrijven wat wij verwachten hoe om te gaan met bijvoorbeeld Noorse steen en historische dijkbekleding. Het CDA heeft er ook nadrukkelijk naar gevraagd hoe ga je hiermee om. Dat is de plek om het daar neer te laten dalen om vervolgens in het plan van aanpak terug te zien hoe men dat denkt verder vorm te geven in het kader van bewonersparticipatie. Zo zou je dat moeten doen met behoud van de rolzuiverheid. De provincie vindt het heel belangrijk dat zoveel mogelijk van de historische waarde en kenmerken behouden blijven, maar het is en blijft een levend monument waarin wij niet altijd voor 100% onze zin zouden kunnen krijgen. Het is nog even licht aangestipt, maar dat heeft in de voorgaande discussies vaak een rol gehad, dat zijn de onderzochte varianten en in relatie hiermee over het laatste rapport dat nog moet verschijnen, de review van onafhankelijke experts. Het is altijd jammer om deskundigheid of autoriteit van een commissie in twijfel te trekken. Overigens heb ik het de burgemeester niet horen doen. Wij hebben te elfder ure om een review gevraagd om te toetsen of er oplossingen die bedacht waren, wellicht technisch verbeterd zouden kunnen worden of een andere invulling en daarvan hebben wij in de preview op de review kunnen constateren dat dat niet aan de orde zal zijn. Natuurlijk ben ik van ganser harte bereid om wanneer de definitieve rapportage er ligt, die aan u toe te sturen, ik zal die vraag ook stellen aan de Alliantie, maar als daar iets uit voortkomt wat eventueel zou leiden tot, dan hebben wij het gesprek met elkaar en dan vraag ik als eerste aan de Alliantie hoe ze daarmee om denken te gaan om dat dan vervolgens met u te delen. De vraag van de PVV over het idyllische plaatje heb ik dan al beantwoord. De PVV vraagt nog wel te onderzoeken waar de communicatie richting de bewoners verbeterd kan worden. Dan wijs ik toch weer op de rolzuiverheid, dat is niet aan de provincie, participatie ligt bij de Alliantie. Wanneer wij dat gaan overnemen, dan gaan wij verwachtingen scheppen die wij niet kunnen waarmaken.

De heer **VAN DER SLUIJS** (PVV): Voorzitter. De rolzuiverheid. Heeft de provincie niet een sturende taak in het geheel? Wij geven straks misschien een vvgb af, mogen wij daar dan niet enige eisen aan stellen?

Gedeputeerde **LOGGEN**: Wij hebben een toetsende taak, dat hebben wij vaker vastgesteld en waar het gaat om de omgevingsverordening, kunnen wij dingen voorschrijven. Maar bij
 2595 burgerparticipatie houdt het op want daar moeten mensen zelf invulling aan geven en dat weet men ook en ook hoezeer ik belang hecht aan burgerparticipatie. Dat heb ik meer dan eens uitgesproken. Het beeld wat ik erbij heb, is dat dat altijd goed is opgepakt, los van de tijd voordat ik bestuurder werd was men daar al mee bezig. En men weet dondersgoed hoe de provincie ernaar kijkt. GL zegt, er is geen breed maatschappelijk draagvlak en ook de SP refereert
 2600 daaraan. Inspraak staat niet gelijk aan je zin krijgen en ik heb nog weleens het idee dat dat zo nu en dan door elkaar heenloopt. Met de grootst mogelijke zorgvuldigheid heeft men getracht daar waar het kan en mogelijk is, om te zorgen dat wat bewoners wilden, ook gehoord werd en daar zijn tal van voorbeelden van. Uitdam en Durgerdam zijn er slechts twee. D66 heeft ook de vraag gesteld over het rapport van de expert. Ik zal die wens uiten naar de Alliantie en ik zie daar van
 2605 mijn kant geen belemmeringen in. U vroeg wat men zich moet voorstellen bij de besparingen. Hier wordt het maximale ruimtebeslag weergegeven en in de verdere uitwerking wordt gezocht naar optimalisaties en dan wordt gekeken naar waar het scherper, beter en kleiner kan. Daar moet u aan denken. Als wij een stap verder zijn, hoe zien die optimalisaties eruit, dat wij dat met u ter kennisname delen, want dan krijgt u er ook gevoel bij, waar bestaat dat dan uit, hoewel het
 2610 na vandaag feitelijk via de formele kant klaar zou zijn, wil niet zeggen dat uw betrokkenheid hiermee weg is, want u hebt een haast passionele betrokkenheid bij deze dijken en die wenst u ook te behouden. En ik vind dat wij met behoud van die rolzuiverheid moeten kijken om dat te accommoderen op een verstandige wijze. Mevrouw De Groot refereert aan een interview met de heer Kohsiek en maakt daaruit op dat het allemaal niet zo'n vaart loopt. Het is niet de eerste keer
 2615 dat u en ik dezelfde tekst lezen en allebei tot een andere inzicht komen. Dat is de rode lijn in onze politieke relatie die wij de afgelopen 16 tot 20 jaar hebben, sterker nog, wij zijn altijd verbaasd als wij het wel met elkaar eens zijn. Dat is hier ook het geval. Ik lees in het interview van de heer Kohsiek dat wij juist nu de maatregelen nemen om te zorgen dat wij niet in de Amerikaanse toestanden komen en voorkomen dat wij niet vanuit de repressie moeten optreden,
 2620 wij zijn preventief bezig om te zorgen dat wij ons land droog houden. Maar ondanks dat, wij kunnen het nog steeds goed met elkaar vinden, toch mevrouw De Groot? Kijk, dan zijn wij het daarover eens! Over het verzoek van 50plus om drie maanden uit te stellen, daar hebben wij genoeg met elkaar over gedeeld. Dat leidt niet tot betere of andere inzichten. De VVD, plan van aanpak, dat komt ter kennisname naar u toe. Alles overziend, zijn GS van mening dat wij nu op
 2625 verantwoorde wijze de vvgb ter besluitvorming kunnen voorleggen. De vraag van het CDA over oude materialen heb ik geantwoord en ik heb ook de heer Klein beantwoord over het rapport en als er eventueel nog iets uitkomt.

Tweede termijn

2630 De heer **VAN DER SLUIJS** (PVV): Voorzitter. Hartelijk dank voor de beantwoording door de gedeputeerde. Ik heb in navolging van de PVV bijna alle partijen horen zeggen dat zij het aangezicht van de dijk zoveel mogelijk onveranderd willen houden, maar wel dat de veiligheid de hoogste prioriteit is en dat het participatietraject niet vlekkeloos is verlopen. Er zijn 450
 2635 keukentafelgesprekken geweest, maar kwantiteit is iets anders dan kwaliteit, het gaat erom dat je

dan wel het idee hebt dat je gehoord wordt. De gedeputeerde zei ook, inspraak betekent niet dat je je zin krijgt en daar heb ik alle begrip voor. Wij vertrouwen erop dat de bewoners dankzij inspraak in de Statencommissie en door hun zienswijzen toch wel het gevoel hebben dat zij door de Staten zijn gehoord. Dat getuigen ook alle teksten, zoals ik al zei. Ook een rondrit met de

2640 NLWM commissie heeft een goed en duidelijk beeld gegeven en dat heeft tot de teksten geleid zoals die vandaag in PS gebezigd zijn. Dan de moties. Ik heb toch een beetje moeite met beide moties, niet zozeer omdat ik er tegen ben, maar een is van de oppositie en een van de coalitie en dan weet je al welke wordt gegarandeerd en de andere niet, terwijl ik het gevoel heb dat ik ze beide zou kunnen steunen. Dus waarom zegt de gedeputeerde niet, we pakken ze allebei en

2645 maken er een goed plan van en dat gaan wij uitvoeren en daar informeren wij de Staten over. Dat zou mijn gevoel zeggen, maar ik ben de gedeputeerde niet. Mijn fractie heeft veiligheid hoog in het vaandel staan, want echter niet betekent dat wij geen begrip hebben voor de argumenten van de omwonenden. Ja, verbetering van de dijken mag niet ten koste gaan van groen. Ja, het idyllische beeld van dijken moet zoveel mogelijk worden behouden, maar nee, we moeten geen

2650 consensus doen op veiligheid, de belangrijkste taak van dijken. Dit alles in ogenschouw nemend, zullen wij onze goedkeuring aan dit project geven.

De heer **KRAMER** (GL): Voorzitter. Ik vind het uitermate sympathiek dat de heer De Kam te elfder ure de suggestie doet om de moties samen te voegen, maar dat zit er helaas niet in omdat er wel

2655 een wezenlijk verschil in zit. De intentie die hetzelfde is, is dat wij allebei hechten aan participatie, aan veiligheid, maar durf aan de constatering dat de participatie hier toch echt niet helemaal goed is verlopen ondanks intenties, dat je daar nu nog consequenties aan zou moeten verbinden volgens onze motie en de andere motie doet dat niet. Die verwijst naar de toekomstige periode waarvoor de heer Loggen in de commissie al een duidelijke toezegging heeft gedaan. Nu

2660 is er een positief advies van GS op die motie en is die in die zin overbodig. Niemand die bezwaar kan hebben tegen de inhoud van het dictum, wij ook niet, maar wij zien het toch meer als een beetje voor de Bühne, terwijl de bewoners daar niet per se baat bij hebben en dat is jammer. De rol van GS moet zuiver zijn.

De heer **VOSKUIL** (PvdA): Het gaat mij wat te ver dat u onze motie afdoet als 'voor de Bühne' nadat u net een vlammend betoog heeft gehouden hoeveel belang u hecht aan burgerparticipatie. Met deze motie doen wij als Staten een uitspraak over de manier waarop wij willen dat die vorm krijgt. Ik heb in eerste termijn gezegd dat er in het voortraject punten zijn die beter hadden gekund. Dat proberen wij nu te borgen met een uitspraak van PS. Waar zit volgens u die Bühne

2670 in? Dan diskwalificeert u eigenlijk uw eigen inbreng wat mij betreft.

De heer **KRAMER** (GL): Dat is dan jammer. De term Bühne is misschien niet helemaal gelukkig maar het gaat mij erom dat u in ieder geval duidelijk maakt dat u voor de toekomst de participatie beter georganiseerd wilt hebben. Daar is eigenlijk al een toezegging over gedaan

2675 door de heer Loggen, dus in die zin voegt dit niet veel toe. Het gaat uit van de aanname dat vandaag per se het kader moet worden vastgesteld door vaststelling van de vvgb en daar denk ik anders over en dat is een wezenlijk verschil van de intentie van de motie.

De heer **VOSKUIL** (PvdA): Wij kijken altijd graag vooruit en willen de toekomst proberen te borgen. Met de suggestie die u doet alsof het eigenlijk niet ter zake zou doen, maakt u zich er een beetje te gemakkelijk vanaf met het feit dat er al een toezegging is. Wij doen een uitspraak als PS. Waarom ziet u dat belang dan niet?

De heer **KRAMER** (GL): Daar heb ik net antwoord op gegeven, het gaat om de politieke intentie van de motie en niet om de techniek. Het volgende punt, een zuivere rol. De motie van GL en anderen zegt, overleg te entameren en daarmee bedoelen wij dat je dat doet in samenwerking met de Alliantie en de daarin verbonden partijen. Ik kijk even naar de heer De Kam of dit op die manier wel kan, dan wijs ik u erop dat in de andere motie staat dat er gezorgd moet worden voor een plan van aanpak, niet op problemen stuit. Dan kan het entameren van overleg in formele zin ook niet op problemen stuiten. De heer Loggen suggereerde opnieuw dat er gedacht zou worden dat inspraak niet je zin krijgen is. Ik heb daar een hele verhandeling over gehouden in de commissie, juist om duidelijk te maken dat bewoners niet zo stom zijn dat ze denken dat inspraak is dat ze op alle punten hun zin krijgen. Daar draait het naar mijn idee niet om, maar om de kwaliteit van de participatie en die is op onderdelen tekort geschoten. Nog een technische opmerking over de voordracht. In het vierde puntje van het ontwerpbesluit staat: "Gelezen de zienswijzen". Ik wijs u erop dat deze ons niet ter beschikking zijn gesteld.

De heer **BAKKER** (D66): Voorzitter. Dank aan de gedeputeerde voor zijn beantwoording. Maar het ging over mijn vraag hoe de uitwerking eruitziet, dat vroeg ik niet alleen voor mijzelf, maar uiteraard juist voor alle bewoners die erbij betrokken moeten worden, dat zij duidelijk weten wat zij kunnen verwachten. Dan de moties. De motie van onder andere GL kunnen wij niet steunen. Daar zit een gedachte van uitstel achter en ik heb net gezegd dat wij mensen geen valse hoop willen geven. Ik vind de handreiking van de heer De Kam zeer sympathiek en daar wil ik mij achter scharen. Het zou mij heel mooi lijken als wij met meer partijen dan de coalitiepartijen vandaag onze motie kunnen aannemen. Dat is niet voor de bühne maar om een krachtig signaal af te geven richting de Alliantie. Wij hebben weliswaar een toezegging van de gedeputeerde, en wij hebben van de heer Remkes geleerd dat het een goed gebruik is om na een toezegging geen motie meer in te dienen, maar dit is een andere situatie omdat wij hier niet primair zelf over gaan, maar wij sturen de gedeputeerde op pad met een boodschap. Laat dat een krachtige boodschap zijn, want wij vinden allemaal Statenbreed participatie belangrijk en dat het beter moet ik het vervolgproces. Daarom zou ik zeggen, denk nog eens goed na en steun onze motie.

Mevrouw **DE GROOT** (SP): Voorzitter. Ik ga in op de discussie van de heer De Kam en de heer Bakker. Als er nou gezamenlijk een motie geformuleerd moet worden, welke motie wordt het dan? Van de coalitie of van de andere partijen? Welke eisen stelt u aan zo'n samenwerking? Ook de oppositie wil graag zijn wensen gehonoreerd zien. Een aantal andere aspecten. Een goede ruimtelijke ordening en onze rolzuiverheid. Dat is zo. Wij gaan als PS over een goede ruimtelijke ordening en het waterschap over een groot aantal andere zaken. Waar mensen met ons over zijn komen praten, alle inwoners die bezwaar hebben gemaakt, is over de goede ruimtelijke ordening. Zij vinden het niet goed en wij vinden het op punten ook niet goed. Daarom willen wij graag nog wat bedenktijd hebben van drie maanden om te kijken of er een aantal zaken geschikt kan

worden en dat heeft niks te maken met het geven van valse hoop aan mensen. Nee, dat heeft te maken met om samen met mensen goede oplossingen te bedenken en kijken hoe het ook kan. Laten wij dat dan vooral doen voordat wij de vvgb afgeven, want anders is het misschien te laat.

2725 Dan over het proces van burgerparticipatie. Ik ben ook heel lang raadslid geweest en dan werd er ook over burgerparticipatie gepraat. Burgers hadden heel wat te vertellen over de herinrichting van de straat, er worden groepjes en klankbordgroepen en wijkcomités geformeerd en aan het einde zeiden zij tegen mij, het enige waar wij over mochten besluiten, was over de kleur van de prullenbakken. Op het eind, want verder werd er helemaal niet naar ons geluisterd. Ik zeg niet
2730 dat het op deze manier is gegaan maar ik denk dat van een groot aantal mensen hun terechte bezwaren niet gehoord zijn en dat er toch te weinig is gedaan om die mensen te betrekken bij het proces of het gevoel te geven dat ze gehoord zijn. Zij willen dat monument graag behouden en dan is het weliswaar een levend monument, dan is het de vraag, in hoeverre houden wij het levend of maken wij het misschien helemaal dood.

2735

Mevrouw **ROMMEL** (VVD): Voorzitter, ik ben wel benieuwd of uw motie met de burgerparticipatie en uitstel van drie maanden betekent dat de bewoners hun zin krijgen.

Mevrouw **DE GROOT** (SP): Het gaat er niet om dat bewoners hun zin krijgen – en dat zullen de
2740 bewoners zeker beamen – maar dat zij serieus gehoord worden en dat de door hen aangedragen mogelijkheden daadwerkelijk onderzocht worden en dat is in veel gevallen nog niet gebeurd. Misschien hebben wij daar drie maanden voor nodig, wij zeggen voorlopig drie maanden, maar misschien is er wel langer nodig. Aan de andere kant, mijnheer Loggen en ik verschillen daarover vaak van mening maar ik lees de laconieke houding van de heer Kohsiek anders dan hij.

2745

Mevrouw **ROMMEL** (VVD): Voorzitter. Ik doe nogmaals de vriendelijke oproep om onze motie te steunen zodat wij gezamenlijk de gedeputeerde de opdracht mee kunnen geven om het plan van aanpak in orde te brengen, kunt u met ons daarin meegaan?

2750 Mevrouw **DE GROOT** (SP): Nu begrijp ik dat de gezamenlijke motie de motie van de coalitiepartijen is. Dat kan dus niet een gezamenlijke motie zijn, want als je die wilt indienen, dan moet er een zeker begrip zijn voor elkaar. Toch? Nog even over het levend monument. Wat ik al zei, het moet een levend monument zijn en geen dood monument, dat er zoveel aan veranderd is dat het monument afgeschreven kan worden als dood. Dat heeft te maken met materiaalkeuzes
2755 en ligging van de dijk. Volgens mij staat de veiligheid van inwoners niet ter discussie op dit moment, wij denken dat er nog wel drie maanden de tijd genomen kan worden om het met elkaar veel meer eens te worden.

Mevrouw **DE MEIJ** (50plus): Voorzitter. De heer De Kam heeft voorgesteld om beide moties in
2760 elkaar te schuiven. Ik zou het een enorm goed plan vinden als de coalitie bereid zou zijn hun motie in die van de oppositie te schuiven. Gedeputeerde Loggen zegt, inspraak betekent niet je zin krijgen, maar je kunt het ook omdraaien. Het mag toch niet zo zijn dat overheden en het hoogheemraadschap en de Alliantie voorschrijven en dat de bewoners zonder tegenspraak maar

2765 in moeten stemmen. Angst voor valse hoop bij omwonenden lijkt mij onterecht. Op een dijk die er de komende 50 jaar ligt, is een uitstel van drie maanden niet het probleem.

2770 Mevrouw **VERMAAS** (PvdD): Voorzitter. Het zal u niet verbazen dat wij aansluiten bij het betoog van GL over de moties en zeker, aan onze motie zitten consequenties. Dat is het idee van een motie. De gedeputeerde zegt dat onze motie niet uitvoerbaar is, maar als ik hem hoor zeggen, overleg entameren waar wij om vragen en terug te rapporteren aan PS wat er bij dat overleg is besloten, als hij zegt dat dat niet uitvoerbaar is, dan moet ik toch zeggen dat ik hem ken als een zeer capabele gedeputeerde die dat ongetwijfeld wel kan regelen. Ook worden er geen onrealistische verwachtingen gewekt, maar slechts de verwachting dat de belofte die aanvankelijk is gedaan, namelijk dat er serieus geparticipeerd kan worden en dat alternatieven worden
2775 meegewogen en onderzocht, wordt waargemaakt. Het is dan ook tekenend dat de coalitie dat al te ver vindt gaan en zelf met een volstrekt overbodige motie komt waarbij de oppositie ook nog wordt gevraagd om bij het kruisje te tekenen. Daar passen wij voor, dus wij wekken als oppositie bij de coalitie in ieder geval geen valse verwachtingen.

2780 De heer **DE KAM** (CDA): Je kunt een deur openzetten en hem zo maar weer hard dichtgooien. Het belangrijkste verschil – dat overigens in het debat steeds kleiner wordt volgens mij – blijft dat een motie inzet op het vervolgproces en de andere op het verder brengen van het huidige proces. Ik weet niet of het verschil vanmiddag nog overbrugbaar is, maar ik ben het met D66 eens dat het een krachtig signaal naar de Alliantie zou zijn, dat wij de gedeputeerde van een krachtig
2785 signaal kunnen voorzien om zich tot de Alliantie te richten, zodat er een prachtig participatietraject ook na de vvgb mogelijk is. Daar blijven wij voor staan. Ik heb geen antwoord op hoe wij deze moties samen kunnen voegen.

2790 De heer **VOSKUIL** (PvdA): Voorzitter. Dank aan de gedeputeerde voor zijn reactie op de eerste termijn en dat wij het plan van aanpak ter inzage krijgen. Ik was nog een reactie schuldig op de motie van GL en de SP. Het is al een aantal keren ter sprake gekomen. Ik ben bang dat het lastig wordt om ze in elkaar te schuiven zoals de heer De Kam zegt, precies om de reden die hij aangeeft. Wat mij heel erg verbaast in de discussie is dat de motie die wij hebben ingediend niet op steun kan rekenen, omdat dat niet lukt, terwijl die van ons vooruitkijkt en door die niet te
2795 steunen u wat mij betreft een signaal afgeeft dat burgerparticipatie vooral een politieke speelbal is en niet iets wat echt in de kern van het beleid moet zitten, anders is er geen enkele reden om deze motie niet te steunen. Het probleem van de andere motie is dat men vooral terugkijkt en een verwachting wekt die naar onze overtuiging niet waar gemaakt kan worden. Ik heb in mijn eerste termijn aangegeven dat een evaluatief gesprek een goed idee zou zijn, ook om te leren
2800 voor de toekomst, maar niet door op de rem te gaan staan zoals nu gebeurt. De vraag van mevrouw De Groot van de SP, die vraag over het in elkaar schuiven heb ik al beantwoord en dat geldt ook voor 50plus en de PvdD. Tot besluit het dilemma dat de heer Van der Sluijs presenteerde, was dat hij een motie van de oppositie en van de coalitie had en wat hij er dan mee moest. Die twee bijten elkaar niet, dus steun ze allebei of in ieder geval die van ons, want dan
2805 laat u ook zien dat burgerparticipatie heel belangrijk is. Als er iets is wat ik echt als winst beschouw in deze discussie, is dat wij de heer Van der Sluijs de noodzaak voor het verhogen van

dijken heb horen omarmen zonder klimaatverandering in twijfel te trekken. Dat is voor het eerst in ieder geval zolang ik in deze Staten zit, dus er is hoop.

2810 De heer **KLEIN** (CU/SGP): Voorzitter. Dank voor de toezegging dat u bij ons terugkomt als er in het rapport dingen staan die relevant zijn en daar aanleiding toe geven, nadat u dat met de Alliantie hebt overlegd. Ik wil de motie van de coalitiepartijen steunen. Als die wordt aangenomen dan is dat voor ons voldoende waarborg om een vvgb af te kunnen geven.

2815 Gedeputeerde **LOGGEN**: Voorzitter. Ik loop de partijen even af. De PVV zegt, kwantiteit staat niet gelijk aan kwaliteit en daarbij refereerde hij aan de 450 keukentafelgesprekken. Maar er hebben meer dan 450 gesprekken plaatsgevonden waaronder keukentafelgesprekken, maar ook ateliers en andere bijeenkomsten. Het bureau heeft de burgerparticipatie onderzocht en er een kwalificatie aan gehangen en hebben gezegd, het is goed geweest. Dus ik deel uw mening en van
2820 andere partijen die hetzelfde zeggen, niet. Niet alles is gehonoreerd wat is gevraagd, maar alles wat de bewoners aan plannen en alternatieven hebben ingediend, is onderzocht, maar uit het trechteringsmodel en alle criteria waar het aan moest voldoen, als daaruit bleek dat het niet paste, dan werd het niet verder uitgewerkt maar anders werd het wel onderzocht.

2825 De heer **VAN DER SLUIJS** (PVV): Ik vind het altijd een beetje vervelend als er gezegd wordt, als ik zeg dat de kwaliteit niet goed is geweest, dat weten wij natuurlijk niet, maar dat is het geluid dat wij van heel veel bewoners te horen krijgen.

Gedeputeerde **LOGGEN**: Ik begrijp wat u bedoelt, maar het is uw taak om op basis van de
2830 aangeleverde stukken tot eigen oordeelsvorming te komen. Het is niet zo dat u op 20 maart op mij gaat stemmen, mijnheer Van der Sluijs, omdat ik zeg dat dat goed is om te doen. U maakt daar ook uw eigen afweging in. De moties op een hoop vind ik lastig, want er zit een wezenlijk verschil in. De ene past bij de rol- en taakopvatting en mogelijkheden van de provincie en de andere valt daarbuiten en daarmee zou je valse verwachtingen scheppen, los van of je vooruit of
2835 achteruit kijkt. Waarom ik niet heb gezegd dat de motie van de PvdA overbodig is, omdat ik het verstandig vind om ook richting de andere partners achter de Alliantie, een krachtig signaal als PS te geven welk belang ze daaraan hechten. Daarom adviseer ik deze motie positief. GL heb ik beantwoord over inspraak. Ik ga het toch zeggen, mijnheer Kramer. Het is ook durf, als u alle stukken overziet en kijkt naar wat er is gedaan, dan moet je op een gegeven moment het lef
2840 hebben om te zeggen, nu nemen wij deze beslissing. Het college en een fors aantal partijen in PS nemen dat ook. Dat is ook verstandig, want er is al genoeg uitstel geweest, want wij zouden deze dijk al in 2016 en 2017 aanpakken en mijn voorganger is er ook al uitvoerig mee bezig geweest. Ik heb moeite met de opmerking van mevrouw De Groot over de laconieke houding van de dijkgraaf. Zo ken ik de heer Kohsiek helemaal niet. U maakt dat op uit een tekst in een dagblad,
2845 maar ik deel dat niet. Ik weet dat de dijkgraaf en het Hoogheemraadschap hun taken en rollen buitengewoon serieus nemen, daar zit niets laconieks bij. De PvdD, bedankt voor het compliment mevrouw Vermaas, maar nogmaals, het past niet bij de rol van de provincie om dat gesprek te entameren. Dat hoort echt bij de Alliantie die hier verantwoordelijk voor is.

2850 Mevrouw **DE MEIJ** (50plus): Kunnen wij even schorsen?

De **VOORZITTER**: De vergadering is voor zes, zeven minuten geschorst. Ik heropen de vergadering. Mevrouw De Meij had om schorsing gevraagd. Dan kijk ik als eerste naar u.

2855 Mevrouw **DE MEIJ** (50plus): Ik vind het fijn dat u na 3,5 jaar eindelijk tot de conclusie bent gekomen dat ik geen eigen fractie heb maar dat ik lid ben van 50plus. Onze beraadslagingen hebben niet tot andere inzichten geleid. Helaas.

De **VOORZITTER**: Dat stelt mij nou weer teleur. Wij gaan over tot stemming. Stemverklaringen?

2860

Mevrouw **DE GROOT** (SP): Voorzitter. Voor mij betekent een gezamenlijke motie indienen ook onderhandelen over de inhoud en dan tot een gewogen besluit komen en niet zoals de coalitie voorstelt om maar gelijk met hun motie in te stemmen. De SP, GL, de PvdD en 50plus zijn natuurlijk niet tegen maar verschrikkelijk voor burgerparticipatie.

2865

De heer **VAN DER SLUIJS** (PVV): Wat betreft de moties, het begint een beetje op een kofferbakverkoop te lijken, stem op mijn motie, stem op mijn motie. Wij zijn het eens met de inhoud van beide moties en daarom zullen wij bij beide tegen stemmen.

2870 De **VOORZITTER**: Sommige redeneringen.....

De heer **VOSKUIL** (PvdA): Voorzitter. Ik hoop dat wij kunnen besluiten dat de moties op inhoud worden beoordeeld en niet op de politiek die erachter schuilgaat en dat wij als Staten uitspreken dat wij burgerparticipatie echt belangrijk vinden.

2875

Mevrouw **DE MEIJ** (50plus): Ik wil benadrukken dat wij niet tegen het betrekken zijn van de inwoners van de Markermeerdijken en ook de waterveiligheid staat buiten kijf. U zult begrijpen dat wij liever hadden gehad dat iedereen in zou stemmen met onze motie en dat heeft nog steeds onze voorkeur.

2880

De **VOORZITTER**: Motie 36. Mag ik de voorstanders vragen de hand op te steken? Dat zijn de fracties SP, GL, PvdD, 50plus, de overige leden tegen, zodat de motie is verworpen. Motie 37. Mag ik de tegenstanders vragen de hand op te steken? Dat zijn de fracties SP, GL, PVV, PvdD en 50plus, de overige leden daarvoor, zodat de motie is aanvaard. Dan de voordracht.

2885 Stemverklaringen? Geen. Mag ik de tegenstanders vragen de hand op te steken? Dat zijn de fracties SP, GL, PvdD en 50plus, de overige leden daarvoor zodat de voordracht is aanvaard.

12. Statenvoordracht 58 Inzet gelden voor de warmtetransitie van de gebouwde omgeving

2890 De heer **VAN DER SLUIJS** (PVV): Voorzitter. Blijkbaar klotst het geld bij de provincie tegen de plinten op want wij bespreken nu de voordracht om 2.890.000 euro over de balk te smijten en waarom doen wij dat? Omdat wij voor de muziek vanuit Den Haag willen lopen, het groenste

jongetje en meisje in Nederland willen zijn. Geld van de hardwerkende burger dat wij in
 warmtenetten willen investeren. Op zich heeft mijn fractie niets tegen warmte, maar dat moet wel
 2895 rendabel zijn. In september jl. hadden wij drie nachten met een record koude temperatuur voor
 de maand september, dus de PVV begrijpt dat de Noord-Hollanders er graag warmpjes bij zitten,
 maar met deze voordracht geven wij een vermogen uit aan een verkapte energietransitie die verre
 van rendabel is. Er zijn veel betere manieren om het geld te investeren. Nu worden er samen met
 2900 het Rijk proeftuintjes ontwikkeld om wijken aardgasvrij te maken. Het Rijk heeft daar 90 miljoen
 euro voor uitgetrokken. In Woerden zijn ze in juni dit jaar begonnen. Daar zijn 39 sociale
 woningen van het gas afgekoppeld. Dat kostte 61.000 euro per woning. De huizen zijn volledig
 geïsoleerd, geventileerd, voorzien van zonnepanelen en warmtepomp, enzovoorts. Maar bij het
 verbouwen van een woning kom je weleens voor verrassingen te staan. Zo ook in de Woerdense
 Schilderswijk. Er waren onvoorziene zaken zoals verrotte vloeren en asbest. Nu kun je verrotte
 2905 vloeren niet aan het klimaat toeschrijven, maar als je eenmaal aan een verbouwing begint, kun je
 niet meer stoppen. Deze bewoners hoefden gelukkig niet zelf voor de kosten op te draaien. Ze
 wonen niet voor niets in een sociale huurwoning maar bij huiseigenaren is dat anders. Zo'n
 bedrag leen je niet zo maar even, zeker niet als je als jong stel net tegen hoge kosten samen je
 eerste woning hebt gekocht omdat je door een grote instroom van nieuwe Nederlanders geen
 2910 huurwoning meer kunt krijgen. Dan word je ook nog eens met deze absurditeit geconfronteerd.
 Het klimaatneutraal maken van je woning en tot je 50^e bij je ouders blijven wonen of geen
 kinderen nemen omdat er geen geld meer voor is, zijn voor veel jongeren geen optie. Een huis
 klimaatneutraal willen maken en daar is aansluiten op het warmtenet een onderdeel van, is een
 kostbare zaak. Rekent u even mee? In Nederland hebben wij 7,8 miljoen huishoudens maal
 2915 61.000 euro is 475,8 miljard euro en nu maar hopen dat er geen verrotte vloeren naar boven
 komen. Dan laat ik de gehele infrastructuur van Noord-Holland nog maar even buiten
 beschouwing. Deze subsidie waarvoor de bijdrage van de provincie bedoeld is, is eigenlijk een
 asociale subsidie want alleen bewoners van een koophuis of woningcorporaties die bereid zijn te
 2920 investeren in het klimaat neutraal maken van hun woningen, kunnen in aanmerking komen voor
 dit gratis geld dat door alle bewoners van Noord-Holland is opgebracht. Heb je niet de middelen
 om te investeren in je huis? Dan krijg je niets, behalve dat je meebetaalt voor andere mensen. Het
 feit dat veel huiseigenaren niet de middelen hebben om te investeren, zal voor de heren en
 dames partijpolitici niet als een verrassing komen.

2925 Mevrouw **KLAASSEN** (GL): Volgens mij hebben wij een ander stuk gelezen. Dit geld is toch
 bedoeld voor gemeenten die een aanvraag kunnen indienen?

De heer **VAN DER SLUIJS** (PVV): Klopt. Ik neem aan dat u net hebt zitten luisteren, uiteindelijk
 komt alles hier op het klimaat terecht, dus ook warmtenetten en dat is een onderdeel van je huis
 2930 klimaatneutraal maken. Ik probeer er een integraal verhaal van te maken zodat u niet op de
 kleine stukje een afweging gaat proberen te maken.

Mevrouw **KLAASSEN** (GL): Waarom verwijst u dan dat het niet sociaal zou zijn omdat het tussen
 particuliere huiseigenaren en sociale woningen niet eerlijk verdeeld zou zijn?

2935

- De heer **VAN DER SLUIJS** (PVV): Je hebt huiseigenaren en woningcorporaties die huizen verhuren. Al die organisaties komen in aanmerking voor dat geld om die warmtenetten aan te leggen en daar betaalt elke burger in Noord-Holland aan mee, terwijl ze er niet allemaal gebruik van kunnen maken. Ook veel woningcorporaties kunnen het financieel niet aan om hun woningen in 2030
- 2940 zodanig aan te passen dat ze gemiddeld energielabel A hebben. Dat staat in het nieuwe rapport van het Waarborgfonds Sociale Woningbouw dat afgelopen vrijdag is uitgebracht. In het voorstel is onder andere te lezen en ik citeer: "Het uitvoeren van noodzakelijke onderzoeken naar de haalbaarheid van een duurzame energievoorziening op wijkniveau, denk hierbij aan onderzoek of er voldoende belangstelling is onder potentiële afnemers om warmte af te nemen, om een
- 2945 warmtenet en/of geothermiebron rendabel te kunnen exploiteren." Die warmtenetten worden straks als een lappendeken over delen van de provincie uitgerold, omdat veel mensen wel bij hun volle verstand zijn en deelname gelukkig op vrijwillige basis is. Hierdoor vallen er grote gaten in de dekking. De nu al niet zonder subsidie rendabel zijnde warmtenetten worden hierdoor nog onrendabeler. En bij geothermie wil ik de kanttekening plaatsen dat de kans op aardbevinkjes in
- 2950 de provincie toe zal nemen. In het Limburgse Grubbenvorst hebben ze dat inmiddels al aan den lijve ondervonden. Daar is het geothermieproject stilgelegd. Mijn fractie zou graag zien dat het college in contract treedt met Staatstoezicht op de Mijnen en PS informeert over de kansen op aardbevingen door geothermie in Noord-Holland. Als wij echt met deze idioterie doorgaan en ik heb er geen ander woord voor, dan is 2.890.000 euro niet alleen een spreekwoordelijke druppel
- 2955 op een gloeiende plaat, maar dan werken wij ook mee aan het afbreken van de welvaart in Nederland en dat kunnen alle partijen die hiermee instemmen, zichzelf dan aanrekenen. Heeft de PVV problemen met iemand die zijn huis klimaatneutraal wil maken? Nee, dat niet, maar wel lekker zelf betalen.
- 2960 Mevrouw **DE MEIJ** (50plus): Voorzitter. Langzaam maar zeker wordt duidelijk dat de energietransitie heel veel geld gaat kosten, heel veel geld, in totaal 80 tot 90 miljard euro om in 2050 50% minder uitstoot CO₂ te hebben. Dat lijkt mij vrijwel onhaalbaar en onbetaalbaar en wij vinden niet dat de rekening hiervan bij de burgers en met name bij de lage inkomens komt te liggen. Het mag absoluut niet ten koste gaan van zorg of van andere voorzieningen. Corporaties
- 2965 hebben van het Rijk 100 miljoen euro gekregen voor het bouwen van sociale huurwoningen en het verduurzamen van hun voorraad. Aedes heeft aangegeven hier niet veel voor te kunnen doen. Te weinig geld dus. Ook in het huidige kabinet zijn er enkele partijen die zeggen dat gezien alle kosten die hiermee gemoeid zijn, het niet haalbaar is om tot 2050 50% minder CO₂ te krijgen. Twee weken geleden heb ik een documentaire op de televisie gezien waar in een wijk drie
- 2970 blokken met sociale huurwoningen waren aangesloten op het warmtenet. Het resultaat was dat mensen al twee winters in de kou zaten, alleen appartement 1 en 2 kregen warm water en de rest had geen verwarming en geen warm water. Ik zou het heel vervelend vinden als mijn corporatie over zou gaan tot het doen van deze voorstellen.
- 2975 Mevrouw **DOEVENDANS** (PvdA): Voorzitter. Ik heb wel dezelfde stukken gelezen, want het gaat vooral om een aanjaagfunctie voor de provincie en die rol hebben wij met zijn allen vastgesteld en die zien wij de provincie graag nemen bij de energietransitie. Het is voor ons van groot belang dat het eerlijk en sociaal gebeurt en dat de kosten eerlijk worden verdeeld waarbij wordt gekeken

naar draagkracht. Daarbij vinden wij participatie heel erg belangrijk en ik denk dat wij dat ook
2980 horen bij voorgaande sprekers dat het vooral gaat om het meenemen van het
burgerparticipatieproces om zeker te weten dat mensen snappen waar het over gaat. Ik begrijp
van mevrouw De Meij dat er dingen zijn misgegaan en dat gebeurt vaker als er iets nieuws wordt
ingezet maar dat is natuurlijk niet het hele plaatje.

2985 Mevrouw **DE MEIJ** (50plus): Ik denk dat de burgers heel goed weten waar het om gaat en als je
iedereen vraagt, dan zijn die niet tegen de plannen van het kabinet om CO2 uitstoot te
verminderen, maar als mensen het in de eigen portemonnee merken en mensen die het absoluut
niet kunnen betalen, niet de dupe worden. U zegt, u bent voor rechtvaardig en sociaal, maar
vindt u het rechtvaardig dat de heer Samsom aangaf dat de energiebelasting 75% omhoog moet.
2990 Vindt u dat eerlijk en sociaal?

De **VOORZITTER**: De opvattingen van de heer Samsom zijn hier niet aan de orde.

Mevrouw **DOEVENDANS** (PvdA): Wij vinden het belangrijk dat de energietransitie gebeurt naar
2995 draagkracht. Ik heb zelf een huurwoning die verduurzaamd is door Eigen Haard en daardoor ben
ik maar een heel klein percentage in huur omhoog gegaan wat ik terugkrijg van de zonnepanelen
en de verduurzaming van mijn woning, dus het is mogelijk.

De heer **VAN DER SLUIJS** (PVV): U zegt, u hebt een huurwoning, dus u hoeft zelf de kosten niet te
3000 dragen. Ik ken ook mensen die wonen in een huis of appartement in de Kop van Noord-Holland,
die moeten 61.000 euro lenen om hun huis op te knappen en dan staat hun huis straks onder
water. Vindt u dat sociaal?

Mevrouw **DOEVENDANS** (PvdA): Wij moeten met zijn allen ons steentje bijdragen om de
3005 energietransitie te gaan doen. Hiervoor ging het over dijken, dus er zal iets gedaan moeten
worden. Daarom moeten wij goed kijken hoe wij ervoor kunnen zorgen dat het naar draagkracht
gebeurt. Als die personen kunnen aantonen dat het qua draagkracht niet lukt, dat wij een sociale
oplossing vinden. Maar er zal toch echt een bijdrage gedaan moeten worden door iedereen.

3010 De heer **VAN DER SLUIJS** (PVV): Wat gaat mevrouw Doevendans dan bijdragen met haar
huurwoning?

De **VOORZITTER**: De persoonlijke situatie en opvattingen zijn hier niet aan de orde. Wij voeren
hier een regulier politiek debat.

3015 Mevrouw **DOEVENDANS** (PvdA): Ik wil de heer Van der Sluijs graag uitnodigen voor een barbecue
bij mij thuis om te zien dat het niet een heel klein huisje is. Ik ben aan het kijken naar een
koopwoning en ik zal echt gaan bijdragen aan de energietransitie en vanuit de partij en vanuit PS
gaan wij ook stappen zetten. Ik vraag u om met ons mee te doen.

3020

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Voorzitter. Ik kan vrij kort zijn. Wij steunen dit en hadden het nog wel iets ambitieuzer gezien. Ik heb mij verbaasd over hoe gemakkelijk hier toch soms naar mijn idee vrij ver van de feiten wordt geredeneerd. Wij hebben vanochtend allemaal op het nieuws gezien dat de VN de noodklok luidt en dat er desastreuze gevolgen worden verwacht. Als je hier dan
3025 zegt, het is heel duur, maar wat gebeurt er als de zeespiegel een paar meter stijgt? Wordt dat niet heel duur? Dat kunnen wij ons niet veroorloven, dus dit is een goede en verstandige stap.

De heer **DE KAM** (CDA): Onze Cv-ketel of gashaard gaat ons de komende winter hopelijk weer lekker warmhouden, maar wij hebben met elkaar afgesproken dat de gasproductie wordt
3030 afgebouwd en de CO2-uitstoot ook. Daarom is het belangrijk dat gemeenten het voortouw nemen in de warmtetransitie waarbij wijk voor wijk kan worden gekeken hoe deze woningen in de toekomst van warmte kunnen worden voorzien. Onze provinciale rol is passend om een steentje bij te dragen en de kennis over onze ondergrond in de provincie te bundelen en te delen met alle gemeenten en initiatiefnemers. Het CDA stemt in met de voordracht.

3035 De heer **KLEIN** (CU/SGP): Voorzitter. Het is goed om de urgentie te proeven voor de warmtetransitie die uit dit stuk spreekt. Met deze voordracht kiest de provincie een duidelijke rol in de energietransitie en wil gemeenten helpen bij het onderzoek naar bronnen voor duurzame warmte en de haalbaarheid van het gebruik daarvan. Er worden in dit debat allerlei opmerkingen
3040 gemaakt over de energietransitie in zijn geheel en over de betaalbaarheid. Dat is allemaal relevant maar niet voor deze voordracht. Ik heb een concrete vraag over de opzet van de subsidieregeling. In de voordracht staat genoemd dat draagvlak binnen de gemeenteraad een belangrijk criterium is. In de commissievergadering merkte u op dat het zou gaan om cofinanciering. Dat is een manier om draagvlak te toetsen maar het is een manier en dit staat niet
3045 in de voordracht. Hoe gaan GS voorkomen dat straks bepaalde gemeenten niet mee kunnen doen, terwijl ze wel geïnteresseerd zijn omdat het stukloopt op regels rond voorfinanciering?

Mevrouw **DE MEIJ** (50plus): Voorzitter. Het gaat over de besteding van de gelden dat de gemeenten straks onderzoek doen naar mogelijkheden om over te gaan op andere
3050 warmtebronnen. Blijft het altijd op basis van vrijwilligheid?

De heer **KLEIN** (CU/SGP): Deze hele goede vraag moeten wij allemaal met elkaar beantwoorden. Bij een regionale aanpak en wijk voor wijk, dan zal het niet altijd op basis van vrijwilligheid kunnen blijven bestaan, maar juist daarom is het goed dit soort onderzoeken in te gaan en
3055 daarvoor plannen te gaan ontwikkelen.

Mevrouw **DE MEIJ** (50plus): U zegt, daar gaat u dan later naar kijken, maar deze voordracht gaat toch over het onderzoeken door gemeenten? Er zit toch nergens dwang achter mag ik hopen?

3060 De heer **KLEIN** (CU/SGP): U behandelt mij nu alsof ik hier sta als gedeputeerde, maar dat is niet het geval.

De **VOORZITTER**: Mevrouw De Meij vraagt naar uw opvattingen.

3065 De heer **KLEIN** (CU/SGP): Ze zegt, u gaat erop terugkomen. In dit onderzoek gaan wij kijken welke opties er zijn en daarna moeten wij met elkaar plannen gaan ontwikkelen in Nederland en die verder uitvoeren en ik denk dat dat niet alleen op basis van vrijwilligheid zou kunnen.

De heer **WIESEHAHN** (VVD): Voorzitter. Dank aan GS voor de voordracht en voortgangsgesprek. Wij zijn positief over hetgeen voorligt. 50% van ons totale energieverbruik zit in de opwarming van huizen en bedrijven, tuinders en industriële ondernemingen. Die zijn afhankelijk van de warmtevoorziening. In de bedrijven verdienen honderdduizenden Noord-Hollanders hun boterham. Daarom alleen al is het vanuit de afspraken die wij met elkaar gemaakt hebben in het Klimaatakkoord om in 2050 tot 49% CO₂ reductie te komen, verstandig om met elkaar te onderzoeken wat de mogelijkheden zijn om die doelstelling te halen. Daarom is de VVD in de basis voor dit voorstel, maar wij willen onze ogen niet sluiten voor de potentiële risico's die bij de exploitatie van warmtenetten om de hoek komen kijken. Dus hier heeft de provincie echt een rol. Of het gaat om haar taak om regionale belangen in te brengen bij de aanvraag van opsporings- en winningsvergunningen voor de exploitatie van geothermieten of om de inbreng van de provincie in het exploratieprogramma geothermie van de MRA of dat het gaat om de voorwaarden die de provincie stelt bij deze subsidieverleningen, wat ons betreft benadrukt de provincie bij al die provinciale inmengingen het belang van een veilige exploitatie.

3070
3075
3080

De heer **VAN DER SLUIJS** (PVV): De heer Wieseahn zegt dat de VVD voor warmtenetten is. Heeft de VVD erover nagedacht hoe de mensen straks aan warm water moeten komen om te douchen, af te wassen, etc.?

3085

De heer **WIESEHAHN** (VVD): Het zou mooi zijn als de heer Van der Sluijs goed luistert naar wat ik zeg, want ik heb gezegd dat wij voor zijn dat er onderzoek plaatsvindt naar de potentie van warmtenetten en aan de hand van de uitkomsten kunnen wij bepalen of dat in een gemeente een acceptabele oplossing is of niet. Uit de nagezonden antwoorden op een aantal vragen in de commissie zou het idee kunnen postvatten dat de provincie eigenlijk geen prioriteit geeft aan het belang van veiligheid bij de ontwikkeling van die warmtenetten en dat dat belang vooral door derde overheden gedragen zou moeten worden. De VVD vraagt GS toe te lichten hoe zij de verankering van veiligheid als grondhouding in het dossier warmtetransitie vormgeven en vorm willen geven.

3090
3095

Mevrouw **KLAASSEN** (D66): Voorzitter. Een belangrijk element voor gemeenten om in aanmerking te komen en om onze toegevoegde waarde om dit als provincie te faciliteren is volgens D66 de mogelijkheid om de kennis die gemeenten opdoen, onderling te delen. Het zogenaamd lerend effect van de aanpak. Tijdens de commissievergadering heeft D66 ook de provinciale rol en uitdagingen in de warmtetransitie onder de aandacht gebracht. Ook de provincie moet aan de slag. Wij hebben begrepen dat in IPO-verband er met het Rijk gesproken wordt over hoe overheden zich verhouden tot de nieuwe warmtebedrijven, want ook D66 heeft daar vragen over. Hoe wordt de marktordening ingericht en is sprake van een gesocialiseerd net? Ook moeten wij ons in de regio voorbereiden om vraag en aanbod bij elkaar te brengen. Wij hebben allemaal

3100
3105

huiswerk, gemeenten en provincie. Wij blijven graag op de hoogte van dit gesprek. Dus aan de slag met het ondersteunen van gemeenten, maar ook zelf aan de slag.

- 3110 Gedeputeerde **VAN DER HOEK**: Voorzitter. Om bij de PVV te beginnen, daar zit een aantal aspecten aan wat er wordt ingebracht en tegelijkertijd een aantal antwoorden op wat anderen hebben gezegd. Die kosten per woning is terecht een vraagstuk, maar dat is door anderen ook al gezegd, dat is niet primair wat hier voorligt, maar is onderdeel van de gesprekken in het IPO met het Rijk bijvoorbeeld in het kader van het klimaatakkoord en er zijn wel degelijk maatregelen te
- 3115 bedenken die die kosten naar beneden kunnen brengen. Waar gaat het over? De subsidie is er niet voor de inwoners, maar voor de gemeenten.

- De heer **VAN DER SLUIJS** (PVV): Ik hoor de gedeputeerde zeggen dat er maatregelen zijn te bedenken die de kosten voor de huizen naar beneden brengen. Kunt u er een aantal noemen? In
- 3120 Woerden zijn maatregelen genomen en dat kostte 61.000 euro per huurwoning.

- Gedeputeerde **VAN DER HOEK**: Er zijn ontwikkelingen en technische innovaties, hoe verder je in de tijd komt, dan zie je dat er technische oplossingen zijn voor woningen, die steeds minder kosten vragen. Je kunt denken aan de teruggave van een deel van de energiebelasting, je kunt
- 3125 kijken naar gebouw gebonden financiering, maar dat is allemaal onderdeel van de dialoog met het Rijk en daar is op dit moment nog geen pasklaar antwoord op te geven. Dat is waar wij met elkaar landelijk, overheid, gemeenten, koepels naar kijken. Daar doet de provincie ook aan mee.

- De heer **VAN DER SLUIJS** (PVV): Een vraag nog. Ik hoor eigenlijk niets over hoe de kosten per huis
- 3130 verlaagd kunnen worden. U hebt het over teruggave van belasting, maar dat moeten wij toch ook met zijn allen betalen? Als de een iets terugkrijgt, zal de ander toch echt moeten betalen.

- Gedeputeerde **VAN DER HOEK**: Ik hoor hier meer een eigen opvatting van de heer Van der Sluijs dan een vraag, dus dat laat ik even zo. Dan de regeling zelf. Het gaat niet over een subsidie voor
- 3135 inwoners maar voor gemeenten. Het CDA heeft het opgezocht, het gaat om meer inzicht, over kennis delen, onderzoek en dat was ook een belangrijk aspect bij het vorige onderwerp voor de PVV, het gaat om participatie, ook daar is een groot deel van de subsidie voor de onderzoeken voor bedoeld om juist samen met bewoners van een wijk te kijken hoe groot het draagvlak hier is voor een bepaalde technische oplossing wanneer wij van het aardgas af moeten. Waar zou dat
- 3140 het beste toepasbaar zijn? Hoe zit het met de betaalbaarheid? Al dat soort aspecten komt daarbij aan de orde en die kennis kunnen wij weer delen met andere gemeenten. Ik kom zo nog even terug op de veiligheid. Een specifieke vraag van de CU/SGP, hoe? Is het draagvlak of cofinanciering? Het is beide, uit de cofinanciering moet het draagvlak blijken. Wij nemen niet de volledige kosten van het onderzoek op ons, wij vinden echt dat als gemeenten die ambitie
- 3145 hebben, dan moeten zij daar wel iets van laten blijken maar als het voor hen lastig is, dan kan het wel degelijk dat zij hun deel van het onderzoek, in principe is de basis 50/50, bijvoorbeeld door de netbeheerder die daar aan de gang gaat, mee laten betalen. Het gaat al gauw om 60.000 euro voor een onderzoek, dus het is van belang dat gemeenten laten zien dat het hen serieus is. Het onderwerp veiligheid, waar ook de PVV aan refereerde, aan het toezicht door de Mijnen. Dat is

3150 primair een verantwoordelijkheid van het Rijk, maar ik begrijp wel de opmerking over de veiligheid, ook van de VVD. Ik snap dat veiligheid een belangrijk aspect is en dat vinden GS ook, zowel bij de warmtenetten als bij de warmtebronnen. Daarom is belangrijk om te kijken wie doet nou wat. De warmtenetten vallen onder de Warmtewet. Het Rijk is daarvoor bevoegd gezag en gaat over de vergunningverlening en die vragen daarin aandacht voor de veiligheid. Dat blijkt
3155 bijvoorbeeld uit het verplicht beschrijven van de wijze waarop de veiligheid van het warmtenet wordt gewaarborgd. Daarnaast heeft ook de gemeente een rol. Het ordenen van de bovengrond waarin zo'n warmtenet valt, is een bevoegdheid van de gemeente. Het is aan de gemeenten om in de omgevingsvergunning hier eisen aan te stellen. De leidingen en installaties dienen te voldoen aan de NEN-voorschriften. Wanneer het gevolgen heeft voor het watersysteem, dan wordt ook het
3160 waterschap erbij betrokken. Bij de aanleg van warmtebronnen heeft de provincie een grotere rol omdat die vaak plaatsvinden in de grondwaterlaag. Daarom worden wij betrokken bij geothermieboringen. In zowel het vergunningsproces, dus de Mijnbouwwet als bij het Omgevingsmanagement is er een rol voor decentrale overheden. Daarbij kunnen wij belangen inbrengen en de mijnbouwondernemer wijzen op de specifieke kenmerken van de veiligheid
3165 waarmee in het gebied rekening moet worden gehouden. Zoals ik al eerder heb aangegeven in antwoord op vragen van PS op de eerdere vraag van de VVD in de commissie, zijn die veiligheidsaspecten bij geothermieboringen integraal onderdeel van de vergunningverlening en het toezicht. Ik hoop dat op deze manier wij duidelijk kunnen maken dat de veiligheid ook vanuit de rol van de provincie wordt geborgd in het aspect met betrekking tot de warmtebronnen.

3170

Tweede termijn

De heer **VAN DER SLUIJS** (PVV): Voorzitter. Bij geothermie, de gedeputeerde zei dat de aanvraag van de vergunning ligt bij het Rijk, dat klopt, maar als college moet je toch de veiligheid in de
3175 provincie naar jezelf toetrekken en goed geïnformeerd willen zijn over de veiligheid van de eigen woningen in de eigen provincie. Daarom een motie.

Motie 38/08-10-2018

Informatie inwinnen bij SodM inzake kansen op kleine aardbevingen in N-H door geothermie.

3180

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 8 oktober 2018.

Constaterende dat:

- *Het college voornemens is in te zetten op geothermie;*
- 3185 - *In het Limburgse Grubbenvorst het geothermieproject in september 2018 is stilgelegd vanwege kleine aardbevingen;*
- *Kleine aardbevingen veel schade kunnen aanrichten, bijvoorbeeld aan woningen.*

Overwegende dat:

- 3190 - *Het niet onwaarschijnlijk is dat door de toepassing van geothermie ook kleine aardbevingen in Noord-Holland gaan plaatsvinden met alle gevolgen van dien;*

- *Het Staatstoezicht op de Mijnen de onafhankelijke toezichthouder is op de delfstoffen- en energiewinning in Nederland.*

3195 *Verzoeken het college om:*

In contact te treden met het SodM en de Staten te informeren over de kansen van aardbevingen door geothermie in Noord-Holland

en gaan over tot de orde van de dag.

3200 *Fractie PVV*

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

3205 De heer **VAN DER SLUIJS** (PVV): Ik wil wel weten hoe groot de kansen zijn en mogelijk ook andere collega's in PS. Alles samen delen heb ik horen roepen, de koper van een koopwoning mag straks betalen voor de bewoner van een huurwoning, want die heeft niks en hoeft ook niks te investeren, die krijgt het allemaal van de woningbouwvereniging, maar iemand met een koopwoning moet alles zelf aanleggen in zijn woning. En als je als jong stel net een woning hebt gekocht en je hebt een hypotheek gekregen en je moet extra gaan lenen voor een huis dat nog
3210 duurer wordt en het eigenlijk niet waard is, vind ik niet sociaal. Op basis van vrijwilligheid of van draagkracht was een vraag van 50plus. Als iedereen daar even naar kijkt hoe men hierover denkt, dan weten de bewoners van Noord-Holland op welke partij zij moeten stemmen als ze dat niet willen.

3215 Mevrouw **DE MEIJ** (50plus): Voorzitter. Wij zullen niet tegen deze voordracht stemmen omdat het allemaal geld uitgeven is voor het doen van onderzoek, maar wij willen stellig benadrukken dat het te allen tijde wel om vrijwilligheid moet gaan. Wij hebben hierover de afgelopen weken veel krantenartikelen kunnen lezen en heel veel woningeigenaren staan niet te trappelen om een investering van 50.000 euro in hun woningen en zeker niet tegen dwang te doen en dan heb ik
3220 het nog eens niet over ouderen die misschien nog maar heel kort in hun woning blijven en misschien naar elders willen vertrekken. Na drie jaar komt er een evaluatie en na 1,5 jaar krijgen wij de stand van zaken door. Op die voorwaarden kunnen wij instemmen.

3225 De heer **KLEIN** (CU/SGP): Voorzitter. Er wordt nu uitgegaan van 50% cofinanciering, maar ik wil de gedeputeerde verzoeken om in overleg te gaan met gemeenten om te kijken of dat reëel is. Ik heb zelf geen inzicht in hoe duur dat soort onderzoeken zijn, maar het zou heel jammer zijn als gemeenten graag mee willen doen en dat vanwege de financiële drempels niet kunnen. Misschien kunt u in de evaluatiecriteria van de regeling opnemen dat u gaat kijken in hoeverre die mate van cofinanciering passend is.

3230

De heer **WIESEHAHN** (VVD): Dank de gedeputeerde voor de antwoorden. Als ik u goed beluister, dan hoor ik vooral de formele bevoegdheden die wij terecht met elkaar uit moeten voeren. Ik ben blij dat de provincie die taken serieus oppakt. Waar onze oproep over gaat is ook om in de softe kant, de beleving van veiligheid meer passie te leggen. Dus als het bijvoorbeeld gaat over onze

- 3235 adviesrol richting SodM bij de aanvraag van winningsvergunningen, dan zou het mooi zijn als GS zouden zeggen, daar letten wij extra op veilige boringen. Als wij kijken naar de bijdrage van de provincie in het exploratieprogramma van de MRA, zou het mooi zijn als GS zouden zeggen, daar gaan wij extra nadruk leggen op veilige winning van warmte via duurzame bronnen. Het gaat mij ook om een stuk beleving en veiligheidscultuur waar GS juist in deze context aandacht aan gaan
- 3240 besteden de komende periode. Ik hoop dat de gedeputeerde ons daar een iets beter gevoel bij kan geven.

De **VOORZITTER**: Een laatste interruptie voor mevrouw De Meij.

- 3245 Mevrouw **DE MEIJ** (50plus): Ik heb u alleen maar over veiligheid gehoord vandaag, heel goed, maar als er onderzoeken worden gedaan door gemeenten in wijken en woningen, hoe staat u tegenover vrijwilligheid?

- De heer **WIESEHAHN** (VVD): De vraag of onderzoek gedaan moet worden, houdt niet direct
- 3250 verband met of mensen verplicht worden te participeren in een warmtenet of niet. Het gaat om de kansen die een warmtenet kan bieden voor een wijk of gemeenten. Daarover geen verschil van mening. Op het moment dat wij in de toekomst voor de vraag komen te staan, burger, u moet verplicht participeren in een warmtenet, dan kan ik mij goed voorstellen dat wij daar binnen de VVD nog een goed gesprek over hebben.

- 3255 Mevrouw **DE MEIJ** (50plus): Dat wilde ik graag horen. Dank u.

- Gedeputeerde **VAN DER HOEK**: Ik begin bij de VVD. Ik hoor mijnheer Wieseahn zeggen, het is allemaal mooi en de formele rol is allemaal best geborgd, maar snapt u dat mensen daar zorgen
- 3260 over hebben, heeft u daar gevoel bij, is het voor u ook belangrijk dat dat aspect goed wordt geborgd. Natuurlijk heb ik daar gevoel bij en dat snap ik ook. Er wordt in algemene termen steeds meer gesproken over dat je warmtebronnen aanboren op wijkniveau zou moeten kunnen doen en ik kan mij voorstellen hoe dat voor mensen werkt, wanneer je ziet dat er in je woonwijk geboord wordt en je denkt, kan dat allemaal wel, gaat het trilling opleveren of niet, hoe zeker is
- 3265 dat en hoe werkt dat op langere termijn. Dat zijn zeker aandachtspunten die ik vanuit mijn portefeuille inbreng in de overleggen zoals bij het programma Warmte/Koude, dat wij daar voldoende oog voor hebben en zeker ook voor het communicatieve aspect met bewoners en omwonenden. Ik hoop dat ik u daarmee wat meer geruststel, even los van de formele rol dat wij degelijk daarbij het gevoel kunnen begrijpen en de achtergrond van de vraag. De CU/SGP, in
- 3270 overleg met de gemeenten zou je ook naar de reële situatie kunnen kijken, dus moet het altijd 50/50 zijn en als je ziet dat het anders moet of anders kan, wil je dat in de evaluatie meenemen. Dat zal ik zeker doen. Het is geen zwart-wit verhaal, maar het uitgangspunt is dat we samen moeten optrekken omdat wij allebei een ambitie hebben en het gaat uiteindelijk om uw wijk in uw gemeente. Dat zit vooral achter die gedachte om te beginnen. 50plus zegt, je moet niet alleen
- 3275 maar onderzoek doen maar dan vul ik nog een keer graag aan, het gaat ook om participatie. Het is niet alleen een papieren onderzoek, het gaat ook om de vraag om de dialoog met de wijkbewoners aan te gaan en te zeggen, hoe staat u er tegenover als hier bijvoorbeeld een

warmtenet zou komen, hoeveel zou u willen of kunnen betalen? Wat doet dat met uw woning? Over dat soort maatregelen ga je met elkaar de dialoog aan en het is onderdeel van zo'n onderzoek. De PVV zegt, geïnformeerd zijn is belangrijk in relatie tot de vraag, kijk eens naar SodM. Natuurlijk laten wij ons informeren, wij leunen niet achterover en kijk maar wat er komt, maar mede in relatie tot uw motie en ik heb het net al gezegd in eerste termijn, wij kunnen eisen stelen en dat doen wij ook en vragen om rekening te houden met de specifieke kenmerken van het gebied en de veiligheidsaspecten in de vergunningsaanvraag te borgen. Daarnaast, bij iedere vergunningsaanvraag wordt een risicoanalyse gemaakt voor bevingen en de provincie krijgt een rapport van SodM, dus per project wordt er een rapport gemaakt. Wij hebben niet een algemeen overzicht van waar in de provincie het bevingsrisico zit. Wij vragen zelf meer aandacht aan SodM maar het blijft onze aandacht vasthouden. Ik ontraad de motie in dat opzicht, omdat wij bij iedere aanvraag al een rapportage van SodM ontvangen over het bevingsrisico. Daarmee wordt aan de informatiekant voldoende gedaan en dat is ook ter inzage aan PS.

De heer **VAN DER SLUIJS** (PVV): Als de gedeputeerde deze informatie in eerste termijn had gegeven, dan had ik mijn motie niet hoeven in te dienen. Daar is hij niet op ingegaan, daarom deze motie. Maar ik trek hem bij deze in.

De **VOORZITTER**: De motie is ingetrokken. Wij gaan stemmen over de voordracht. Stemverklaringen?

De heer **ZOON** (PvdD): Voorzitter. Hoewel het iets ambitieuzer had gemogen is het een goed voorstel waarmee wij instemmen.

De heer **WIESEHAHN** (VVD): Voorzitter, concluderend, dank de gedeputeerde voor zijn laatste toelichting en alle vertrouwen dat het veiligheidsaspect hier goed in verweven zal zijn.

De heer **VAN DER SLUIJS** (PVV): Voorzitter. Mijn partij zal tegen stemmen vanwege het in een pot stoppen van 2.890.000 euro om adviezen te laten betalen voor iets wat wij voor Nederland niet eens willen.

Mevrouw **DE MEIJ** (50plus): Voorzitter. Wij stemmen voor omdat het thans alleen over adviezen en cofinanciering gaat en niet over besluitvorming en dwang.

De **VOORZITTER**: Mag ik de tegenstanders vragen hun hand op te steken? Dat is de fractie PVV, de overige leden voor, zodat de voordracht is aanvaard.

13a. Statenvoordracht 59 Vaststelling van het Reglement van Orde werkzaamheden jury Ribbius Peletier penning

13.b. Statenvoordracht 60 Benoemen van de leden van de jury Ribbius Peletier penning

De **VOORZITTER**: Er zijn geen woordmeldingen. Mag ik daaruit de conclusie trekken dat u bij acclamatie instemt met de voordracht?

De heer **ANNAERT** (VVD): Stemverklaring. Wij – en met name namens het vrouwelijk smaldeel in onze fractie – kunnen niet instemmen met punten 1 en 2 van het dictum. Punt 3 willen wij niet zover gaan, omdat de verwachting bestaat dat er een meerderheid zal zijn voor het wel invoeren en wij vinden het te ver gaan om tegen de voorgedragen kandidaten te stemmen. Wij zijn in principe tegen het instellen van deze penning en dus ook tegen het reglement.

De **VOORZITTER**: Waarvan acte, de overige leden daarvoor, zodat de voordracht is aanvaard.

14. Statenvoordracht Benoemen lid werkgroep Willem Arondéuslezing

De **VOORZITTER**: Ik heb begrepen dat het in het voortraject bij acclamatie is afgewikkeld. Als dat zo is, dan kunnen wij daar bij acclamatie over stemmen en ik concludeer dat PS unaniem met deze voordracht instemmen. Dat is het geval.

15. Vragenuur

De **VOORZITTER**: Er zijn geen vragen ingediend.

2.a. Actualiteiten

De **VOORZITTER**: Dan rest ons nog de actualiteit, agendapunt 2.a.

De heer **ZOON** (PvdD): Voorzitter. Nuon heeft een vergunning aangevraagd voor een nieuwe biomassacentrale in Diemen en dat druist in tegen de doelstelling van de provincie om CO2 neutraal te worden. De bouw van een biomassacentrale is omstreden, dit soort grote houtkachels levert niet alleen een hoop fijnstof op, maar belangrijker nog, staat haaks op de provinciale CO2-doelstellingen. De biomassa moet namelijk van ver over de hele wereld aangevoerd worden. In een Milieueffectrapportage van augustus 2009 was dit ook al bekend en er werd toen gesproken over een 8 MW centrale, maar er zou in de regio onvoldoende biobrandstof zijn. Nu heeft Nuon een aanvraag gedaan voor een centrale van 120 MW. Deze centrale blijft het hele jaar rond hout verbranden en de hoeveelheid biomassa die daarvoor nodig is, is gigantisch. Een snelle rekensom leert ons dat binnen vijf maanden alle bomen uit het Amsterdamse bos op zouden zijn. Er is geen mogelijkheid om deze hoeveelheid biomassa op een duurzame wijze te verkrijgen. In 2011 heeft Greenpeace al melding gemaakt van dat dit soort biomassa de oerbossen van Canada vernietigt. Het Planbureau voor de Leefomgeving spreekt in de analyse van het klimaatakkoord ook over de schaarste van duurzame biomassa en dat deze vorm zeer beperkt ingezet kan worden. Bomen groeien niet zo snel als zij verbranden. Ik noem vier punten die wij weten. Met de keuzes die wij nu maken, moeten wij 10 tot 20 jaar vooruit. Nuon erkent dit ook en schuift bewust de duurzaamheid door tot na 2030. Duurzame biomassa is alleen mogelijk als ook de productie wordt meegenomen. Nuon geeft aan dat er hout op de wereldmarkt ingekocht zal worden, het is dus maar een kant van de medaille, niet de duurzame kant. Wij zijn op dit moment bezig met het uitwerken van het klimaatakkoord. Biomassa wordt hierin veelvuldig genoemd en het nu al

3365 vergunnen van deze centrale zal ervoor zorgen dat we op andere plekken harder moeten gaan
lopen met meer windmolens en meer zonnepanelen, meer geothermie. Als laatste, er zijn
alternatieven en dat weet Nuon ook, maar schuift het bewust op de lange baan. De actualiteit
waarom wij hier staan zit hem in dat deze vergunning heel snel verleend zou kunnen worden.
Hoe snel, weten wij niet exact, maar wij zien wel dat Nuon nu al op zoek is naar een bouwer voor
3370 deze centrale. Nuon trekt duidelijk een sprint om een loopje te nemen met de CO2-reductie en
duurzaamheid. Onze inzet moet zijn, echt duurzaam en goed gebruik van grondstoffen. Ik hoop
op een positief antwoord van het college om de vergunning niet te verlenen en om wat sturing
mee te geven. Om een tweede termijn te voorkomen, heb ik een motie.

Motie 39/08-10-2018

3375 Geen biomassacentrales

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 8 oktober 2018

Constaterende dat:

3380 *Er vergunningen worden aangevraagd voor biomassacentrales.*

Overwegende dat:

3385 *Het Planbureau voor de Leefomgeving in het rapport 'Analyse van het voorstel voor hoofdlijnen
van het klimaatakkoord' zeer kritisch is over de rol van biomassa en het duurzaam verkrijgen
hiervan.*

Zijn van mening dat:

- *Er op dit moment geen vergunningen moeten worden uitgegeven voor de bouw van
biomassacentrales;*
- 3390 - *Eerst een goede afweging gemaakt moet worden welke plek biomassa krijgt in de CO2
reductieplannen.*

3395 *Gehoord de discussie, verzoeken het college van GS geen vergunningen te verlenen voor
biomassacentrales, zolang het klimaatakkoord niet uitgewerkt is
en gaan over tot de orde van de dag.*

Fractie PvdD

3400 De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **DE KAM** (CDA): Voorzitter. Het mooie van een actualiteit is dat niemand zich heeft
kunnen verdiepen in de exacte inhoud. Het lijkt mij goed om dat wel te doen. Het CDA is
benieuwd of de gedeputeerde inschat dat de door Nuon aangevraagde vergunning op korte
termijn verleend zou kunnen worden, uitgaande van de ingediende documenten. Ook horen wij
3405 graag of de bouw van de centrale een direct gevolg is van het feit dat de gaskraan in Groningen

wordt dichtgedraaid of dat deze ontwikkeling hier los van staat. Tot slot zou het fijn zijn om te weten welke instrumenten GS hebben om deze vergunning wel of niet te verlenen.

3410 Gedeputeerde **TEKIN**: Voorzitter. De heer De Kam zei het al, om zo'n verregaande beslissing of motie in een actualiteit te doen, betreurt het college ten zeerste. Dat hadden wij graag in de commissie besproken. Om maar even op de hamvraag te komen, mijnheer De Kam, een vergunningsprocedure kan enige tijd duren. Hoelang weet ik niet, maar het klopt, 5 november staat in de boeken. Ik ga over het vergunningsdeel als gedeputeerde Milieu en mijn collega Van
3415 der Hoek over het beleidsinhoudelijke deel. Maar uw vragen gaan met name over het vergunningsdeel, het beleidsinhoudelijke en daar komt een beetje de irritatie van het college vandaan, dat zullen wij echt met elkaar ook in het kader van het klimaatakkoord nader moeten bespreken. Het Rijk gaat over de kaders voor de biomassacentrales. Een aantal jaren geleden zijn daar afspraken over gemaakt, ook met de provincies en andere overheden. Als je een biomassacentrale wilt, dan moet je gewoon een vergunningsprocedure doorlopen. Bij de OD dient
3420 een omgevingsvergunning te worden aangevraagd en deze bestaat uit onder meer een bouwvergunning en een milieuvergunning. Wij hebben het nu over de centrales 33 en 34 in Diemen en die zouden moeten worden aangepast voor een deel op houtstook ter vervanging van aardgas. Het gaat over de productie van warmte en niet van elektriciteit. Nuon heeft de procedure aangevraagd, de OD toetst deze op de geldende kaders, denk aan het bestemmingsplan en
3425 milieueisen rond emissies. Op 5 november loopt de tender van Nuon af en zullen zij een keuze maken uit de inschrijvingen en dan wordt pas duidelijk met welke aannemer gewerkt zal worden en met welk ontwerp. De vergunningsaanvraag zal op basis van het conceptontwerp verder worden aangescherpt. Dergelijke vergunningstrajecten zijn lange processen en wanneer de definitieve vergunning wel of niet wordt verleend, is nog niet bekend. Inmiddels hebben wij ook
3430 kennis genomen van de klimaatafspraken. In hoeverre dat hier een relatie heeft kan ik niet zeggen. Ik ga uit van de huidige kaders en daarbinnen kunnen zij die aanvraag indienen en ik toetst op de basis van de huidige kaders die wij hebben meegekregen.

3435 De heer **ZOON** (PvdD): Als ik het goed begrijp, dan was deze aanvraag van Nuon nog niet bij u bekend. Als ik terugzoek zie ik in maart van dit jaar dat Nuon hiermee naar buiten is getreden, maar dit is de eerste keer dat u hiervan hoort?

3440 Gedeputeerde **TEKIN**: De OD is permanent in gesprek met vergunningen en ik heb niet alle vergunningsaanvragen in het vizier. Weet u hoe groot onze provincie is?

Tweede termijn

3445 De heer **ZOON** (PvdD): Voorzitter, ik ben een beetje verbaasd dat zo'n grote centrale niet bekend is bij het college, helemaal omdat de duurzaamheid dat bij ons een vrij actueel thema is. Ik heb de gedeputeerde nog niet gehoord of hij voor of tegen de motie is, die eigenlijk heel simpel is, wacht nu nog heel even met het vergunnen van dit soort dingen totdat wij een goed beeld hebben van wat wij precies willen gaan doen met biomassa in Noord-Holland.

De **VOORZITTER**: Ik denk dat de gedeputeerde impliciet al wel antwoorden heeft gegeven, maar
3450 u wilt dat expliciet van hem horen, begrijp ik.

Gedeputeerde **TEKIN**: Aan het begin van deze ochtend is de betrouwbare overheid gevallen, ik
meen door mevrouw Pels. Ik wil een betrouwbare overheid zijn en ga uit van de huidige wet- en
regelgeving. Mocht dat tijdens de wedstrijd veranderen, dan hoor ik dat het liefst vanuit Den
3455 Haag. Dan doen wij daaraan mee, maar ik ga uit van de huidige wet- en regelgeving en het
college ontraadt met kracht deze motie.

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Voorzitter, ik was al gaan staan zodat u mij niet over het hoofd zou zien,
maar dat hielp niet. Ik had verwacht uit de beantwoording wel te kunnen afleiden wat mijn grote
3460 vraag is, vooral, komt het hier voor? Hebben wij hier iets over te zeggen? Het laatste wat de
gedeputeerde gezegd heeft, namelijk onduidelijkheid over ik wist dit niet specifiek maar er
gebeurt heel veel, dat verontrust mij wel heel erg. Dit is niet gewoon een vergunninkje, dit is een
enorme installatie en in die zin verbaast het mij dat u zegt, laten wij nou niet aan dit soort moties
beginnen, want de motivering daarvan ging volgens mij vooral over, het wordt netjes getoetst
3465 dus het komt wel goed. Ik weet niet of wij dit hier allemaal zo maar van u moeten aannemen en
dan straks moeten vaststellen dat er misschien een vergunning ligt. Ik zou graag van u willen
horen, komt er een moment waarop wij hier iets van kunnen vinden en misschien ook
vergunningsvoorwaarden kunnen beïnvloeden of staan wij helemaal buiten spel?

Gedeputeerde **TEKIN**: Voorzitter, u moet mij geen woorden in de mond leggen, mevrouw Kocken.
Dit is een vergunningsaanvraag en er zijn tientallen vergunningsaanvragen. Ik ben niet zo'n
bestuurder dat ik bij iedere vergunningaanvraag op de eerste rang ga zitten. Het OD voert het
mandaat uit, bevoegd gezag, daar zitten alle deskundigen. Mochten daar risico's in zitten, dan
krijg ik dat te horen. Deze was nog niet tot mij gekomen maar dat hoeft ook helemaal niet, want
3475 hij zit nog in het vergunningaanvraagtraject. Als er in de toekomst een onderwerp naar boven
komt, dan komt het vanzelf bij mij. Er zijn tientallen vergunningsaanvragen,
omgevingsvergunningen, herzieningen op vergunningen, het is volstrekt logisch dat ik daar niet
allemaal van op de hoogte ben. Het ligt bij het OD, dat hebben wij mooi gescheiden in deze
provincie.

3480 Mevrouw **KOCKEN** (GL): Ik vind het echt verontrustend dat u dit als elke andere
vergunningsaanvraag ziet. Ook als dat betekent, als dit binnen de kaders past, dan is dat prima.
Ik denk dat wij hier straks dan moeten vaststellen dat wij helemaal niet blij zijn met de kaders als
dit zo maar door kan gaan. Dat zou ik liever nu weten dan wanneer het straks te laat is.

3485 Gedeputeerde **TEKIN**: Ik begon mijn verhaal dat wij met het Rijk een aantal afspraken hebben
gemaakt. Het Rijk stelt de kaders vast en daar toetst de OD op. De OD doet niets illegaals of iets
dergelijks, het zijn gewoon de huidige wet- en regelgeving waarop getoetst wordt. Als die
regelgeving gaat veranderen op basis van het klimaatakkoord dat afgelopen vrijdag naar buiten is
3490 gekomen, dan is dat een nieuw feit, maar op dit moment gaan wij uit van de huidige wet- en

regelgeving en daar toetst de OD op. Dat doen ze altijd heel zorgvuldig en daar nemen ze de tijd voor.

3495 De **VOORZITTER**: En een alternatief is er ook niet want als je niet toetst op huidige wet- en regelgeving, dan ga je juridisch splinterhard onderuit en dat kan nooit de bedoeling van deze Statenleden zijn.

3500 De heer **ZOON** (PvdD): Wij zijn toch degenen die de kaders stellen in Noord-Holland. Ik zou dan ook willen weten wanneer wij wel de mogelijkheid te krijgen om hieraan recht te doen en niet alleen achter het Rijk aanlopen.

De **VOORZITTER**: Volgens mij is het heel goed mogelijk dat u hierover met de gedeputeerde in de commissie spreekt over hoe dat procedureel loopt.

3505 Gedeputeerde **TEKIN**: Dat is het beleidsinhoudelijke deel en dat gesprek moet u met gedeputeerde Van der Hoek voeren en dat gaat u ook voeren, dat komt uw kant op. Ik ga in mijn milieuportefeuille uit van de huidige wet- en regelgeving.

3510 De **VOORZITTER**: Wij gaan stemmen. Stemverklaringen?

De heer **KLEIN** (CU/SGP): Voorzitter. Wij willen de PvdD bedanken dat zij ons hierop geattendeerd hebben. Wij snappen dat wij niet zo maar kunnen ingrijpen in deze vergunningsprocedure, dat heeft de gedeputeerde duidelijk uitgelegd, maar het is goed dat wij binnenkort in de commissie hierover gaan praten en kijken hoe wij dat signaal aan het Rijk kunnen geven, want het gaat 3515 inderdaad om keuzes die nogal bepalend zijn voor de toekomst en dit klinkt niet als een verstandige keuze.

Mevrouw **KLAASSEN** (D66): Ik sluit mij hierbij aan.

3520 Mevrouw **PELS** (GL): Voorzitter. Om elke suggestie van belangenverstrengeling te voorkomen, zal ik mij onthouden van stemmen omdat ik directeur ben van een welzijnsorganisatie die grond huurt van Nuon in de nabijheid van de planlocatie van de biovergasser.

3525 Mevrouw **DE GROOT** (SP): Voorzitter. Wij zijn van mening dat een biomassacentrale niet veel oplost, integendeel, veel vervuiling en onnodige kap van bomen met zich meebrengt. Daarom willen wij alvast een signaal meegeven aan de gedeputeerde en mogelijk ook aan de OD en willen wij voor de motie van de PvdD stemmen.

3530 De heer **VAN DER SLUIJS** (PVV): Wij vinden het een hele sympathieke motie, zeker als het gaat om een biomassacentrale waar hele bossen en heel veel afval uit Polen straks vergast gaan worden om er energie van te maken, zolang het klimaatakkoord niet is uitgewerkt. Dan hebben wij grote problemen met het dictum. Wij zullen tegen de motie stemmen.

3535 Mevrouw **DOEVENDANS** (PvdA): Wij stemmen ook tegen de motie. Ik wil vragen om dit terug te laten komen samen met de gedeputeerde over het beleid, om hier een technische briefing over te hebben hoe het precies zit met biomassavergassing. Er zijn veel voors en tegens en daarom zouden wij graag eerst inhoudelijk op niveau worden gebracht.

3540 De heer **DE KAM** (CDA): Woorden van gelijke strekking.

De **VOORZITTER**: Mag ik de voorstanders vragen de hand op te steken? Dat zijn de fracties GL, SP, PvdD, de overige leden daar tegen, zodat de motie is verworpen.

3545 **16. Sluiting**

De **VOORZITTER**: Ik wens u wel thuis en sluit de vergadering om 17.30 uur. Wij zien elkaar terug op 12 en 19 november 2018.

3550